

Budsjett 2019

Norges forskningsråd
Drammensveien 288
Postboks 564
1327 Lysaker
Telefon +47 22 03 70 00
post@forskningsradet.no
www.forskningsradet.no
Design omslag: Design et cetera AS
Oslo, februar 2019
ISBN 978-82-12-03756-4 (pdf)
Publikasjonen kan lastes ned fra
www.forskningsradet.no/publikasjoner

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	4
2	BEVILGNINGER	5
2.1	DEPARTEMENTSINNTEKTER.....	5
3	VIRKEMIDLER OG HOVEDAKTIVITETER	6
4	DEPARTEMENTENE	9
4.1	KUNNSKAPSDEPARTEMENTET	9
4.2	KUNNSKAPSDEPARTEMENTET	9
4.3	NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENTET	15
4.4	OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET	16
4.5	LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENTET	17
4.6	KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENTET.....	18
4.7	HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET	19
4.8	UTENRIKSDEPARTEMENTET	21
4.9	SAMFERDSELSDEPARTEMENTET	23
4.10	KOMMUNAL- OG MODERNISERINGSDEPARTEMENTET.....	23
4.11	ARBEIDS- OG SOSIALDEPARTEMENTET	24
4.12	JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET	24
4.13	BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENTET	25
4.14	FINANSDEPARTEMENTET	26
4.15	KULTURDEPARTEMENTET	26
4.16	FORSVARSDEPARTEMENTET	27
5	VIRKEMIDLER, PROGRAMMER OG AKTIVITETER	28
5.1	PROGRAMMER.....	28
5.2	FRIITSTÅENDE PROSJEKTER.....	41
5.3	INFRASTRUKTUR OG INSTITUSJONSTILTAK.....	45
5.4	NETTVERKSTILTAK.....	51
5.5	DIVERSE FOU-RELATERTE AKTIVITETER.....	57
5.6	DISPOSISJONSFOND.....	58
5.7	FELLESKOSTNADER.....	59
5.8	SEKRETARIATER	59
5.9	FORVALTNING	59
6	OMRÅDENE	61
6.1	OMRÅDE FOR INTERNASJONALISERING	61
6.2	OMRÅDE FOR RESSURSNÆRINGER OG MILJØ.....	62
6.3	OMRÅDE FOR NÆRINGSLIV OG TEKNOLOGI.....	63
6.4	OMRÅDE FOR SAMFUNN OG HELSE.....	64
6.5	OMRÅDE FOR VITENSKAP OG FORSKNINGSSYSTEMET.....	65
7	VEDLEGG	68

1 Innledning

Definisjoner og inndelinger

Dette dokumentet – Budsjettbok 2019 – gir en samlet fremstilling av Forskningsrådets inntekter i 2019 så langt disse er kjent pr 1. januar 2019. Dokumentet gir først en overordnet beskrivelse av de samlede inntekter. Deretter en redegjørelse for inntektene fra det enkelte departementet og hvilke føringar som er knyttet til inntektene. Til slutt gis det en detaljert redegjørelse for hvordan Forskningsrådet har anvendt de tildelte midler på aktiviteter og programmer. Hovedstyret vedtok Budsjett 2019 på sitt møte i desember 2018. Fordelingene mellom programmer og aktiviteter er i all hovedsak fastsatt gjennom statsbudsjettet og departementenes tildelingsbrev, som i sin tur i stor grad er basert på Forskningsrådets budsjettforslag.

Forskningsrådets FoU-budsjett for 2019 er på 10,229 mrd. kroner. Forskningsrådets inntekter kommer fra 15 ulike departement. Forskningsrådet mottar i tillegg noen midler fra private og offentlige kilder som ikke bevilges over statsbudsjettet. Disse omtales som diverseinntekter. Forskningsrådet får også tilsagnsfullmakter over enkelte departement. Dette er en fullmakt til å tildele prosjektbevilgninger inntil et visst nivå ut over den inntekt Forskningsrådet har mottatt. Forskningsrådet regnskapsfører tilsagnsfullmakten som en inntekt det året den blir gitt. En videreført tilsagnsfullmakt inntektsføres ikke.

På utgiftssiden inndeles budsjettet i virkemidler, hovedaktiviteter og programmer/aktiviteter. Dette utgjør en hierarkisk inndeling hvor midlene telles en gang. På øverste nivå er dette en inndeling etter program, frittstående prosjekter, infrastruktur og institusjonelle tiltak, nettverkstiltak, diverse FoU-relaterte aktiviteter m.m. I tillegg inndeles utgiftssiden etter en rekke forskningspolitiske dimensjoner, hvor langtidsplanens prioriterte områder utgjør den viktigste.

I Budsjettbok 2019 redegjøres det for tre budsjett-typer. Dette er Årets budsjett 2018, Revidert 2018, og Årets budsjett 2019. Årets budsjett 2018 er inntekter og utgifter gitt gjennom Statsbudsjett 2018 og departementenes tildelingsbrev, slik disse var kjent pr 1. januar 2018. Revidert budsjett 2018 består av Årets budsjett 2018 pluss tildelinger gitt gjennom året 2018. Revidert budsjett ligger svært tett opp mot det som vil bli de regnskapsførte inntekter i 2018. Revidert budsjett 2018 og regnskapsførte inntekter er ikke identisk, siden enkelte mindre inntekter ikke tas med i Revidert budsjett. Årets budsjett 2019 tilsvarer typemessig Årets budsjett 2018.

2 Bevilgninger

2.1 Departementsinntekter

Forskningsrådet får en samlet økning i departementsinntekter på 552 mill. kroner for 2019. Av dette utgjør 100 mill. kroner en tilbakeføring av midler etter et ettårig teknisk kutt på KD sitt budsjett i 2018 og 27 mill. kroner en overføring av ansvaret for SIMULA-stipendiater til Forskningsrådet. Den reelle økningen sammenlignet med Årets budsjett er på 420 mill. kroner.

Tabell 2.1. FoU-inntekter over Statsbudsjett 2019 fordelt på departementer. 1000 kroner.

	Årets budsjett	Revidert budsjett	Årets budsjett	Endring	Pst økt
	2018	2018	2019	2018-19	2018-19
KD Kunnskapsdepartementet	4 431 027	4 508 809	4 752 589	321 562	7 %
NFD Nærings- og fiskeridepartementet	2 104 176	2 104 176	2 223 200	119 024	6 %
OED Olje- og energidepartementet	862 014	862 014	892 601	30 587	4 %
LMD Landbruks- og matdepartementet	464 758	464 332	465 914	1 156	0 %
KLD Klima- og miljødepartementet	470 446	471 733	491 843	21 397	5 %
HOD Helse- og omsorgsdepartementet	331 148	332 148	336 736	5 588	2 %
UD Utenriksdepartementet	278 070	334 249	283 470	5 400	2 %
SD Samferdselsdepartementet	152 014	150 014	159 000	6 986	5 %
KMD Kommunal- og moderniseringsdepartementet	135 274	135 307	155 493	20 219	15 %
ASD Arbeids- og sosialdepartementet	162 841	162 841	166 730	3 889	2 %
JD Justis- og beredskapsdepartementet	31 813	27 106	44 801	12 988	41 %
BLD Barne- og likestillingsdepartementet	20 384	20 340	20 849	465	2 %
FIN Finansdepartementet	21 500	21 500	21 900	400	2 %
KUD Kulturdepartementet	22 900	26 519	24 875	1 975	9 %
FD Forsvarsdepartementet	4 845	4 890	5 210	365	8 %
Sum departementene	9 493 210	9 625 977	10 045 211	552 001	6 %
Diverse inntekter	240 031	325 132	183 598	-56 433	-24 %
Total sum	9 733 241	9 951 109	10 228 809	495 568	5 %

Kunnskapsdepartementet øker sin bevilgning med 322 mill. kroner. Av dette er 127 mill. kroner tekniske korrigeringer knyttet til engangskuttet på 100 mill. kroner i 2018 og overføring av ansvaret for SIMULA-stipendiater (27 mill. kroner). Reell nominell økning er altså på 178 mill. kroner eller 3,8 prosent. Innenfor budsjettposter knyttet til forskning om kunnskapssektoren øker bevilgningen til FINNUT med 40 mill. kroner, FORNY2020 med 15 mill. kroner, mens både Offentlig sektor ph.d. og Nærings ph.d. videreføres om lag på samme nivå. Innenfor Langsiktig grunnleggende forskning øker midlene til Fagmiljøer av fremragende kvalitet med 40 mill. kroner. Midlene foreslås i tråd med Budsjettforslag 2019 lagt til SFF-ordningen. Midlene innenfor post 53 øker med 65 mill. kroner til Muliggjørende og industrielle teknologier som foreslås fordelt til IKTPLUSS (30 mill. kroner), BIOTEK2021 (23 mill. kroner), NANO2021 (11 mill. kroner) og SAMANSVAR (1 mill. kroner). Av midlene lagt til BIOTEK2021 er 15 mill. kroner øremerket en nordisk fellesutlysning innenfor persontilpasset medisin (NordicPerMed). Midlene til IKT-sikkerhet foreslås lagt til SAMRISK-2.

Næringsdepartementet øker sin bevilgning med 119 mill. kroner eller 5,7 prosent. Bevilgningen fra næringsministeren er styrket med i alt 120 mill. kroner i 2019, mens bevilgningen fra fiskeriministeren er redusert med 1 mill. kroner. Parallelt med at begge ministrene styrker utvalgte programmer/aktiviteter på sine respektive budsjetter, har begge redusert eller avviklet bevilgningen til et eller flere programmer/aktiviteter der ministeren har hatt en mindre andel av de totale midlene i programmet/aktiviteten. De teknisk-industrielle instituttene er styrket med 40 mill. kroner, MAROFF er styrket med 25 mill. kroner, EU strålevern er styrket med 1 mill. kroner og Norges Tekniske Vitenskapsakademi (NTVA) er styrket med 0,2 mill. kroner. 10 mill. kroner til en satsing på havets helse i 2019 har Forskningsrådet lagt til MARINFORSK. 17 mill. kroner i økning til havteknologi

og maritim innovasjon er lagt til en optimaliseringspott for porteføljestyring av havteknologi i bredden av Forskningsrådets porteføljestyrer, programmer og satsinger. Tilsvarende er 44 av 45 mill. kroner i vekst til forskningsbasert omstilling i bredden av næringslivet, der teknologi skal prioriteres, lagt til den nye optimaliseringspotten for omstilling.

Olje- og energidepartementet øker sin bevilgning med 30,5 mill. kroner. ENERGIX øker med 20 mill. kroner og PETROMAKS2 øker med om lag 10,5 mill. kroner.

Landbruk- og matdepartementet øker sin bevilgning med 1 mill. kroner. Til forskning på skogens bidrag i klimasammenheng har departementet øremerker 25 mill. kroner, som er lagt til BIONÆR. Med dette får BIONÆR en økning på om lag 9 mill. kroner, mens basisbevilgninger til primærnæringsinstituttene reduseres med om lag 8 mill. kroner.

Klima- og miljødepartementet øker sin bevilgning med 21 mill. kroner. Departementet bevilger 10 mill. kroner til økt innsats til forskning på marin forsøpling. Midlene er lagt til MARINFORSK. I tillegg er det en prisjustering på om lag 7 mill. kroner som foreslås fordelt på KLIMAFORSK, MILJØFORSK og MARINFORSK i tråd med Budsjettforslag 2019. Basisbevilgningene til miljøinstituttene økes med om lag 4 mill. kroner.

Helse- og omsorgsdepartementet øker bevilgningen med 3,1 mill. kroner, eller 0,9 prosent når det tas hensyn til tekniske korreksjoner. Økningen går til EU-Strålevern (1 mill. kroner) og prisjustering.

Utenriksdepartementet øker bevilgningen med 5 mill. kroner. UDs budsjett preges av avtaler som går over flere år fra mange forskjellige poster. Det er budsjettert med en antagelse om 20 mill. kroner til Asia i endring (UTENRIKS) og 20 mill. kroner til forskning på skatterelatert bistand (NORGLOBAL). Samtidig er det budsjettert med en reduksjon på 45 mill. kroner som følge av utfasing av avtalte beløp – i hovedsak bevilgningen til GLOBVAC.

Samferdselsdepartementet øker sin bevilgning med 7 mill. kroner, eller 4,6 prosent. Økningen er fordelt til Pilot-T og IKT-PLUSS.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet øker sin bevilgning med 20 mill. kroner, eller 14 prosent. Midlene er øremerket med 5 mill. kroner hver til FORKOMMUNE og IKTPLUSS. I tillegg får DEMOS 6 mill. kroner og JPI URBAN 1 mill. kroner.

Justisdepartementet øker sin bevilgning med om lag 13 mill. kroner, men reelt 17 mill. kroner. Økningen er øremerkete IKTPLUSS med 10 mill. kroner og SAMRISK-2 med 7 mill. kroner. I tillegg kommer det 2 mill. kroner til BRANNSIKKERHET. Samtidig flyttes ansvaret for integreringsforskningen gjennom VAM til KD.

Bevilgningene fra ASD, FIN, KUD, FD og BLD innebærer en tilnærmet prisjustering av løpende aktivitet. Deler av bevilgningen på BLD sitt budsjett til VAM i 2019 skal finansiere en strategiprosess i regi av Forskningsrådet og vil følgelig overføres virksomhetsbudsjettet det året.

3 Virkemidler og hovedaktiviteter

Forskningsrådets aktiviteter og programmer er inndelt i ulike hovedaktiviteter som igjen samles i ulike virkemidler. Tabellen under viser hvordan Forskningsrådets FoU-inntekter fordeler seg på virkemidler og hovedaktiviteter. Nedenfor følger en kort gjennomgang av de viktigste endringene fra 2018 til 2019.

En viktig endring i 2019 er at det er satt av betydelige midler til optimaliseringspotter på ulike porteføljeområder. Midlene vil bli knyttet opp mot programmer og aktiviteter i etterkant av søknadsbehandlingen som et ledd i den samlede porteføljestylingen. Disse optimaliseringspotte vil brukes mot ulike hovedaktivitetsområder. Midlene er i Årets budsjett 2019 lagt på Andre frittstående prosjekter. De vil i plasseres på relevant hovedaktivitet i Revidert budsjett 2019 i løpet av året. Følgen av denne omleggingen er at det er større økning på flere hovedaktiviteter enn det endringen i Årets budsjett gir uttrykk for. Det er i omtalen nedenfor antydnet hvor optimaliseringspottene vil kunne komme til å bli brukt.

Tabell 3.1. Budsjett 2019 fordelt på virkemidler og hovedaktiviteter, 1000 kroner.

	Årets budsjett	Revidert budsjett	Årets budsjett	Endring	Pst økt
	2018	2018	2019	Årets bud. 2018-19	Årets bud 2018-19
Programmer	4 306 649	4 372 410	4 400 172	93 522	2 %
Brukerstyrte innovasjonsprogr	1 246 029	1 219 756	1 264 342	18 313	1 %
Grunnforskningsprogrammer	124 438	124 438	115 508	-8 930	-7 %
Handlingsrettede programmer	1 118 831	1 165 593	1 208 143	89 312	8 %
Store programmer	1 817 351	1 862 624	1 812 179	-5 173	0 %
Frittstående prosjekter	1 212 067	1 262 114	1 475 528	263 461	22 %
Fri prosjektstøtte	973 218	981 278	963 718	-9 500	-1 %
Internasjonal prosjektstøtte	26 713	57 114	57 403	30 690	115 %
Andre frittstående prosjekter	212 136	223 722	454 407	242 271	114 %
Infrastruktur og inst. tiltak	3 317 306	3 324 193	3 338 416	21 110	1 %
Basisbevilgninger	1 505 230	1 504 874	1 550 338	45 108	3 %
Strategisk institusjonsstøtte	285 564	294 426	275 912	-9 652	-3 %
SFF/SFI/FME	774 107	774 107	758 650	-15 457	-2 %
Vitenskapelig utstyr, datab., saml	742 332	742 152	745 249	2 917	0 %
Andre infrastrukturiltak	10 073	8 634	8 267	-1 806	-18 %
Nettverkstiltak	663 555	679 135	677 418	13 863	2 %
Systemiltak	306 142	306 175	323 435	17 293	6 %
Nasjonale stimuleringstiltak, møteplass	34 500	34 500	34 500	0	0 %
Internasjonale nettverkstiltak	322 913	338 460	319 483	-3 430	-1 %
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	123 573	119 787	115 855	-7 718	-6 %
Informasjon/formdling/publisering	79 737	78 737	78 627	-1 110	-1 %
Planlegging/utredn./evaluering	43 836	41 050	37 228	-6 608	-15 %
Disposisjonsfond	-99 130	-28 205	870	100 000	-101 %
Disposisjonsfond	-99 130	-28 205	870	100 000	-101 %
Felleskostnader	13 970	13 970	25 788	11 818	85 %
Sekretariater	13 970	13 970	18 138	4 168	
Virksomhetskostnader			7 650		
Forvaltning	195 250	207 705	194 762	-488	0 %
Særskilte forvaltningsoppdrag	195 250	207 705	194 762	-488	0 %
Total sum	9 733 241	9 951 109	10 228 809	495 568	5 %

Brukerstyrte programmer får en samlet vekst på 18 mill. kroner. Økningen er særlig knyttet til BIONÆR, FORKOMMUNE, Transport 2025 og særlig MAROFF. Det vil i tillegg bli tilført økte midler gjennom optimaliseringspotten for omstilling (44 mill. kroner), særlig mot BIA. *Grunnforskningsprogrammene* videreføres omtrent på sammen nivå. Det er en viss reduksjon i bevilgningen til ROMFORSK og SAMKUL. Innenfor de *handlingsrettede programmene* er det en betydelig samlet økning på 89 mill. kroner. Økningen er først og fremst knyttet til satsingen FINNUT, INDNOR, MARINFORSK, NORGLOBAL2, VAM, UTENRIKS og SAMRISK2, mens det er en reduksjon i GLOBVAC. *Store programmer* har samlet en nominell reduksjon, men optimaliseringspotten på muliggjørende og industrielle teknologier (65 mill. kroner) vil brukes mot disse programmene. Utenom disse midlene kom det en viss vekst til ENERGIX og PETROMAKS2, mens det var en reduksjon knyttet til BIOTEK2021 og NANO2021.

Fri prosjektstøtte videreføres på samme nivå, samtidig som det kan komme til å bli brukt midler mot område gjennom optimaliseringspotten for fremragende kvalitet (40 mill. kroner). *Andre frittstående prosjekter* øker kraftig. Først og fremst ved at alle optimaliseringspottene foreløpig er plassert under denne hovedaktiviteten. Det er også en viss økning gjennom opptrappingsplanen for Arven etter Nansen og til forskerlinjestipend. Offentlig sektor -ph.d. og Nærings ph.d. videreføres på samme nivå. *Internasjonal prosjektstøtte* øker med 5 mill. kroner som følge av midlene avsatt til EU-Strålevern. Største delen av økningen er knyttet til en teknisk justering.

Basisbevilgningene øker med 45 mill. kroner. Først og fremst som en følge av en vesentlig økning i basisbevilgningen til de teknisk industrielle instituttene. *Strategisk institusjonsstøtte* øker reelt sett ved at SIMULA-stipendiatorordningen er overført fra KD til Forskningsrådet. Økningen på *SFF/SFI/FME* er en teknisk justering. Reelt sett vil det komme en økning på posten ved at optimaliseringspotten knyttet til fremragende kvalitet skal benyttes mot SFF-ordningen. *Vitenskapelig utstyr* videreføres på samme nivå.

Innenfor *Systemtiltak* øker bevilgingen til FORNY2020 og FORREGION. *Nasjonale stimuleringsiltak* i form av forskerskoler videreføres på samme nivå som i fjor. *Internasjonale nettverkstiltak* videreføres på omtrent samme nivå. *Diverse FoU* reduseres noe på grunn av avsluttede evalueringer.

Endringene på *Disposisjonsfond* er knyttet til den tekniske reduksjonen i 2017 på KDs budsjett, som tilbakeføres i 2019. *Virksomhetskostnader* er knyttet til administrative kostnader finansiert over FoU-budsjettet.

4 Departementene

Forskningsrådet for bevilgninger fra 15 departementer. Nedenfor redegjøres det for fordelingen av årets budsjett på det enkelte departement. Det er tatt utgangspunkt i tildelingsbrevet for det enkelte departement. I noen få tilfeller avviker årets budsjett fra tildelingsbrevet. Slike tilfeller kan oppstå når tildelingsbrevet kommer for sent i forhold til når Forskningsrådet lukker årets budsjett. Denne type avvik vil justeres i revidert budsjett. I tabellen knyttet til hvert enkelt departement gis det en oppstilling av hvordan departementets bevilgning er fordelt på programmer og aktiviteter. Alle føringer i tildelingsbrevene som innebærer spesifiserte beløp på programmer og aktiviteter utkvitteres gjennom denne oppstillingen. Det redegjøres derfor ikke tekstlig for de enkelte føringene i tildelingsbrevene.

4.1 Kunnskapsdepartementet

4.2 Kunnskapsdepartementet

Kunnskapsdepartementets bevilgning til Forskningsrådet i 2019 er på 4 753 mill. kroner. Dette er en økning på 322 mill. kroner. Økningen inkluderer tilbakeføring av et midlertidig kutt i 2018 på 100 mill. kroner for å redusere overføringene (faseforskyvning). 27 mill. kroner av økningen er finansiering av rekrutteringsstillinger ved forskningssenteret SIMULA som tidligere ble bevilget direkte fra KD, men som fra 2019 skal gå via Forskningsrådet. Netto økning justert for faseforskyvning og SIMULA-stipendiater er 195 mill. kroner eller 4,4 prosent sammenliknet med 2018 (4 431 mill. kroner).

Tabell 4.1: Inntekter fra KD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Forskning om kunnskapssektoren	365 947	372 804	437 614
KD Kap. 201.21			11 658
KD Kap. 226.21	36 267	36 267	42 058
KD Kap. 226.60			34 042
KD Kap. 226.63	11 900	11 900	12 166
KD Kap. 226.71	65 185	65 185	67 075
KD Kap. 231.21	16 500	16 500	16 573
KD Kap. 231.51	8 344	8 344	8 500
KD Kap. 258.21	4 294	4 294	4 414
KD Kap. 281.50	223 457	223 457	234 107
KD Kap. 291.50		6 857	7 021
Langsiktig grunnleggende forskning	1 875 742	1 875 742	1 955 288
KD Kap. 285.52	1 630 883	1 630 883	1 699 644
KD Kap. 287.57	206 659	206 659	217 444
KD Kap. 288.21	38 200	38 200	38 200
Sektorovergripende forskning	2 189 338	2 184 338	2 359 687
KD Kap. 287.21	8 210	8 210	1 000
KD Kap. 285.53	1 432 736	1 427 736	1 607 442
KD Kap. 285.54	748 392	748 392	751 245
Total sum	4 431 027	4 432 884	4 752 589

For 2019 det ingen frihetsgrader av betydning over Kunnskapsdepartementets budsjett. Det alt vesentlige av veksten er øremerket i Statsbudsjettet, til dels ned på program eller aktivitetsnivå.

Videre er det foretatt et generelt ABE-kutt på 0,5 prosent, men på grunn av prisjustering av enkelte poster blir resultatet en liten uspesifisert økning i budsjettet på om lag 8 mill. kroner. Denne økningen er stort sett gitt som prisjustering på bestemte poster. Føringerne fra KD gir premisser for fordelingen av vekst til virkemidler i Forskningsrådet som vist under. Oversikten gjelder hele Forskningsrådets virksomhet og er inndelt etter sektorpolitiske områder.

Forskning om kunnskapssektoren

Dette sektorpolitiske området inkluderer utdanningsforskning som hovedsakelig er organisert i Området for Samfunn og helse samt satsingen på forskningskompetanse for utvalgte profesjonsutdanninger (PROFESJON) og de individuelle stipendordningene Nærings-ph.d. og Offentlig ph.d. i Området for Vitenskap og forskningssystemet. De fleste av postene er videreført på samme nivå som i 2018. Her omtales kun poster hvor det er endringer av betydning.

Kap 226.60 – Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen / Forskning på tiltak for bedre kvalitet

Forskningsrådets program for Forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT) har fått en øremerket vekst på 33,9 mill. kroner for å bidra til den såkalte Innovasjonsordningen som er en del av Regjeringens nye modell for kompetanseutvikling i skolen, lansert i Meld. St 21. (2016-2017) – Lærelyst – tidlig innsats om kvalitet i skolen. Målet med den nye modellen er at skoler, kommuner, fylkeskommuner, gjennom samarbeid med UH-sektoren, skal ta ansvar for å ha handlingsrom til å drive kvalitetsutvikling lokalt.

Kap 281.50 – Felles tiltak for universiteter og høyskoler / Tilskudd til Norges forskningsråd

Forskningsrådets program for forskningsbasert nyskaping ved universiteter, høyskoler, helseforetak og offentlig finansierte forskningsinstitusjoner (FORNY2020) har fått en øremerket økning på 15 mill. kroner. Posten er for øvrig kuttet med om lag 4 mill. kroner. Kuttet foreslås fordelt på støtteordningen for instituttfusjon og samarbeid (INSTFUS) som fases ut, og en tilpasning av budsjettet for Strategisk satsing på universitetsmuseer (UNI-MUSEER) tilsvarende gjenværende forpliktelser.

KD reduserer bevilgningene til ordningene Nærings-ph.d. og Offentlig-ph.d. i tråd med at 20 midlertidige stillinger fra tiltakspakken i 2016 fases ut. Kuttet vil få helårvirkning fra 2020. Samtidig bevilger KD midler til oppstart av 14 nye doktorgradsstipendiater i 2019, 10 Offentlig-ph.d. øremerket lærere og 4 nye Nærings-ph.d. Netto innebærer dette en reduksjon i bevilgningen for 2019 på litt over 1 mill. kroner. Innenfor posten er det også øremerket 5 mill. kroner "til tiltak for at lærere kan ta doktorgraden" (s. 197).

Langsiktig grunnleggende forskning

Dette sektorpolitiske området inkluderer de store åpne virkemidlene FRIPRO og SFF for uten en del institusjonelle bevilgninger (SARS, EMBL-noden, SIMULA, samfunnsvitenskapelige institutter). De fleste av postene er videreført på samme nivå som i 2018. Her omtales kun poster hvor det er endringer av betydning.

Kap 285.52 Langsiktig grunnleggende forskning

Kunnskapsdepartementet har øremerket en økning på 40 mill. kroner til oppfølging av målet om å utvikle fagmiljø av fremragende kvalitet i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Midlene skal blant annet brukes til å styrke SFF-ordningen. Videre foreslår Forskningsrådet å justere opp budsjettene på noen mindre poster (BILAT, EMBLNODE og ESSURVEY) med til sammen 1,75 mill. kroner for å dekke eksterne forpliktelser. Økningen er ikke fullt ut finansiert slik at det blir en underdekning på posten på om lag 4 mill. som håndteres gjennom en reduksjon i tildelingen til

Programmet for Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger (SAMKUL) på post 52. SAMKUL er i prinsippet besluttet overført til post 53 og foreslås økt på denne posten.

Forskningsrådet har avklart med KD at kostnader til evalueringer for fag- og institusjonsutvikling nasjonalt kan dekkes av FoU-budsjettet. Som følge av denne avklaringen tilbakefører KD 0,9 mill. kroner fra virksomhetsbudsjettet (post 55) til FoU-budsjettet (post 52) i 2019.

Sektorovergripende forskning

Dette sektorpolitiske området inkluderer en rekke av Forskningsrådets aktiviteter og programmer av sektorovergripende karakter (post 53) og nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (post 54). For post 53 gjøres det også vesentlige omfordelinger i nullvekst. Forslaget om omfordeling omtales senere i saken. Her beskrives kun budsjetttrammene gitt av KD.

Kap 285.53 Strategiske satsinger / sektorovergripende forskning

Kunnskapsdepartementet har øremerket en økning på 65 mill. kroner til muliggjørende og industrielle teknologier og 10 mill. kroner til IKT-sikkerhet. Forskningsrådet foreslår å øke bevilgningen til SAMKUL-programmet med 4 mill. kroner tilsvarende reduksjonen på post 52. Dette er i tråd med ambisjonen om å samle SAMKULs generelle KD-bevilgning på post 53 som foreslått i Budsjettforslag 2020. For øvrig er det ingen frihetsgrader på posten.

Kap 285.54 Forskningsinfrastruktur

Bevilgningen til den nasjonale satsingen på infrastruktur (FORINFRA) videreføres om lag på samme nivå med en nominell økning på 2,8 mill. Deler av økningen foreslås benyttet til å prisjustere grunnbevilgningen til Norsk senter for forskningsdata (NSD) i tråd med kontrakt.

Tabell 4.2 a: Bevilgning fra KD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018	2018	2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer	225 905	232 762	240 593
CERN - Kjerne- og partikkelforskning	22 850	22 850	22 850
P-SAMISK - Program for samisk forskning	10 600	10 600	10 600
ROMFORSK - Program for romforskning	26 710	26 710	21 610
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturell	10 450	10 450	6 507
FINNUT - Forskning og innovasjon i utdanningssektoren	120 097	120 097	163 137
SAMANSVAR - Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samfunnsansvar	590	590	0
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	0	6 857	7 021
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester	8 868	8 868	8 868
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon	18 000	18 000	0
NANO2021 - Nanoteknologi og nye materiale	7 740	7 740	0
Frittstående prosjekter	1 056 490	1 063 776	1 113 893
FRIBIO2 - FRIPRO forskerprosjekt, biologi			54 051
FRICON - Fri prosj.st mobilitetsstipend	15 000	15 000	15 000
FRIHUMSAM - Fri prosj.st. hum og sam	242 777	258 402	181 201
FRIMED2 - FRIPRO forskerprosjekt, medisin og helse			175 665
FRIMEDBIO - Fri prosj.st. med.,helse,biol	400 137	417 307	187 591
FRINATEK - Fri prosj.st. mat.,naturv.,tek	235 631	252 836	252 836
FRIPRO - Fri prosjektstøtte	50 000	0	0
FRISAM2 - FRIPRO forskerprosjekt, samfunnsvitenskap			77 201
POS-ERC - Støtte til ERC søkere som oppnår god evaluering	4 850	4 850	4 850
IS-AUR - Samarb.progr. Norge Frankrike	500	500	800
IS-DAAD - Forskerutveksl. Norge-Tyskland	700	700	700
JPIOCEANS-SEKR - JPIOCEANS sekretariat Brussel		300	300
MSCA-TOPP-UT - Toppfinansiering av MSCA utgående kandidater	8 575	8 575	8 575
FLINSTUD - Forskerlinjen/Studentstipend	18 980	18 980	24 080
FORINNPOL - Forskning for forsknings- og innovasjonspolitik	1 755	5 741	11 658
FORSKKOMM - Forskningskommunikasjon		3 000	3 000
NAERINGSPH - Nærings-phd	39 935	39 935	39 435
OFFPHD - Offentlig sektor-ph.d.	37 650	37 650	36 950
PORT-FREMRAGENDE - Fagmiljøer av fremragende kvalitet			40 000

Tabell 4.2 a (forts.)

	2018	2018	2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Infrastruktur og inst. tiltak	697 813	697 813	731 135
RBGRUNSAMF - Res.bas.grunnbev.samf.v.inst	206 659	206 659	217 444
GENINST - Gen. andre institusjoner	100	100	100
INSTFUS - Instituttfusjon og -samarbeid	3 809	3 809	0
ISPBIO MED - ISP - biologi og biomedisin	1 355	1 355	855
ISPHUM - ISP - Humaniora	7 750	7 750	7 750
ISPNATTEK - ISP - naturvit. og teknologi	13 135	13 135	13 135
ISPSAM - ISP - Samfunnsvitenskap	8 650	8 650	8 774
PROFESJON - Forskningskompetanse for utvalgte profesjonsutdanninger	34 885	34 885	34 885
SARS - SARS Intenational Center	19 500	19 500	19 500
SIMULA - SIMULA-senteret ()	49 175	49 175	75 841
UNI-MUSEER - Strat.satsing univ.museer	5 245	5 245	4 801
SFF - Sentre for fremragende forskn	342 150	342 150	342 150
ESSURVEY - European Social Survey	5 400	5 400	5 900
Nettverkstiltak	175 645	175 345	190 721
FORNY20 - FORNY2020	29 725	29 725	44 725
FORREGION - Forskningsbasert innovasjon i regionene	5 893	5 893	5 893
FORSKSKOLE - Forskerskoler	33 000	33 000	33 000
GENSTIM - Gen. stim.tiltak/nettv.bygging	1 500	1 500	1 500
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid	31 257	31 257	31 133
EMBLNODE - Nord EMBLSenter i molekylærmed	12 500	12 500	13 000
INT-BILAT - BILAT-ordningen	720	1 470	1 470
INTPART - International Partnerships for Excellent Education and Research	47 950	47 200	47 200
INTSTAB-PR - Internasjonale prosjekter	800	0	0
JPIOCEANS - Healthy and productive seas and oceans	300	0	0
KONT - Kontingenter	2 000	2 800	2 800
MILUTARENA - Formidlings- og koordineringstiltak knyttet for miljø- og utviklingsforskning	3 000	3 000	3 000
SSF - Svalbard Science Forum	7 000	7 000	7 000
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	109 996	103 010	110 052
AVD-KOMM - Språk	1 800	0	0
FORMIDLING - Formidling og forskningskommunikasjon		2 750	2 750
KOMMSTRAT - Nettarbeid nye tjenester	1 000	0	0
PROFORSK - Forskningskommunikasjon	5 950	3 000	3 000
PUBL - Publisering/prosjektinform	5 060	5 060	5 060
VITEN - Vitensentre	65 185	65 185	67 075
GENPLAN - Gen. planlegging/utredn./eval	0	0	900
LÆREEFFEKT - Lærertetthet og læringseffekt	11 900	11 900	12 166
STAB - Statistikk og kunnsk.grunnlag	18 976	14 990	18 976
UTRED - Utredning	125	125	125
Disposisjonsfond	-29 130	-29 130	870
DISPFON - Disposisjonsfond	870	870	870
FORSKYV-KD - Forskyvning post 52 og 53	-30 000	-30 000	0
Felleskostnader	4 970	4 970	5 638
KILDEN - Oppstart, lønn, randsone etc	4 970	4 970	5 638
Sum	2 241 689	2 248 546	2 392 902

Tabell 4.2 b: Bevilgning fra KD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018	2018	2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer	673 949	673 949	649 072
BIONÆR - Bionæringsprogram	8 446	8 446	7 618
FORKOMMUNE - Forskning og innovasjon i kommunesektoren	24 377	24 377	21 988
TRANSPORT - Transport 2025	8 226	8 226	7 420
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturell	40 884	40 884	40 726
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet	13 767	13 767	12 418
BEHANDLING - God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering	24 230	24 230	21 855
DEMOS - Demokratisk og effektiv styring, planlegging og forvaltning	903	903	814
FINNUT - Forskning og innovasjon i utdanningssektoren	4 569	4 569	4 121
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø	10 122	10 122	9 130
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	15 910	15 910	14 351
POLARPROG - Polarforskningsprogram	54 811	54 811	49 439
SAMANSVAR - Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samfunnsansvar	14 631	14 631	13 787
SAMRISK-2 - Samfunnssikkerhet og risiko	14 689	14 689	24 249
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	3 401	3 401	3 068
BIOTEK2021 - Bioteknologi for verdiskaping	84 586	84 586	76 297
ENERGIX - Stort program energi	25 144	25 144	22 680
HAVBRUK2 - Stort program for havbruksforskning	16 094	16 094	14 517
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester	25 745	25 745	23 217
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon	114 500	114 500	121 278
KLIMAFORSK - Stort program klima	57 227	57 227	51 618
NANO2021 - Nanoteknologi og nye materiale	71 156	71 156	71 922
PETROMAKS2 - Stort program petroleum	40 531	40 531	36 559
Frittstående prosjekter	82 974	82 974	211 337
POS-ERC - Støtte til ERC søkere som oppnår god evaluering	4 823	4 823	4 823
FORSTERK - Forsterkningsmidler	10 978	10 978	10 878
BALANSE - Kjønnbalanse i toppstillinger og forskningsledelse	17 335	17 335	15 636
FORINNPOL - Forskning for forsknings- og innovasjonspolitik	9 838	9 838	0
NANSEN - Arven etter Nansen	40 000	40 000	60 000
PORT-TEKNOLOGIER - Muliggjørende og industrielle teknologier			65 000
PORTEFOLJE - Fri ramme til porteføljestyling			55 000
Infrastruktur og inst. tiltak	1 323 833	1 323 833	1 317 084
STIM-EU - Strat.Instituttsats.EU-prosj	275 451	275 451	272 939
STIPINST - Stipendiatstillinger i instituttsektoren	53 400	53 400	53 400
NSDBASIS - Norsk samf.vit.datatjen.basis	11 460	11 640	11 896
FMESAMFUNN - FME - samfunn	5 000	5 000	5 000
SFI - Sentre for forskn.drevet innov	241 590	241 590	234 500
FORINFRA - Nasj.sats. forskn.infrastrukt	736 932	736 752	739 349

Tabell 4.2 b (forts.)

	2018	2018	2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Nettverkstiltak	128 582	128 582	127 744
COSTINF - COST Infrastruktur	370	370	370
EU-MOB - EU-mobilisering	6 747	0	0
EUNETTVK - EU-nettverk		5 000	5 000
HELSE-EU - Helse EU posisjoneringsmidler	9 492	9 492	9 492
INT-BILAT - BILAT-ordningen	20 107	20 107	20 107
KONT - Kontingenter		1 500	1 500
PES2020 - Prosj. etabl. støtte H2020	91 866	91 866	91 028
TYSKFRANSKSAM - Tysk-norsk og fransk-norsk samarbeid		247	247
Disposisjonsfond	-70 000	-75 000	
FORSKYV-KD - Forskyvning post 52 og 53	-70 000	-75 000	
Felleskostnader			4 450
VIRK-INT - Refusjoner til virksomhetsbudsjettet INT			3 450
VIRK-VIT - Refusjoner til virksomhetsbudsjettet VIT			1 000
Forvaltning	50 000	50 000	50 000
GAVEFORST - Gaveforsterkningsordningen	50 000	50 000	50 000
Sum	2 189 338	2 184 338	2 359 687

4.3 Nærings- og fiskeridepartementet

I 2019 får Forskningsrådet en bevilgning fra Nærings- og fiskeridepartementet (NFD) på 2 223,2 mill. kroner, som er en nominell økning på 119 mill. kroner (5,7 prosent) sammenlignet med Årets budsjett 2018. Overordnet mål for bevilgningen er at den skal bidra til størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi innenfor bærekraftige rammer.

Tabell 4.3: Inntekter fra NFD fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

NFD kap. 920.50	2018		2019
	Årets budsjett	Rev. budsjett	Årets budsjett
Økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv og styrket evne til omstilling i norsk økonomi	1 368 665	1 368 665	1 453 856
Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljø og næringsliv	730 232	730 232	764 065
Andre tiltak	5 279	5 279	5 279
Sum	2 104 176	2 104 176	2 223 200

Det konstitusjonelle ansvaret for NFDs bevilgning over kap. 920 post 50 er delt mellom næringsministeren og fiskeriministeren. Mens bevilgningen fra næringsministeren er styrket med 119,896 mill. kroner i 2019, er bevilgningen fra fiskeriministeren redusert med 872 000 kroner. Parallelt med at begge ministrene styrker utvalgte programmer/aktiviteter på sine respektive budsjetter, har begge redusert eller avvirket bevilgningen til et eller flere programmer/aktiviteter der ministeren har hatt en mindre andel av de totale midlene i programmet/aktiviteten.

Forskningsrådet har fordelt NFDs bevilgning i henhold til føringene i Prop. 1 S (2018-2019), NFDs tildelingsbrev og dialog med departementet. De teknisk-industrielle instituttene er styrket med 40 mill. kroner, MAROFF er styrket med 25 mill. kroner, EU strålevern er styrket med 1 mill. kroner og Norges Tekniske Vitenskapsakademi (NTVA) er styrket med 0,2 mill. kroner. 10 mill. kroner til en satsing på havets helse i 2019 har Forskningsrådet lagt til MARINFORSK. 17 mill. kroner i økning til havteknologi og maritim innovasjon er lagt til den nyopprettede aktiviteten PORT-HAVTEK, en

optimaliseringspott for porteføljestyring av havteknologi i bredden av Forskningsrådets porteføljestyrer, programmer og satsinger. Tilsvarende er 44 av 45 mill. kroner i vekst til forskningsbasert omstilling i bredden av næringslivet, der teknologi skal prioriteres, lagt til den nye optimaliseringspotten PORT-OMSTILLING. Den resterende millionen er lagt til Teknologirådet iht. føring i Prop. 1 S (2018-2019).

Tabell 4.4: Bevilgninger fra NFD fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

Kap. 920.50	2018		2019
	Årets budsjett	Rev. budsjett	Årets budsjett
Økt konkurransevne i nytt og eksisterende næringsliv og styrket evne til omstilling i norsk økonomi	1 368 665	1 368 665	1 453 856
BIA - Brukerstyrt innovasjonsarena inkl Eurostars	604 741	604 741	608 778
BIOTEK2021 - Bioteknologi for verdiskaping	67 009	67 009	66 623
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid	11 604	11 604	11 604
ENERGIX - Stort program energi	2 594	2 594	
HAVBRUK2 - Stort program for havbruksforskning	173 175	173 175	173 175
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon	122 097	122 097	122 111
INT-BILAT - BILAT-ordningen	4 733	4 733	4 269
KLIMAFORSK - Stort program klima	1 910	1 910	
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø	91 763	91 763	101 763
MAROFF - Maritim virksomhet og offshore	161 150	161 150	185 851
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	1 405	1 405	
NAERINGSPH - Nærings-ph.d.	42 643	42 643	42 648
NANO2021 - Nanoteknologi og avanserte materialer	63 827	63 827	63 831
PES2020 - Prosjektetableringsstøtte H2020	15 205	15 205	12 203
PORT-HAVTEK - Portefølje for havteknologi			17 000
PORT-OMSTILLING - Portefølje for omstilling i bredden av næringslivet			44 000
REISEFORSK - Forskning og innovasjon for reiselivet	4 000	4 000	
SAMANSVAR - Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samfunnsansvar	809	809	
Bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljø og næringsliv	730 232	730 232	764 065
EU-STRÅ - Strålevern	1 000	1 000	2 000
GENINST - Gen. andre institusjoner	1 190	1 190	1 390
RBGRUNPRIM - Res.bas.grunnbev.prim.nær.inst	110 399	110 399	110 399
RBGRUNTEKN - Res.bas.grunnbev.tekn-ind.inst	371 959	371 959	411 959
SFI - Sentre for forskningsdrevet innovasjon	8 367	8 367	
SIMULA - SIMULA-senteret	10 920	10 920	10 920
SIPHINIFES - SIP v HI/NIFES	26 773	26 773	26 773
TEKNRÅD - Teknologirådet	9 000	9 000	10 000
FORNY2020 - Forskningsbasert nyskaping	190 624	190 624	190 624
Andre tiltak	5 279	5 279	5 279
DIV-AKT - Diverse aktiviteter	742	742	742
GENPLAN - Gen. FoU-aktiviteter	2 134	2 134	2 134
STAB - Nasjonal statistikk og indikatorer	2 403	2 403	2 403
Total sum	2 104 176	2 104 176	2 223 200

Fra 2019 er ansvaret for reiselivsnæringen (REISEFORSK) lagt til BIA

4.4 Olje- og energidepartementet

Olje- og energidepartementet (OED) foreslår en bevilgning til Forskningsrådet for 2019 på 892,6 mill. kroner. Sammenlignet med fjorårets budsjett er dette en økning på 30,5 mill. kroner.

OEDs midler for 2019 er fordelt i.h.t. Prop. 1 S (2018-2019) som gir ENERGIX en økning på 20 mill. kroner og PETROMAKS2 en økning på om lag 10,5 mill. kroner

Tabell 4.5: Inntekter fra OED fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Olje- og energidepartementet			
OED Kap. 1830.50	769 913	769 913	800 500
OED Kap. 1840.50	92 101	92 101	92 101
Total sum	862 014	862 014	892 601

Tabell 4.6: Bevilgning fra OED fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
OED Kap. 1830.50	769 913	769 913	800 500
DEMO2000 - Prosj.ret tekn.utv. petro.virk	70 000	70 000	70 000
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid	3 000	3 000	3 000
ENERGIX - Stort program energi	266 500	266 500	286 500
FMESAMFUNN - FME - samfunn	20 000	17 000	20 000
FMETEK - FME - teknologi	157 000	160 000	157 000
FRINATEK - Fri prosj.st. mat.,naturv.,tek	1 000	1 000	1 000
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø	8 000	8 000	8 000
PES2020 - Prosj.etabl.støtte H2020	6 500	6 500	6 500
PETROMAKS2 - Stort program petroleum	207 913	207 913	218 500
PETROSENTR - Forskningscentre for petroleum	30 000	30 000	30 000
OED Kap. 1840.50	92 101	92 101	92 101
CLIMIT - Forskning, utvikling og demo av CO2-håndtering	92 101	92 101	92 101
Sum	862 014	862 014	892 601

4.5 Landbruks- og matdepartementet

Over kap. 1137.50, 1137.51 og 1150.77 foreslår Landbruks- og matdepartementet (LMD) en bevilgning til Forskningsrådet for 2019 på om lag 466 mill. kroner. Dette gir en økning på 1 mill. kroner i forhold til årets budsjett 2018. Bevilgningen over kap. 1150.77 er estimert.

LMDs midler for 2019 er fordelt i.h.t. Prop. 1 S (2018-2019). Til forskning på skogens bidrag i klimasammenheng har departementet øremerker 25 mill. kroner, som er lagt til BIONÆR. Med dette får BIONÆR en økning på om lag 9 mill. kroner mens basisbevilgninger til primærnæringsinstituttene reduseres med om lag 8 mill. kroner.

Tabell 4.7: Inntekter fra LMD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Landbruks- og matdepartementet			
LMD Kap. 1137.50	230 306	228 529	240 878
LMD Kap. 1137.51	187 452	186 269	178 036
LMD Kap. 1150.77	47 000	49 534	47 000
Total sum	464 758	464 332	465 914

Tabell 4.8: Bevilgning fra LMD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
LMD Kap. 1137.50	230 306	228 529	240 878
BIONÆR - Bionæringsprogram	198 068	186 287	207 636
BIOTEK2021 - Bioteknologi for verdiskaping	5 000	5 000	5 000
ENERGIX - Stort program energi	11 695	11 955	11 955
EU-STRA - Strålevern	1 000	1 000	2 000
FORREGION - Forskningsbasert innovasjon i regionene	2 000	2 000	2 000
INFRA - Infrastrukturtiltak	1 893	1 637	1 637
INT-BILAT - BILAT-ordningen	1 900	1 900	1 900
JPIFACCE - Agriculture, Food Security and Climate Change		10 000	
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	4 900	4 900	4 900
PES2020 - Prosj. etabl. støtte H2020	3 000	3 000	3 000
SAMANSVAR - Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samfunnsansvar	850	850	850
LMD Kap. 1137.51	187 452	186 269	178 036
INFRA - Infrastrukturtiltak	8 180	6 997	6 630
RBGRUNPRIM - Res. bas. grunnbev. prim. nær. inst	179 272	179 272	171 406
LMD Kap. 1150.77	47 000	49 534	47 000
MAT-SLF - Matprogr.: Prosj. fullfin. av SLF	45 000	47 534	45 000
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	2 000	2 000	2 000
Sum	464 758	464 332	465 914

4.6 Klima- og miljødepartementet

Klima og miljødepartementet (KLD) foreslår en bevilgning til Forskningsrådet for 2019 på om lag 492 mill. kroner. Dette er en økning på 21 mill. kroner i forhold til årets budsjett 2018. KLDs midler for 2019 er fordelt iht. Prop. 1 S (2018-2019) samt Forskningsrådets budsjettforslag for 2019.

Departementet bevilger 10 mill. kroner til økt innsats til forskning på marin forsøpling, midlene er lagt til MARINFORSK. I tillegg er det en prisjustering på om lag 7 mill. kroner som er fordelt på KLIMAFORSK, MILJØFORSK og MARINFORSK i tråd med Budsjettforslag 2019. Basisbevilgningene til miljøinstituttene økes med om lag 4 mill. kroner.

Tabell 4.9: Inntekter fra KLD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Klima- og miljødepartementet			
KLD Kap. 1400.01		600	
KLD Kap. 1410.51	276 503	276 959	293 652
KLD Kap. 1410.53	6 750	6 737	6 897
KLD Kap. 1400.21		600	
KLD Kap. 1410.50	187 193	186 837	191 294
Total sum	470 446	471 733	491 843

Tabell 4.10: Bevilgning fra KLD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
KLD Kap. 1400.01		600	
EVA - Evaluering		600	
KLD Kap. 1410.51	276 503	276 959	293 652
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet	3 800	3 800	3 800
BIONÆR - Bionæringsprogram	18 000	18 000	18 000
ENERGIX - Stort program energi	81 300	81 028	81 300
EU-STRA - Strålevern	1 000	2 000	2 000
JPICULTURE - Cultural heritage and global change	4 075	4 075	4 075
JPIKLIMA - Connecting climate knowledge for Europe	500	500	500
JPIWATER - Water challenges for a changing world	4 075	4 075	4 075
KLIMAFORSK - Stort program klima	87 800	87 528	90 447
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø	19 973	19 973	30 675
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	49 030	49 030	51 830
MILUTARENA - Formidlings- og koordineringstiltak knyttet for m	2 500	2 500	2 500
POLARPROG - Polarforskningsprogram	2 950	2 950	2 950
ROMFORSK - Program for romforskning	1 500	1 500	1 500
KLD Kap. 1410.53	6 750	6 737	6 897
KONT - Kontingenter	6 750	6 737	6 897
KLD Kap. 1400.21		600	
EVA - Evaluering		600	
KLD Kap. 1410.50	187 193	186 837	191 294
INT-BILAT - BILAT-ordningen	450	450	450
PES2020 - Prosj. etabl. støtte H2020	2 950	2 950	2 950
RBGRUNMILJ - Res.bas.grunnbev.miljøinst	183 793	183 437	187 894
Sum	470 446	471 733	491 843

4.7 Helse- og omsorgsdepartementet

I Prop. 1 S (2018-2019) er det foreslått en bevilgning til Forskningsrådet i 2019 på 336,7 mill. kroner. Bevilgningen til HO21-monitoren (2,5 mill. kroner) er overført fra virksomhetsbudsjettet til FoU-budsjettet i 2019. Korrigert for dette innebærer forslaget en vekst på 3,1 mill. kroner, eller 0,9 prosent, sammenlignet med årets budsjett 2018. Økningen går til EU-Strålevern (1 mill. kroner) og prisjustering.

Tabell 4.11: Inntekter fra HOD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
HOD Kap. 732.21	524	524	524
HOD Kap. 780.50	330 624	331 624	336 212
Total sum	331 148	332 148	336 736

Prisjusteringen er fordelt med 40.000,- kroner til EU Strålevern og 1,024 mill. kroner på hver av programmene BEDREHELSE og BEHANDLING.

Bevilgningen fra HOD er fordelt på programmer og aktiviteter som vist i etterfølgende tabell.

Tabell 4.12: Bevilgningen fra HOD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer			
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet	69 130	69 130	70 154
BEHANDLING - God og treffsikker diagnostikk, beh	84 555	84 555	85 579
GLOBVAC - Global helse- og vaksin.forskn	9 400	9 400	9 400
KVINNEHELSE - Kvinners helse og kjønnsperspektiv	10 471	10 471	10 471
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og v	120 050	120 050	120 050
Frittstående prosjekter			
EU-STRA - Strålevern	960	1 960	2 000
Infrastruktur og inst. tiltak			
FKB - Forskningscentre for klinisk behandling	20 000	20 000	20 000
Nettverkstiltak			
HELSE-EU - Helse EU posisjoneringsmidler	950	950	950
JPIAMR - JPI Antimikrobiell resistens	6 343	6 343	6 343
JPND - EU Joint Programme - Neurodege	8 765	8 765	8 765
Diverse FoU-relaterte aktiviteter			
STAB - Statistikk og kunnsk.grunnlag	524	524	524
Felleskostnader			
HO21 - HelseOmsorg21- monitor 1)			2 500
Total sum	331 148	332 148	336 736

1) I 2018 var bevilgningen til monitoren inkludert i virksomhetsbudsjettet.

4.8 Utenriksdepartementet

Antatt budsjett til Forskningsrådet fra Utenriksdepartementet (UD) i 2019 er 288,5 mill. kroner. Beløpene er i varierende grad spesifisert i Prop. 1 S (2018-2019).

Tabell 4.13: Inntekter fra UD fordelt på Utenriksformål (programområde 02) og Internasjonal bistand (programområde 03). 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Utenriks (02)	45 508	53 008	39 008
UD Kap. 100.71	10 508	10 508	0
UD Kap. 118.70	35 000	42 500	27 500
UD Kap.118.74			11 508
Bistand (03)	230 562	279 241	242 462
UD Kap. 165.70	102 480	121 868	
UD Kap. 150.78	1 500	1 500	
UD Kap. 165.71	13 700	19 873	
UD Kap. 169.70	86 916	103 000	
UD Kap. 169.73	19 966	10 000	
UD Kap.151.78	2 000	2 000	
UD Kap.163.70		7 500	
UD Kap.164.70		9 500	
UD Kap.164.73	4 000	4 000	
UD Kap.159.71			4 000
UD Kap.159.75			4 250
UD Kap.159.76			20 000
UD Kap.160.70			58 000
UD Kap.161.71			115 900
UD Kap.161.72			40 312
Uspesifisert	2 000	2 000	2 000
UD - Utenriksdept.	2 000	2 000	2 000
Sum	278 070	334 249	283 470

UDs budsjett preges av avtaler som går over flere år. Basert på disse avtalene og signaler fra departementet er en kommet frem til et antatt budsjett for 2019. Det er budsjettet med en antagelse om 20 mill. kroner til Asia i endring (UTENRIKS) og 20 mill. kroner til forskning på skatterelatert bistand (NORGLOBAL). Samtidig er det budsjettet med en reduksjon på 45 mill. kroner som følge av utfasing av avtalte beløp – i hovedsak bevilgingen til GLOBVAC. Samlet sett innebærer dette en vekst på 5,4 mill. kroner, eller 1,9 prosent, sammenlignet med Årets budsjett 2018.

Fra og med 2019 er bevilgningen til Nordområdene og Russland en del av UTENRIKS-programmet. Antatt budsjett fra UD er fordelt på programmer og aktiviteter som vist i etterfølgende tabell.

Tabell 4.14: Bevilgningen fra UD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer			
GLOBVAC - Global helse- og vaksin.forskn	86 916	93 000	58 000
INDNOR - India-programmet	31 500	38 000	41 000
KINA - Kina-programmet	21 000	21 000	19 000
NORGLOBAL2 - Norge - global partner	47 080	83 468	78 000
SANOCEAN - South Africa - Norway co-operation on ocea	1 500	1 500	4 250
UTENRIKS - Internasjonale forhold - utenriks- og sikkerhe	10 508	10 508	60 508
NORRUSS - Nordområdene og Russland	34 000	34 000	
VISJON2030 - Visjon 2030	19 966	20 000	0
PETROMAKS2 - Stort program petroleum	2 500	2 500	0
Frittstående prosjekter			
EU-STRA - Strålevern	2 000	2 000	2 000
Infrastruktur og inst. tiltak			
RBGRUNSAMF - Res.bas.grunnbev.samf.v.inst	17 400	17 400	17 900
PETROSENTR - Forskningsentre for petroleum	2 500	10 000	2 500
Forvaltning			
INDEMB - Indo-Norwegian research and de	1 200	873	312
Total sum	278 070	334 249	283 470

Tabell 4.15: Bevilgningen fra UD fordelt på programmer og aktiviteter og UD's programområder. 1 000 kroner.

	2019
	Årets budsjett
Utenriks (02)	39 008
PETROSENTR - Forskningsentre for petroleum	2 500
UTENRIKS - Internasjonale forhold - utenriks- og sikkerhe	36 508
Bistand (03)	242 462
GLOBVAC - Global helse- og vaksin.forskn	58 000
INDEMB - Indo-Norwegian research and de	312
INDNOR - India-programmet	41 000
KINA - Kina-programmet	19 000
NORGLOBAL2 - Norge - global partner	78 000
RBGRUNSAMF - Res.bas.grunnbev.samf.v.inst	17 900
SANOCEAN - South Africa - Norway co-operation on ocea	4 250
UTENRIKS - Internasjonale forhold - utenriks- og sikkerhe	24 000
Annet	2 000
EU-STRA - Strålevern	2 000
Sum	283 470

4.9 Samferdselsdepartementet

I 2019 får Forskningsrådet en samlet bevilgning fra Samferdselsdepartementet (SD) på 159 mill. kroner, som er en nominell økning på nærmere 7 mill. kroner (4,6 prosent) sammenlignet med Årets budsjett 2018.

Tabell 4.16: Inntekter fra SD fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

SD kap. 1301.50	2018		2019
	Årets budsjett	Rev. budsjett	Årets budsjett
Transportforskning	80 220	79 220	82 200
Ekomforskning	56 794	56 794	58 100
Pilot-T	15 000	14 000	18 700
SUM	152 014	150 014	159 000

Bevilgningen fra SD er fordelt på programmer og aktiviteter i henhold til føringene i Prop. 1 S (2018-2019), dialog med departementet og SDs tildelingsbrev for 2019.

Tabell 4.17: Bevilgninger fra SD fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev. budsjett	Årets budsjett
Transportforskning	80 220	79 220	82 200
ENERGIX - Stort program energi	29 300	29 300	29 650
RBGRUNMILJ - Res.bas.grunnbev.miljøinst.	6 000	6 000	6 100
SAMRISK-2 - Samfunnssikkerhet og risiko	1 000	1 000	1 050
TRANSPORT - Transport 2025	43 920	42 920	45 400
Ekomforskning	56 794	56 794	58 100
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon	28 794	28 794	29 450
SAMRISK-2 - Samfunnssikkerhet og risiko	1 000	1 000	1 045
SIMULA - SIMULA-senteret	27 000	27 000	27 605
Pilot-T	15 000	14 000	18 700
TRANSPORT - Transport 2025	15 000	14 000	18 700
SUM	152 014	150 014	159 000

4.10 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

I 2019 får Forskningsrådet en samlet bevilgning fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) på 155,493 mill. kroner, som er en nominell økning på 20,2 mill. kroner (14,9 prosent) sammenlignet med Årets budsjett 2018.

Tabell 4.18: Inntekter fra KMD fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

KMD	2018		2019
	Årets budsjett	Rev. budsjett	Årets budsjett
Kap. 500.50 Forskningsprogrammer	57 374	57 374	75 300
Kap. 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljø	77 900	77 933	80 193
Sum	135 274	135 307	155 493

Bevilgningen fra KMD er fordelt på programmer og aktiviteter i henhold til føringene i Prop. 1 S (2018-2019), budsjettavtalen i Stortinget og KMDs tildelingsbrev. Innenfor bevilgningen til

FORREGION er 4,116 mill. kroner øremerket mobiliseringstiltak i Nord-Norge og 1 mill. kroner skal settes av til samfinansiering av et forskningscenter for omstilling og nyskaping.

Tabell 4.19: Bevilgninger fra KMD fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev. budsjett	Årets budsjett
Kap. 500.50 Forskningsprogrammer	57 374	57 374	75 300
DEMOS	32 790	32 790	39 100
IKTPLUSS	9 540	9 540	14 750
VAM	7 205	7 205	7 400
FORKOMMUNE			5 000
JPIURBAN	1 695	1 695	2 735
P-SAMISK	3 334	3 334	3 415
SAMKUL	2 810	2 810	2 900
Kap. 553.74 Nasjonale tiltak for klynger og innovasjonsmiljø	77 900	77 933	80 193
FORREGION	77 900	77 933	80 193
Sum	135 274	135 307	155 493

4.11 Arbeids- og sosialdepartementet

I Prop. 1 S (2018-2019) er det foreslått en bevilgning til Forskningsrådet i 2019 på 163,2 mill. kroner. Bevilgningen er prisjustert (2,4 prosent) sett i forhold til 2018.

Tabell 4.20: Inntekter fra ASD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
ASD Kap. 601.50	162 841	162 841	166 730

Bevilgningen fra ASD er fordelt på programmer og aktiviteter som vist i etterfølgende tabell.

Tabell 4.21: Bevilgningen fra ASD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer			
SYKEFRAVÆR - Forskn.om årsaker til sykefrav	28 480	28 480	
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	76 584	76 584	115 534
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og v	29 349	29 349	30 050
PETROMAKS2 - Stort program petroleum	20 653	20 653	21 147
Diverse FoU-relaterte aktiviteter			
EVA-PEN - Evaluering av pensjonsreformen	7 774	7 774	
Total sum	162 841	162 841	166 730

4.12 Justis- og beredskapsdepartementet

Justis- og beredskapsdepartementets bevilgning til Forskningsrådet er i 2019 på 44,8 mill. kroner. Som følge av endret regjeringsstruktur fra og med 17. januar 2018, er ansvaret for tildeling til Norges forskningsråd over kap. 496 post 50 overtatt av Kunnskaps- og integreringsministeren. Budsjettet er reelt sett økt med 17 mill. kroner nominelt sammenlignet med 2018, for å styrke forskningen på digital sikkerhet, samfunnsikkerhet og beredskap.

Tabell 4.22: Inntekter fra JD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
JD Kap. 400.50	24 956	24 956	42 551
JD Kap. 400.23		2 150	2 250
JD Kap. 496.50	6 857	0	0
Total sum	31 813	27 106	44 801

Regjeringen foreslår å styrke forskningen på digital sikkerhet gjennom IKTPLUSS med 10 mill. kroner og forskningen på IKT-sikkerhet gjennom SAMRISK-programmet med 7 mill. kroner. Bevilgningen fra JD fordeler seg på programmer og aktiviteter som vist i etterfølgende tabell.

Tabell 4.23: Bevilgningen fra JD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer			
SAMRISK-2 - Samfunnssikkerhet og risiko	14 000	14 000	21 000
UTENRIKS - Internasjonale forhold - utenriks- og sikkerhetsp	1 000	1 000	1 551
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	13 813	6 956	7 000
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon	3 000	3 000	13 000
Infrastruktur og inst. tiltak			
BRANNSIKKERHET - Forsknings- og innovasjonssentre for br		2 150	2 250
Total sum	31 813	27 106	44 801

4.13 Barne- og likestillingsdepartementet

I Prop. 1 S (2018-2019) er det foreslått en bevilgning til Forskningsrådet i 2019 på 17,6 mill. kroner til programmene VAM og HELSEVEL og 3,2 mill. kroner til en strategiprosess i regi av Forskningsrådet om videre forskningsinnsats på området «Utsette barn og unge». Bevilgningen fra BLD er samlet sett prisjustert (2,4 prosent) sett i forhold til 2018.

Tabell 4.24: Inntekter fra BLD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
BLD Kap. 846.50	3 150	3 143	3 218
BLD Kap. 854.50	17 234	17 197	17 631
Total sum	20 384	20 340	20 849

Bevilgningen fra BLD er fordelt på programmer og aktiviteter som vist i etterfølgende tabell.

Tabell 4.25: Bevilgningen fra BLD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer			
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	12 850	12 656	9 965
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og velf	7 534	7 684	7 684
Utsette barn og unge- BU21- prosess			3 200
Total sum	20 384	20 340	20 849

Bevilgningen til VAM er midlertidig redusert i 2019 med 3,2 mill. kroner for å dekke inn kostnadene knyttet til strategiprosessen «Utsette barn og unge».

4.14 Finansdepartementet

I 2019 får Forskningsrådet en samlet bevilgning fra Finansdepartementet (FIN) på 21,9 mill. kroner., som er en nominell økning på 0,4 mill. kroner sammenlignet med Årets budsjett 2018.

Tabell 4.26: Inntekter fra FIN fordelt på kapittel og post. 1000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev. budsjett	Årets budsjett
Kap. 1600.21	9 200	9 200	9 200
Kap. 1600.70	12 300	12 300	12 700
Sum	21 500	21 500	21 900

Bevilgningen fra FIN er fordelt på programmer og aktiviteter i henhold til føringene i Prop. 1 S (2018-2019) og FINs tildelingsbrev.

Tabell 4.27: Bevilgninger fra FIN fordelt på programmer og aktiviteter. 1000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev. budsjett	Årets budsjett
Kap. 1600.21	9 200	9 200	9 200
SKATT - Skatteøkonomi	9 200	9 200	9 200
Kap. 1600.70	12 300	12 300	12 700
Finansmarkedsfondet	12 300	12 300	12 700
Sum	21 500	21 500	21 900

4.15 Kulturdepartementet

Kulturdepartementets bevilgning for 2019 til Forskningsrådet er på 24,9 mill. kroner. Tildelingen finansierer Program om kultur- og mediesektoren (KULMEDIA) over kapitlene 335.73 og 325.52, og programmet Samfunnsutviklingens kulturelle utfordringer (SAMKUL) over kapittel 325.52. Det er i tillegg budsjettet med 3 mill. kroner til forskning på spilleproblemer gjennom programmet BEDREHELSE. Denne bevilgningen justeres i henhold til forbruk ved årets slutt. Samlet sett innebærer budsjettet en økning på 2 mill. kroner, eller 8,7 prosent, sett i forhold til Årets budsjett 2018.

Tabell 4.28: Inntekter fra KUD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
KUD - Kulturdepartementet	3 000	2 019	3 000
KUD Kap. 335.73	7 900	7 900	8 090
KUD Kap. 325.52	12 000	12 000	13 785
KUD Kap. 325.71		4 600	
Total sum	22 900	26 519	24 875

Bevilgningen fra KUD fordeler seg på programmer og aktiviteter som vist i etterfølgende tabell.

Tabell 4.29: Bevilgningen fra KUD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer			
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturell	5 100	5 100	5 200
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet	3 000	2 019	3 000
REISEFORSK - Forskning og innovasjon for reiselivet		4 600	
KULMEDIA - Kultur- og mediesektoren	14 800	14 800	16 675
Total sum	22 900	26 519	24 875

4.16 Forsvarsdepartementet

Antatt budsjett fra Forsvarsdepartementet for 2019 er 5,2 mill. kroner. Dette innebære en økning på 0,4 mill. kroner, eller 7,5 prosent, sammenlignet med Årets budsjett 2018.

Tabell 4.30: Inntekter fra FD fordelt på kapittel og post. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
FD Forsvarsdepartementet	0	0	500
FD Kap. 1760.45	955	1 000	1 000
FD Kap. 1719.01	3 890	3 890	3 710
Total sum	4 845	4 890	5 210

Bevilgningen fra FD er fordelt på programmer og aktiviteter som vist i etterfølgende tabell.

Tabell 4.31: Bevilgningen fra FD fordelt på programmer og aktiviteter. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Programmer			
SAMRISK-2 - Samfunnsikkerhet og risiko	955	1 000	1 000
UTENRIKS - Internasjonale forhold - utenr			500
Infrastruktur og inst. tiltak			
ISPHUM - ISP - Humaniora	3 890	3 890	3 710
Total sum	4 845	4 890	5 210

5 Virkemidler, programmer og aktiviteter

Forskningsrådets gjennomfører sin virksomhet gjennom en rekke ulike virkemidler. På øverste nivå består disse virkemidlene av programmer, frittstående prosjekter, infrastruktur og institusjonelle tiltak, system og nettverkstiltak. På et mer detaljert nivå er dette utformet som ulike programtyper, fri prosjektstøtte, rettede internasjonale tiltak, basisbevilgninger, strategisk institusjonsstøtte, senterordninger, forskningsinfrastruktur, nettverkstiltak og formidlings- og kommersialiseringstiltak.

Disse virkemidlene har ulike tyngdepunkt. Programmene har et tyngdepunkt mot temaene, fri prosjektstøtte mot fagene og kvalitet, senter-ordningene mot konsentrasjon, ledelse og lang-siktighet, nettverkstiltak mot samarbeid og internasjonalisering, formidlings- og kommersialiseringstiltak mot nytte og anvendelse. Samtidig er det slik at hvert enkelt virkemiddel ofte støtter opp om flere dimensjoner, men alle er rettet mot fornyelse og endring. Nedenfor følger en gjennomgang av de enkelte virkemidler, programmer og aktiviteter Forskningsrådet finansierer i 2019.

5.1 Programmer

5.1.1 Brukerstyrte innovasjonsprogrammer

Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA) finansierer forskning som faller utenfor de tematiske prioriteringene til de Store programmene og til andre Brukerstyrte innovasjonsprogrammer. BIA har således omfattende grenseflater mot og et tett samspill med de tematiske programmene. Den åpne innretningen av BIA sikrer god konkurranse om midlene og legger til rette for læring på tvers av bransjer og temaer. Hovedtyngden av prosjektene er innovasjonsprosjekter initiert av næringslivet selv, og der drivkraften til FoU ligger i bedriftenes egne strategier og behov. Programmet støtter også kompetanseutvikling i norske forskningsmiljøer, på områder der næringslivet selv har identifisert behov for å komme videre med sin forskningsbaserte innovasjonsvirksomhet. Gjennom en balansert portefølje av kompetanseprosjekter og innovasjonsprosjekter bidrar programmet til at det legges et grunnlag for fremtidig bærekraftig verdiskaping i Norge på kortere og lengre sikt. EUROSTARS, som er et felles initiativ fra EUREKA og EU-kommisjonen for å styrke FoU-utførende små og mellomstore bedrifter som ønsker å løse sine forsknings- og innovasjonsutfordringer gjennom et forpliktende samarbeid med tilsvarende bedrifter i Europa, er en integrert del av BIA og programmets hovedvirkemiddel for internasjonalisering. Fra 2019 er også budsjettansvaret for utvikling av reiselivs-næringen (tidligere REISEFORSK) lagt til BIA. Samlet budsjett i 2019 er på 608,778 mill. kroner finansiert av NFD. www.forskningsradet.no/bia

Maritim virksomhet og offshore operasjoner (MAROFF) støtter forskning og utvikling som bidrar til økt verdiskaping for den maritime næringen. Med maritim næring menes her rederinæringen, verfts-industrien og tjenesteleverandører og utstyrsleverandører til alle typer skip og fartøy som utnytter havrommet, inkludert fartøy og maritim teknologi knyttet til andre havnæringene (herunder havbruk, fiskeri, offshore olje- og gassutvinning og offshore fornybar energiproduksjon). Den inkluderer også forskningsmiljø på teknologiske og samfunnsvitenskapelige tema av betydning for norsk maritim næring. Innenfor bærekraftige rammer er målet økt konkurransevne, styrket omstillingsevne og forbedret samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljø og næringen. Gjennom forskning skal programmet bidra til ny kompetanse og innovasjoner innenfor de tematiske prioriterte områdene: Muligheter i havnæringene; autonome og fjernstyrte fartøy; digitalisering av maritim næring; klima-

og miljøvennlig maritim virksomhet; sikkerhet til havs; og nordområdene. MAROFF har et budsjett i 2019 på 185,851 mill. kroner fra NFD. www.forskningsradet.no/maroff

Transport 2025 (TRANSPORT) skal gjennom finansiering av forskning og innovasjon bidra til effektive, sikre og bærekraftige transportløsninger for fremtiden. Programmet omhandler transport på vei, jernbane, sjø og i luften, og inkluderer både persontransport og næringstransport. Programmet skal bidra til ny kunnskap og innovasjon for utvikling av innovative mobilitet- og transportløsninger, et mer effektivt, sikkert og bærekraftig transportsystem og økt innsikt i fremtidens transportbehov. Programmet skal bidra til økt kapasitet og kvalitet i forskningsmiljøene til nytte for fremtidig politikkutvikling, men også til økt verdiskaping og næringsutvikling med et langsiktig mål om å utvikle enkeltområder der norske næringsaktører kan posisjonere seg i et internasjonalt marked. Transport 2025 har forvaltningsansvaret i Forskningsrådet for midlene til Pilot-T. Programmets budsjett for 2019 er på 71,52 mill. kroner, hvorav 64,1 mill. kroner fra SD og 7,42 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler. www.forskningsradet.no/transport

Forskning og innovasjon i kommunesektoren (FORKOMMUNE) (2017-) skal utløse innovasjon i kommunesektoren og ved hjelp av forskning styrke kapasitet og evne til innovasjon i kommuner og fylkeskommuner. Programmet skal bidra til konkrete innovasjoner og utvikling av nye løsninger, til utvikling av kunnskapssystemet for læring og innovasjon i kommunene og kunnskap om betingelser for innovasjon i kommunene. Programmet vil stimulere til tettere samarbeid mellom forskere og ansatte i kommuner og fylkeskommuner slik at disse blir bedre i stand til å bestille og ta i bruk forskning, samt til å utvikle og realisere innovasjoner. Programmet skal bidra til at forskningen i større grad blir relatert til utfordringer og behov i kommunesektoren. Programmet har støttet forprosjekter og innovasjonsprosjekter og skal i 2019 lyse ut innovasjonsprosjekter i kommunesektoren. Det er også en følgeevaluering av programaktivitetene i perioden 2018 til 2020. Budsjett i 2019: 27,0 mill. kroner, hvorav 22,0 mill. kroner fra KD og 5 mill. fra KMD. Nettsadresse: <https://www.forskningsradet.no/forkommune>

Bærekraftig verdiskaping i mat- og biobaserte næringer (BIONÆR) sitt ansvarsområde er jordbruks-, skogbruks- og naturbaserte verdikjeder. *BIONÆR*s hovedmål er å fremme bioøkonomien gjennom å utløse forskning som fører til økt, mer lønnsom og bærekraftig produksjon i de biobaserte næringene som faller inn under programmet. Programmet legger betydelig vekt på å øke næringenes og forvaltningens utbytte av kunnskap og kompetanse gjennom samspill og formidling. Det legges vekt på kunnskapsbygging for bærekraftig produksjon og forbruk, utslippsreduksjoner og tilpasning til klimaendringer. *BIONÆR* prioriterer internasjonalt forskningssamarbeid. I 2019 har *BIONÆR* et budsjett på 235 mill. kroner med 207,6 mill. kroner fra LMD, 18 mill. kroner fra KLD, 7,6 mill. kroner fra KD og 2 mill. kroner fra andre kilder. www.forskningsradet.no/bionaer

Forskning, utvikling og demonstrasjon av CO₂-håndteringsteknologi (CLIMIT) er et nasjonalt FoU- og demonstrasjonsprogram som gjennomføres i samarbeid med Gassnova. Hovedmålet er å bidra til utvikling av bedre og mindre kostnadskrevenne teknologi for fangst av CO₂ samt bygge opp kunnskap slik at transport og lagring av CO₂ kan gjøres på en sikker måte. Ny programplan gjeldende fra 2017 fokuser på følgende tema:

- Tidlig fullskala CO₂-verdikjede i Europa
- Storskala lagring av CO₂ på norsk sokkel i Nordsjøen
- Fremtidige løsninger for CO₂-håndtering

CLIMIT prioriterer internasjonalt samarbeid og vektlegger dette i utlysninger. Programmet bidrar også med 60 millioner kroner i 2018 og 2019 (fordelt mellom Forskningsrådet og Gassnova) til ACT som er et ERA NET Cofund innen CO₂-håndtering. 11 land deltar i ACT og Forskningsrådet er koordinator. For 2019 er Forskningsrådets del av CLIMIT 92,1 mill. kroner og programmet finansieres i sin helhet med midler fra OED. www.forskningsradet.no/climit

Prosjektrettet teknologiutvikling i petroleumssektoren (DEMO 2000) har som hovedmål å fremme langsiktig konkurransedyktighet i petroleumsnæringen og fortsatt lønnsom og bærekraftig utvikling av ressursene på norsk sokkel. DEMO2000 har som mål å kvalifisere ny teknologi og systemer i nært samarbeid mellom leverandørindustrien, forskningsinstitutter og oljeselskaper ved å støtte utvikling og testing av prototyper og pilotinstallasjoner offshore. De teknologiske løsningene skal kunne anvendes på konkrete felt. Teknologien og systemene som utvikles gir konkrete bidrag til økt utvinning, effektiv ressurs- og energiutnyttelse og viktige miljøaspekt som redusert utslipp til luft og vann. Et viktig mål er å bringe frem nye norske industriprodukter, systemer og prosesser for salg i det globale offshoremarkedet og utvikle samarbeid med tilsvarende internasjonale aktører med sikte på felles aktiviteter og kunnskapsdeling samt å sikre kompetanse og sysselsetting i norsk leverandørindustri. Programmet finansieres i sin helhet fra OED og budsjett for 2019 er på 70 mill. kroner. www.forskningsradet.no/demo2000

5.1.2 Grunnforskningsprogrammer

Program for samisk forskning III (SAMISK) er et løpende program men med en tidfestet programplan for perioden 2017-2027. Det er et faglig bredt grunnforskningsprogram for samiske problemstillinger innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. I tillegg er det også åpent for naturvitenskapelig forskning innenfor feltet klima- og miljø som har en direkte tilknytning til humaniora og samfunnsvitenskap. Hovedmålet for programmet er å bidra til å ivareta Norges særlige ansvar for å utvikle ny forskningsbasert kunnskap for at den samiske folkegruppen skal kunne sikre og utvikle språket sitt, kulturen sin og samfunnslivet sitt. Programmet skal fremme forskning av høy kvalitet som er relevant for politikkutvikling, forvaltning og andre aktører i samfunnet gjennom å bidra med kunnskap om kulturuttrykk, samisk identitet og samfunnsbygging, oppvekst og utdanning, språk, klima og miljø, levekår og befolkningsutvikling. Budsjett er på 14,0 mill. kroner, hvorav 10,6 mill. kroner fra KD og 3,415 mill. kroner fra KMD i 2019. <https://www.forskningsradet.no/samisk>

Program for CERN-relevant forskning (CERN) (2012-). Aktivitetene relatert til utnyttelse av det norske medlemskapet i CERN ved Genève er organisert som et program. Forskere ved UiO og UiB er hovedaktører i eksperimentell CERN-forskning i Norge. Programmet støtter norske forskningsgruppers deltagelse i oppbygging, drift og vedlikehold av eksperimentene ATLAS og ALICE på CERNs partikkelakselerator LHC, analyse av data fra eksperimentene, samt Norges bidrag til et felles nordisk datasenter. Prosjektene finansierer også ph.d.-er og postdoktorer. I aktivitetene inngår mulighet for opphold ved CERN for teknologistudenter, finansiering av en norsk Industrial Liaison Officer og deltagelse i internasjonale nettverk for partikkel- og kjernefysikk. De norske CERN-aktivitetene evalueres jevnlig av et internasjonalt ekspertpanel. For 2019 er budsjettet på 22,9 mill. kroner. Programmet finansieres med midler fra KD. www.cern.ch/norway.

Program for Romforskning (ROMFORSK) (2011-) skal bidra til å sikre den forskningsmessige utnyttelsen av norsk romaktivitet knyttet til medlemskap i organisasjonene European Space Agency (ESA), European Incoherent Scatter Scientific Association (EISCAT) og Nordic Optical Telescope (NOT). Målet er å støtte og videreutvikle forskningsfelt der Norge og norske forskere har satset målbevisst og bygget opp høy kompetanse på internasjonalt nivå og der Norge har investert betydelige summer

i forskningsinfrastruktur. Det er tre prioriterte forskningsområder innenfor programmet: 1) Sol-jord fysikk med vekt på forståelse av grunnleggende prosesser i solen og dens atmosfære og hvordan solvind og solaktivitet påvirker jordas øvre atmosfære og det globale miljøet; 2) Universets utvikling med vekt på forståelsen av fundamentale astrofysiske prosesser og 3) Jordobservasjon fra satellitter med vekt på klimaovervåking, ressurskartlegging, forurensning ved petroleumsvirksomhet, overvåking og forvaltning av polarområdene. Program for Romforskning har et budsjett i 2019 på 23,3 mill. kroner inkl. medlemsavgift til NOT. Programmet finansieres med 21,6 mill. kroner fra KD og 1,5 mill. kroner fra KLD og 0,2 mill. kroner fra Universitet i Oslo. www.forskningsradet.no/romforsk

Samfunnsutviklingens kulturelle forutsetninger (SAMKUL) (2011–) skal bidra med kunnskap om de kulturelle forutsetningene for samfunnsutviklingen og er begrunnet i Forskningsrådets strategi. Programmet er et sentralt virkemiddel for å styrke samfunnsvitenskapelig og ikke minst humanistisk forskningsinnsats på områder med store samfunnsutfordringer, med mål om et bredest mulig kunnskapsgrunnlag for politiske veivalg. Derfor bidrar programmet med perspektiver og midler i utlysninger i regi av andre tematiske satsinger, jf. Forskningsrådets opptrappingsplan for humaniora. Programmet skal i perioden 2016 til 2021 prioritere forskning på tre brede tematiske områder: Natur og menneske, Teknologi og materielle omgivelser, og Velferd, kunnskap og mangfold. I forskningen vil tverrgående dimensjoner av historisk, språklig og kommunikativ, religiøs, normativ og estetisk karakter være sentrale. Prioriteringene samsvarer godt med sentrale budskap i Regjeringens humanioramelding og i Langtidsplanens nye innsatsområde "Samfunnssikkerhet og samhørighet i en globalisert verden" og planens generelle påpekning av å styrke humanioras bidrag til utfordringsdrevet forskning. For å styrke samfunnsrelevansen legger programmet stor vekt på formidling og kommunikasjon. SAMKUL har et budsjett i 2019 på 55,3 mill. kroner. KD bidrar med 43,2 mill. kroner, 5,2 mill. kroner kommer fra KUD og 1,6 mill. kroner fra KMD til forskning om nasjonale minoriteter. www.forskningsradet.no/samkul

I tillegg er det bevilget 4 mill. kroner over KDs budsjett og 1,3 mill. kroner over KMDs budsjett til forskning om forebygging av antisemittisme og gruppebaserte fordommer i skolen.

5.1.3 Handlingsrettede programmer

Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samfunnsansvar (SAMANSVAR) (2015–2024) har to prioriterte forskningsområder; forskning om ansvarlig innovasjon og CSR-forskning (Corporate Social Responsibility). Programmet skal styrke forskerutdanningen og rekrutteringen av unge forskere innenfor de to forskningsfeltene. Videre har programmet en utviklingskomponent som skal bidra til å utvikle Forskningsrådet som en samfunnsansvarlig aktør, fremme gode, fremtidsrettede interaksjoner mellom forskning, teknologi og samfunn og styrke arbeidet med samfunnsansvar i forsknings- og innovasjonssystemet. Budsjettet for 2019 er på 14,637 mill. kroner, hvorav 13,787 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler og 0,85 mill. kroner fra LMD. www.forskningsradet.no/samansvar

Indiaprogrammet (INDNOR) (2010–2021) er etablert for å styrke indisk-norsk forskningssamarbeid og indisk-norsk samarbeid om forskningsfinansiering. Midlene fordeles mellom Forskningsrådets programmer og andre aktiviteter av divisjonsstyret for Samfunn og Helse bl.a. etter råd fra et rådgivende utvalg, Norges ambassade i India og Utenriksdepartementet. Programmets midler fordeles til tematiske programmer. For 2019 tildeles 6,8 mill. kroner til tidligere bevilgete prosjekter og 28,6 mill. kroner tildeles til samfinansieringer. Indiaprogrammet kan tildele posisjoneringsmidler og nettverksmidler og ta strategiske initiativer, og det legges opp til fortsatt støtte for å etablere og følge opp viktige forskningspolitiske føringer og initiativ. I samarbeid med UTENRIKS planlegges en utlysning innen internasjonal politikk der Indiaprogrammet setter av 10 mill. kroner. I samarbeid med

Nano2021 planlegges en utlysning innen nanoteknologi, mikroteknologi og avanserte materialer i samarbeid med DST der Indiaprogrammet setter av 20 mill. kroner. Indiaprogrammet lyser ut midler til nettverkstiltak for inntil 0,5 mill. kroner. Budsjett for 2019 er 41 mill. kroner fra UD. Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/indnor>

Kina-programmet - CHINOR (2018-2027) skal styrke kinesisk-norsk forskningssamarbeid, og kinesisk-norsk samarbeid om forskningsfinansiering, innenfor utvalgte tema. Programmets midler skal disponeres og utlyses gjennom andre tematiske satsinger, fortrinnsvis i samarbeid med kinesiske finansieringsinstitusjoner. Revidert programplan for CHINOR ble vedtatt av DSAH i juni 2017. I 2018 ble det bevilget 25 mill. til kinesisk-norske fellesprosjekter etter en felles utlysning mellom det kinesiske forskningsrådet National Natural Science Foundation of China (NSFC) og Forskningsrådet. Investeringen skjer i regi av KLIMAFORSK, MILJØFORSK, MARINFORSK, PPOLARPROG og Bionær, sammen med CHINOR, etter rangering i to felles evalueringspanel oppnevnt av Forskningsrådet og NSFC. Prosjektene løper fra 2020 til 2022. Ny fellesutlysning med NSFC, med nye tema, planlegges i 2020. Basert på avtale med det kinesiske Ministry of Science and Technology (MOST) har det blitt ført forhandlinger om en annen fellesutlysning av prosjekter med bedriftsdeltakelse innen IKT og miljøvennlig energi. Utlysning forventes våren 2019, og vil bli på 150 mill. fra norsk side, hvorav 15. mill. kommer fra CHINOR. Totalbeløpet matches av kinesisk side.

Videre planlegges samfinansiering med UTENRIKS og NORGLOBAL, med 10 mill. på hver, og med INTPART med 4,5 mill., alle med investeringsbeslutning i 2019.

Stipendordningen med China Scholarship Council (CSC), som Forskningsrådet tidligere håndterte under CHINOR, er nå flyttet til DIKU, etter Forskningsrådets ønske. Budsjett for 2019 er 19,0 mill. kroner fra UD. Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/prognett-chinor/Forside/1253952407019>

Forskningssamarbeidsprogram mellom Norge og Sør-Afrika (SANOCEAN) (2018-2023) I 2018 startet det opp et nytt bilateralt program – SANOCEAN. Programmet har fokus på hav, i tillegg til tematiske elementer fra det tidligere SANCOOP programmet, som var klima, miljø og energi. Ti fellesprosjekter med én norsk og én sørafrikansk prosjektleder fikk tilsagn på søknadene i november 2018. Totalrammen er på NOK 30 mill. fra UD v/ambassaden i Pretoria pluss ZAR 15 mill. (ca. NOK 9 mill.) fra Sør-Afrikas Department of Science and Technology (DST). Budsjett for 2019 er 4,25 mill. kroner fra UD via ambassaden i Pretoria som er øremerket de norske institusjonene som har fått tilsagn. Midlene til de sørafrikanske partnerne vil bli utbetalt av National Research Foundation, Forskningsrådets søsterorganisasjon i landet. Nettadresse: www.forskningsradet.no/southafrica

Bedre helse og livskvalitet (BEDREHELSE) har som hovedmål å fremme forskning og forskningsbasert innovasjon av høy kvalitet som kan bidra til bedre folkehelse, økt livskvalitet og redusert sosial ulikhet i helse. Programmet skal fremme ny kunnskap om forekomst av og årsaker til uhelse og helse, og om utvikling, implementering og effekt av helsefremmende tiltak. I 2019 blir det oppstart for prosjektene som får miljøstøttebevilgning i gjennom utlysningen i 2018 av institusjonsforankret prosjekt (ISP). Disse prosjektene vil følges tett for å sikre at prosjektene startes og følges opp i overensstemmelse med intensjonene i utlysningen. BEDREHELSE og BEHANDLING samarbeider for å stimulere til økt forskningssamarbeid med USA ved å finansiere norsk deltakelse i prosjekter som finansieres av National Institute of Health (NIH). Dette er i overensstemmelse med Forskningsrådets internasjonale strategi. BEDREHELSE skal lyse ut midler til forskerprosjekter i 2019, i hele programmets bredde. Prosjekter med høy kvalitet innenfor de tematiske prioriteringene som foreløpig ikke er godt dekket i porteføljen, som for eksempel livsfaser og overganger i livet, rus og avhengighet, vil bli prioritert. Programmet vil i 2019 fortsette arbeidet med å bidra til norsk

deltakelse i nordisk samarbeid og en stimuleringsordning for EU-forskning. Budsjett 2019: 89,4 mill. kroner, herav 70,2 mill. kroner fra HOD, 12,4 mill. kroner fra KD, 3,8 mill. kroner fra KLD og 3,0 mill. kroner fra KUD. Nettdresse: www.forskningsradet.no/bedrehelse

God og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering (BEHANDLING) skal gjennom klinisk forskning bidra til at pasienten får god og treffsikker diagnostikk, behandling og rehabilitering gjennom hele sykdomsforløpet. Endepunktene for forskningen som programmet understøtter, skal være pasient- og tjenesterelevante, og brukermedvirkning skal ivaretas. Sykdommer som representerer store samfunnsmessige utfordringer vil være sentrale. Forskningsbehov hos den kommunale helse- og omsorgstjenesten, og i spesialisthelsetjenesten inkludert tannhelsetjenesten skal ivaretas. Både høy kvalitet i forskningen og nytte for sluttbrukeren/pasienten skal fremmes. Programmet vil i 2019 bidra til oppfølging av handlingsplanen for persontilpasset medisin gjennom prioriteringer i utlysningen av forskerprosjekter. Programmet vil også bidra med midler til en stimuleringsordning for EU-forskning, en garantiordning for forskere som søker NIH og utlysninger i ERA-NET-NEURON og ERA-PerMed. Program for stamcelleforskning ble innfaset i programmet fra 2018. Budsjettet fra HOD inkluderer også en øremerket bevilgning til forskning på hjernehelsetjenester. Budsjett 2019: 113 mill. kroner, herav 85,6 mill. kroner fra HOD, 21,9 mill. kroner fra KD-SO, 4,2 mill. kroner fra Kreftforeningen og 1,4 mill. kroner fra Nasjonalforeningen for folkehelsen. Nettdresse: www.forskningsradet.no/behandling

Demokratisk og effektiv styring, planlegging og forvaltning (DEMOS) (2015–2024). DEMOS skal bidra til å utvikle kunnskapsgrunnlaget for en demokratisk og effektiv styring, gi kunnskap om nivå- og sektorovergrepene og bidra til kunnskapsbasert omstilling og fornyelse i offentlig sektor. Forskningstemaene i DEMOS er gruppert i fire: 1) Internasjonalisering, stat og lokaldemokrati; 2) Helhet og sektorisering; 3) Regioner og urbanisering; og 4) Velferdsstatens tjenester og tjenesteytere. Under DEMOS finansieres også et følgeforskningsprosjekt om Kommunereformen, Stortingsvalgundersøkelsen som skal dekke valgene i 2017 og 2021, Lokalvalgdemokratiundersøkelsen som dekker valgene i 2019 og 2023 og et forskerprosjekt som skal videreutvikle regionaløkonomiske modeller. I 2019 vil programmet ha en forskerprosjektutlysning og delta i en utlysning av innovasjonsprosjekter i offentlig sektor med by-tematikk. Etter en påplussing til DEMOS i budsjettet for 2019 er programadministrasjonen i dialog med KMD om hvordan en spesifikk satsing rettet mot planforskning kan gjennomføres. Programmet skal sikre god og uavhengig forskning på KMDs ansvarsområder; at vi har solide forskningsmiljøer i Norge med kompetanse på disse områdene; internasjonalisering av forskningen under programmets tematiske områder; og arbeider med formidling fra forskningsprosjektene og brukermedvirkning i prosjektene. I 2019 deltar programmet i fellesutlysningen Governance for the Future i regi av NORFACE og samfinansiert av EU. Budsjett 2019: 40 mill. kroner, herav 39,1 mill. kroner fra KMD inkludert 6 mill. kroner til planforskning og 0,9 mill. kroner fra Kunnskapsdepartementet. Nettdresse: <http://www.forskningsradet.no/demos>

Forskning og innovasjon i utdanningssektoren (FINNUT) er et langsiktig løpende program som skal styrke kunnskapsgrunnlaget for politikkutforming, forvaltning og praksisfelt, bidra til fornyelse av forskningsfeltet og medvirke til innovasjon i utdanningssektoren. Programmet dekker hele utdanningssektoren – fra barnehage og skole til høyere utdanning og voksnes læring og finansierer forskning og innovasjon innenfor følgende temaområder (A) Læringsprosesser, vurderingsformer og læringsutbytte; (B) Praksis, profesjonsutøvelse og kompetanseutvikling; (C) Styring, ledelse og resultatoppnåelse og (D) Utdanning, samfunn og arbeidsliv. I løpet av 2019 vil programmet lyse ut forsknings- og innovasjonsmidler innenfor alle områdene i programplanen. Programmet har i 2019 fått nye oppdrag og økt budsjett. Programmet planlegger seks utlysninger i 2019 i tillegg til utlysninger med løpende frister. Det lyses ut midler til forskerprosjekter innenfor alle programmets

temaområder; til en forskningsbasert evaluering av strukturreformen; til samarbeidsprosjekter for forskning og kompetansebygging ved grunnskolelærerutdanningen; til innovasjonsprosjekter i utdanningssektoren; formidlingstiltak og til forskning på effekter av tiltak for økt kvalitet i barnehage og grunnskole. Det legges opp til å tildele inntil 115 mill. kroner til Forskerprosjekter, 95 mill. kroner til Samarbeidsprosjekter for samfunn og næringsliv og 30 mill. kroner til Innovasjonsprosjekter i offentlig sektor. Programmet lyser også ut midler til offentlig PhD-prosjekter innenfor den generiske ordningen. Antatt budsjett i 2019 inkluderer også midler til tiltak for at flere lærere kan ta doktorgraden og til forskning på kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen. Årets budsjett 2019: 167,3 mill. kroner fra KD. Nettadresse: www.forskningsradet.no/finnut

Global helse- og vaksinasjonsforskning (GLOBVAC) (2012–2020) har som hovedmål å støtte forskning av høy kvalitet med potensial for i stor grad å bidra til vedvarende helseforbedringer og utjevning av helseforskjellene for mennesker i lavinntekts- og lavere mellominntektsland. Programmet har fire tematisk prioriterte områder i) Forebygging, behandling og diagnostikk av smittsomme sykdommer, spesielt vaksine- og vaksinasjonsforskning, ii) Familieplanlegging, reproduktiv helse, mødre-, nyfødt-, barne- og ungdomshelse iii) forskning på helsesystemer og helsepolitikk, og iv) Innovasjon i tekno-logi- og metodeutvikling. I 2019 vil programmet inngå kontrakter med de forskerprosjektene som fikk bevilgning i siste utlysning i programmet, de vil alle ha oppstart i løpet av året. Programmet vil sammen med KLIMAFORSK delta i en felles internasjonal utlysning på klima, miljø og helse gjennom Belmont Forum. Programmet vil holde egne seminarer for å mobilisere norske forskere innen global helse til å søke finansiering fra andre kilder, blant annet Horizon2020, EDCTP og CEPI. GLOBVAC-konferansen 2020 legges ut på anbud i 2018 og forberedelsene til denne vil bli gjort i 2019. Budsjett 2019: 67,4 mill. kroner, herav 58,00 mill. kroner fra UD og 9,4 mill. kroner fra HOD. Nettadresse: www.rcn.no/globvac

Forskningsprogram om kultur- og mediesektoren (KULMEDIA) (2014-2023) videreføres i en ny femårsperiode fra 2019. Programmet skal belyse hvilke konsekvenser digitalisering og endring i økonomiske rammevilkår har for kultur- og mediefeltet. Blant annet med tanke på kunsten, kulturens og medienes samfunnsrolle og aspekter som deltaker, demokrati, ytringsfrihet, offentlighet, mangfold og inkludering. Programmet skal bidra med forskning av høy vitenskapelig kvalitet med relevans for utfordringene i sektoren og gi et bedre grunnlag for politikkutvikling, forvaltning og aktører i kultur- og mediefeltet. Det er avsatt 16,675 mill. kroner fra KUD i 2019. www.forskningsradet.no/kulmedia

Kvinnens helse (KVINNEHELSE) (2004 -). Problemstillinger knyttet til kjønn og kjønnsforskjeller skal drøftes og analyseres i alle relevante forskningsprosjekter. Fra 2016 er det nye føringer for den strategiske satsingen på kvinnens helse og kjønnsperspektiver. Forskningstemaene framover vil være i overensstemmelse med Likestillingsmeldingen (Meld. St. 7 (2015-2016)), kap. 5 "God helse for kvinner og menn". Forskning på unge kvinners psykiske helse, eldre kvinners og minoritetskvinners helse er områder som løftes fram i tillegg til årsakene til uønskede forskjeller i helse- og tjenestetilbud mellom kvinner og menn i et livsløpsperspektiv. Midlene gjennom satsingen vil være bundet opp gjennom utlysningen som ble gjennomført i 2017 i samarbeid med programmene BEDREHELSE og BEHANDLING. Budsjett 2019: 10,5 mill. kroner fra HOD. Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/kvinnehelse>

Norge – Global partner (NORGLOBAL2) (2016-2023) skal bidra til arbeidet med å møte bærekraftsmålene. Hovedmålet er å få fram forskningsbasert kunnskap av høy kvalitet som skal bidra til fattigdomsreduksjon og til en bærekraftig utviklingspolitikk. Programmet skal bidra til helhetlig og langsiktig kunnskapsutviklingen på utviklingsområdet i Norge og styrke samarbeidet mellom norske og internasjonale forskere, inkludert forskere i utviklingsland. Programmet skal få fram mer internasjon-

alt konkurransedyktig forskning, og gjennom forskningssamarbeid mellom norske og internasjonale forskere styrke kompetansen hos norske forskere om utviklingsprosesser i Sør, og styrkekunnskapen om sårbare regioner og stater. Forskningsprogrammet NORGLOBAL2 har utfordringsbasert tilnærming og konsentreres om de viktigste tematiske og geografiske prioritene i norsk utviklingspolitikk. Programmets tematiske prioriteringer omfatter global utdanning, humanitær innsats, næringsutvikling/jobbskaping, miljø/klima/energi og konflikt/sikkerhet/sårbarhet. Tverrgående tema som omfatter menneskerettigheter, likestilling, styresett/anti-korrupsjon og klima/miljø vil være sentralt. Programmet skal være tematisk fleksibelt slik at det kan respondere på endringer i kunnskapsbehovene. NORGLOBAL2 skal få fram kunnskap som kan bidra til å oppfylle Utenriksdepartementets sektoransvar for den langsiktige og helhetlige forskningen om og for utvikling. Formidling av resultater og aktiviteter fra programmet har høy prioritet. NORGLOBAL2 lyser ut 120 mill. kroner i april 2019, hvorav 10 mill. kroner til global utdanning i samarbeid med FINNUT. I 2019 er det lagt inn en forventning om 20 mill. kroner til forskning på skatterelatert bistand. Budsjett 2019: UD/Norad 78 mill. kroner. Nettsadresse: www.rcn.no/norglobal

Program for samfunnssikkerhet (SAMRISK) (2018-2027) skal gi et bedre kunnskapsgrunnlag for å belyse sårbarheter og dilemmaer, og forebygge for uønskede hendelser, opprettholde viktige samfunnsfunksjoner, ivareta befolkningens liv, helse og grunnleggende verdier under og umiddelbart etter store påkjenninger, uavhengig av hva som forårsaker hendelsen. Programmet skal bidra til å bygge tverrfaglige nasjonale miljøer, og ha et internasjonalt perspektiv, med bl.a. forskningssamarbeid i Norden og EU. SAMRISK har iverksatt 11 forskerprosjekter som samlet belyser flere av de overordnede kunnskapsbehov definert i programplanen med varighet 2013-2018. Det ble i 2018 utarbeidet ny programplan. Denne viderefører i stor grad den faglige innretningen i forrige plan, og er oppdatert for å innlemme nye problemstillinger som følge av digitaliseringen og endret aktørrolle både i samfunnssikkerhetsarbeidet og i trusselbildet, i tillegg er deler av plandokumentet for Forskning om ekstremisme og terrorisme også en del av den nye planen. Temaene for programplan 2018-2027 er: i) Sosiale strukturer, verdier og tillit ii) Teknologi og samfunnssikkerhet og iii) Nye aktører, organisasjonsformer og ansvarsforhold. Som følge av revidert langtidsbudsjett og teknologiløftet har Samfunnssikkerhet fått en betydelig økning i midler. Budsjett 2019: 48,4 mill. kroner, herav 21,0 mill. kroner JD, 24,3 mill. kroner KD, 2,1 mill. kroner SD og 1 mill. kroner FD. Nettsadresse: www.forskingsradet.no/samrisk

Skatteøkonomisk forskningsprogram (SKATT) (2017–2021) har som mål er å styrke kunnskapsgrunnlaget for en hensiktsmessig utforming av skattesystemet i Norge. Programmet skal finansiere forskning relevant for myndigheter og andre brukere, og medvirke til at det er et sterkt faglig miljø for skatteøkonomisk forskning og utdanning i Norge. Programmet skal også skape møteplasser for forskere og brukere av skatteøkonomisk forskning. Programmet vil i 2019 prioritere å følge opp den andre fasen i virksomheten til de to sentrene for offentlig økonomi som ble etablert i 2012. Programmet vil i 2019 også følge opp de nye enkeltprosjektene som ble startet i 2018, og arrangere Skatteforum 2019. Budsjett 2019: 9,2 mill. kroner fra FIN. Nettsadresse: www.forskingsradet.no/skatt

Internasjonale forhold, utenriks- og sikkerhetspolitikk (UTENRIKS) 2017- . UTENRIKS er et samfunnsvitenskapelig program for forskning på internasjonale relasjoner, utenriks- og sikkerhetspolitikk. Programmet skal fremme forskning av høy kvalitet kombinert med god bruker relevans, slik at forskningen bidrar med kunnskap viktig for norsk politikk utforming og implementering. Forskning og meningsutveksling som kan bidra til en informert debatt i samfunnet om internasjonale forhold er en sentral del av programmets formål. Programmet omfatter de tidligere selvstendige programmene NORRUSS Pluss og EUROPA i endring, som nå er delprogrammer administrert under UTENRIKS-programmet. Fra januar 2019 vil programmet også omfatte en egen satsing på ASIA.

Programmet lyser i 2019 ut 92 mill. kroner til forskerprosjekter. Utlysningene er fordelt på de tre del-programmenes prioriterte områder:

- NORRUSS Pluss 32 mill. kroner til forskerprosjekter og 10 mill. kroner til kompetanse og næringsrettede prosjekter i fellesutlysning med POLARPROGRAMMET.
- EUROPA i endring 20 mill. kroner til forskerprosjekter, hvorav 5 mill. kroner til fellesutlysning gjennom KLIMAFORSK programmet
- ASIA i endring, 30 mill. kroner i fellesutlysning med CHINOR (Kina) og INDNOR (India) programmene, der hvert program bidrar med 10 mill. kroner.

Budsjett 2019: 62,6 mill. kroner, hvorav UD 60,5 mill. kroner, JD 1,551 mill. kroner, FD 0,5 mill. kroner. Nettadresser: www.forskningsradet.no/utenriks og www.forskningsradet/norruss, samt <https://www.facebook.com/groups/norruss/>

Velferd, arbeidsliv og migrasjon (VAM) (2019 –) er Forskningsrådets største og viktigste forskningssatsing på det brede velferdsområdet og et løpende program. Fra og med 2019 inngår forskning om sykefravær, arbeidshelse, arbeidsmiljø og pensjon i programmet, noe som er et resultat av at programmene SYKEFRAVÆR (Sykefravær, arbeid og helse, 2007-2018) og EVA-PEN (Evalueringen av pensjonsreformen 2011-2018) integreres i VAM. En ny programplan planlegges ferdigstilt medio januar. Velferd, arbeidsliv og migrasjonsområdet omfatter store og viktig sektorer og involverer forskning om befolkningen i ulike livsfaser. Programmet skal bidra til kunnskap, og anvende virkemidler med mål om å styrke sektorenes og forvaltningens kunnskap, forutsetninger og evne til å løse de store samfunnsutfordringene. Høy kvalitet i forskningen er en forutsetning for at aktører i sektorene, samfunnet som helhet og arbeidslivet mer spesifikt, skal kunne videreutvikles og fungere godt. Budsjett 2019: 150 mill. kroner, herav 115,53 mill. kroner fra ASD, 9,96 mill. kroner fra BLD, 7 mill. kroner fra JD, 7,4 mill. kroner fra KMD og 3,06 mill. kroner fra KD-SO, 7 fra KD. Nettadresse: www.forskningsradet.no/vam

VISJON2030 ble initiert av Kunnskapsdepartementet, Helse- og Omsorgsdepartementet og Utenriksdepartementet høsten 2014 som en nasjonal dugnad for å få frem innovative norske løsninger som kan bidra til oppnåelse av bærekraftmålene innen utdanning og helse. I 2017 fikk Forskningsrådet tildelt 25 mill. kroner til ordningen. Samlet budsjett for perioden 2016-2018 er på 71 mill. kroner. I 2016 ble fire Innovasjonsprosjekter og ett følgeforskningsprosjekt ble finansiert under ordningen. Prosjektene skal bidra til mindre frafall i skolen, at ungdom og kvinner tilegner seg jobbrelevante ferdigheter og å forbedre kvinner, barns og ungdoms helse. Det kan bli aktuelt med flere utlysninger under ordningen, men en beslutning er ennå ikke tatt. Beslutning om dette foretas i felleskap av Norad, Innovasjon Norge og Forskningsrådet og det er følgelig ikke budsjettert med ytterligere finansiering i 2019.

Marine ressurser og miljø (MARINFORSK) er Forskningsrådets viktigste tematiske satsing på marin forskning. Programmet omfatter forskning på økosystemene i hav- og kystområder, påvirkninger fra menneskelig aktivitet, samt hele verdikjeden fra høsting av marine ressurser via foredling til marked. Programmet skal bidra til; et bedre kunnskapsgrunnlag, kunnskap for bærekraftig forvaltning og til verdiskaping og lønnsomhet i de marine verdikjedene. Programmet er også sentralt i oppfølgingen av Forskningsrådets bærekraftstrategi og Forskningsrådets nordområdesatsing. *MARINFORSK* er delt inn i fire temaområder som representerer de faglige hovedprioriteringene i programmet:

- Marine økosystemer er rettet mot økt forståelse om økosystemenes struktur, funksjon, variasjon og endring.

- Forurensning og annen økosystempåvirkning skal bidra til økt kunnskap om forekomst og effekter av forurensning og andre menneskeskapte faktorer på det marine miljøet.
- Bærekraftig høsting og verdiskaping fokuserer på å videreutvikle kunnskapsgrunnet for en økosystembasert og bærekraftig fiskeriforvaltning, samt hele verdikjeden fra høsting av marine ressurser via foredling til marked.
- Forvaltning og samfunnsperspektiver skal bidra til økt kunnskap om hvilke faktorer som sikrer eller hindrer en kunnskaps- og økosystembasert forvaltning av marine ressurser.

Budsjettet for 2019 er anslått til 149,6 mill. kroner finansiert slik: NFD 101,8 mill. kroner, KD 9,1 mill. kroner, KLD 30,7 mill. kroner og OED 8 mill. kroner. www.forskningsradet.no/marinforsk

Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling (MILJØFORSK) er Forskningsrådets hovedsatsing på miljøforskning. Det er et landbasert miljøprogram. Programmet skal gi økt kunnskap om sentrale miljøutfordringer, og gi forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig et bedre grunnlag for å treffe beslutninger for en grønn omstilling. Programmet omfatter et bredt spekter av faglige problemstillinger som samfunnsmessige drivkrefter for miljøendringer, miljøpolitikk, økosystemprosesser og miljøpåvirkninger i ferskvann og på land, forurensningsspørsmål, biologisk mangfold, natur- og kulturmiljøforvaltning, samt forskning og utvikling av virkemidler og tiltak for å begrense miljøskade og for å fremme en bærekraftig samfunnsutvikling. *MILJØFORSK* tar opp de viktigste nasjonale og globale miljøutfordringene gjennom tre hovedtemaer som bygger på hverandre: ressurstilstand/bruk av ressursene, endringsprosesser og løsninger for en grønn omstilling. Det er et mål at mye av forskningen i *MILJØFORSK* skal knytte sammen elementer fra de tre temaene i fler- og tverrfaglige analyser. Programmet vil i stor grad samarbeide med andre programmer og virkemidler i Forskningsrådet. *MILJØFORSK* har omfattende internasjonalt samarbeid og følger opp *JPI-ene* innenfor kulturarv og bærekraftig byutvikling, samt ERA-nettet BiodiveERsA. Budsjettet for 2019 er på 75,1 mill. kroner, finansiert slik: KLD 51,8 mill. kroner, LMD 6,9 mill. kroner, KD 14,4 mill. kroner og Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri 2 mill. kroner. <http://www.forskningsradet.no/miljoforsk>

Polarforskningsprogrammet (POLARPROG) er Forskningsrådets målrettede arena for å oppnå bredde og høy kvalitet i norsk polarforskning. Programmet skal bidra til å ivareta Norges særlige ansvar for å framskaffe forskningsbasert kunnskap som er nødvendig for å utforme politikk, forvaltning og næringsutvikling i de polare områdene til beste for samfunnet. Programmet er sentralt i oppfølgingen av Forskningsrådets policy for norsk polarforskning (2014-2023). *POLARPROG* er delt inn i tre temaområder som representerer programmets faglige hovedprioriteringer:

- Klima og miljø er rettet mot økt kunnskap om prosesser som styrer polare klima- og miljøendringer, og effekten de har på miljø og samfunn.
- Naturressurser og næringsaktivitet er rettet mot økt kunnskap om bærekraftig nærings- og samfunnsutvikling.
- Politikk og forvaltning er rettet mot økt kunnskap om geopolitiske, folkerettslige og institusjonelle forhold av betydning for politikktutforming og bærekraftig miljø- og ressursforvaltning.

Budsjettet til Polarprogrammet er i 2019 på 52,4 mill. kroner. Finansieringen er fordelt slik: 49,4 mill. kroner fra KD og 3 mill. kroner fra KLD www.forskningsradet.no/polarforskning

5.1.4 Store programmer

Bioteknologi for verdiskaping (BIOTEK2021) er et strategisk program som skal videreutvikle og dreie forskningsfundamentet i norsk bioteknologi mot mer innovasjon. BIOTEK2021 forutsettes å spille sammen med andre programmer og aktiviteter i Forskningsrådet der vi finner tungt innslag av bioteknologi. Programmet bidrar til implementering av den nasjonale strategien for bioteknologi, som peker på bioteknologi som avgjørende for videre utvikling av mange sektorer. Programmets mål er å utvikle nyskapende bioteknologi i tett samspill mellom forskningsmiljøene og et forskningsaktivt næringsliv. Programmet skal ha oppmerksomhet på anvendelse av forskningsresultater for å fremme verdiskaping og næringsutvikling knyttet til å løse store samfunnsutfordringer på en ansvarlig måte. Digitalt liv, marin sektor, bioøkonomi og kommersialisering av forskningsresultater peker seg ut som satsingsområder for programmet. Samlet budsjett til BIOTEK2021 i 2019 er på 147,92 mill. kroner inkl. 6 mill. kroner til MABIT. BIOTEK2021 finansieres med 76,297 mill. kroner fra KDs sektor-overgripende midler, 66,623 mill. kroner fra NFD og 5 mill. kroner fra LMD.

www.forskningsradet.no/biotek2021

IKT og digital innovasjon (IKTPLUSS) er en strategisk og helhetlig satsing på IKT-forskning. Satsingen skal realisere det samfunnsmessige potensialet som ligger i å ta i bruk nye, innovative IKT-løsninger og skal sikre bedre utnyttelse av forskningsresultater ved å heve kvaliteten og øke produktiviteten til norsk IKT-forskning gjennom tettere samarbeid, bedre koordinering og en mer målrettet styring av de nasjonale FoU-investeringene. De faglige tematiske prioriteringene er knyttet til "kompleksitet og robusthet", "data og tjenester overalt" og "et trygt informasjonssamfunn", som alle er svært relevante for digitaliseringen. Prioriterte samfunnsutfordringer er helse og omsorg og sikkerhet, som også er trukket fram i nasjonal FoU-strategi. Det skal også være fokus på dristighet og nyskaping i satsingen, samt samfunnsansvarlig innovasjon og internasjonalisering. Budsjettet for 2019 er på 300,589 mill. kroner, hvorav 122,111 mill. kroner fra NFD, 121,278 mill. kroner fra KDs sektor-overgripende midler, 29,45 mill. kroner fra SD, 14,75 mill. kroner fra KMD og 13 mill. kroner fra JD.

www.forskningsradet.no/IKTPLUSS

Nanoteknologi og avanserte materialer (NANO2021) er Forskningsrådets strategiske satsing innenfor nanovitenskap, nanoteknologi, mikroteknologi og avanserte materialer, og den primære aktiviteten for oppfølging av nasjonal FoU-strategi for nanoteknologi. Gjennom en konsentrert og helhetlig innsats skal NANO2021 bidra til langsiktig og vedvarende forskning innenfor teknologiområdet og samtidig videreutvikle kompetansen, kvaliteten, kapasiteten og det internasjonale samarbeidet som er bygget opp de senere år. Ny kunnskap og nye løsninger som ellers ikke lar seg realisere så lett, skal etableres ved å kople langsiktig grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon på tvers av FoU-aktører, interessenter, disipliner og faggrenser. Grunnleggende kunnskapsutvikling og innovative løsninger skal legge grunnlag for næringsutvikling og bidra til å møte de store samfunnsutfordringene. Samlet budsjett i 2019 er på 135,753 mill. kroner, hvorav 71,922 mill. kroner fra KDs sektor-overgripende midler og 63,831 mill. kroner fra NFD. www.forskningsradet.no/nano2021

Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferdstjenester (HELSEVEL) (2015 – 2024) omhandler de offentlig finansierte helse- og omsorgstjenestene, arbeids- og velferdstjenestene og barne- og familievernet. Tjenesteforskning og tjenesteinnovasjon er hovedelementene i programmet. Programmet skal bidra til at forskning og innovasjon gir økt kvalitet, kompetanse og effektivitet i helse-, omsorgs- og velferdstjenestene. Programmet skal videre: i) styrke kunnskapsgrunnlaget innen de

tematisk prioriterte områdene, ii) styrke praksisnær forskning i miljøer med ansvar for utdanning av fagpersoner til tjenestene, iii) styrke den internasjonale orienteringen i tjenesteforskningen og bidra til økt retur fra EU, iv) utvikle forsknings- og innovasjonsmiljøer og nettverk på tvers av fag og institusjoner, v) bidra til økt samarbeid mellom forskere, tjenesteutøvere og brukere på alle nivåer og vi) bidra til økt innovasjon, gjennom spredning og implementering av forskningsresultater. Budsjett 2019: 189,9 mill. kroner, herav 120,1 mill. kroner fra HOD, 30,1 mill. kroner fra ASD, 8,9 mill. kroner fra KD, 23,2 mill. kroner fra KD-SO og 7,7 mill. kroner fra BLD.

Nettadresse: www.forskningsradet.no/helsevel

Stort program for havbruksforskning – HAVBRUK har som hovedmål å levere kunnskap og løsninger for sosialt, økonomisk og miljømessig bærekraftig vekst i norsk havbruksnæring. Kunnskapen skal bidra til å sikre og videreutvikle Norges posisjon som verdens ledende sjømatnasjon. Programmet dekker hele verdikjeden i havbruk, fra leverandører av fôr, rogn, farmasi etc. til produkt (foredlings- og markedsforskning) og omfatter alle arter som oppdrettes eller dyrkes i sjø. Programmet er delt i fem tematiske områder

- Samfunnsperspektiver, forvaltning og marked
- Fiskehelse
- Produksjonsbiologi inkl. ernæring, avl og genetikk
- Produksjons- og foredlingsteknologi
- Satsinger
 - Produksjon av arter lavt i næringskjeden
 - Sjømat og helse
 - Nye fôrråvarer

Programmet legger vekt på grunnleggende forskning på sentrale temaer, fokuserer på forskerrekuttering og skal samtidig sikre næringsrelevans og være en åpen arena for innovasjonsprosjekter i havbruksnæringen. Programmet retter seg mot hele forskningssystemet, fra universiteter, høyskoler og offentlig finansierte forskningsinstitutter, til private bedrifter både i produsent- og leverandørleddet. Forskningen dekker hele spekteret fra grunnleggende kunnskapsutvikling til problemløsning og innovasjon. Samlet skal dette sikre et solid kunnskapsgrunnlag for havbruksnæring og -forvaltning. Budsjettet for 2019 er på 187,7 mill. kroner, finansiert slik: NFD 173,2 mill. kroner og KD 14,5 mill. kroner. <http://www.forskningsradet.no/havbruk>

Stort program for klima – KLIMAFORSK skal gi viktig kunnskap om klima til nytte for samfunnet. KLIMAFORSK skal støtte grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon som kan bidra til:

- Økt kunnskap om naturlige og menneskeskapt klimaendringer.
- Økt kunnskap om effekter av klimaendringer på natur og samfunn.
- Økt kunnskap om hvordan samfunnet kan og bør omstilles for å møte klimautfordringene.

Budsjettet for KLIMAFORSK er for 2019 på 142,1 mill. kroner og finansieres slik: 51,6 mill. kroner fra KD og 90,5 mill. kroner fra KLD. <http://www.forskningsradet.no/klimaforsk/>

Stort program for petroleumsforskning (PETROMAKS 2). Hovedmålsettingen er ny kunnskap og teknologi som gir optimal utnyttelse av de norske petroleumssressursene og som gjør norsk sokkel

konkurransedyktig på kostnad, klimagassutslipp og miljø sammenlignet med andre petroleumsprovinser. Programmet har fem tematiske prioriteringer:

- Reduksjon av klimagasser, energieffektivisering og miljø
- Leting og økt utvinning
- Boring, komplettering og intervensjon
- Produksjon, prosessering og transport
- Storulykker og arbeidsmiljø

Programmet har fire tverrgående prioriteringer som skal knyttes opp mot de fem temaområdene:

- Nordområdene
- Reduksjon av klimagassutslipp og energieffektivisering
- Digitalisering
- Utfordringer ved implementering og bruk av ny teknologi

Programmet er sentralt i oppfølgingen av *OG21*. Internasjonalt samarbeid fokuserer primært på Russland og Brasil. *PETROMAKS2* vil for 2019 få et budsjett på 276,2 mill. kroner, hvorav 218,5 mill. kroner fra OED, 36,6 mill. kroner fra KD og 21,1 mill. kroner fra ASD.

www.forskningsradet.no/PETROMAKS2

Stort program for energi (ENERGIX) omfatter både strategisk, grunnleggende forskning og kompetanseutvikling, anvendt forskning og teknologiutvikling, og samfunnsvitenskapelig forskning som underlag for politikkutforming. *ENERGIX* skal støtte en langsiktig og bærekraftig omstilling av energisystemet for å kunne møte økt tilgang av ny fornybar energi, økt effektivisering og fleksibilitet og tettere integrasjon mot Europa.

ENERGIX skal frembringe ny kunnskap og løsninger som er helt i front rettet mot 5 målsettinger:

- Bærekraftig utnyttelse og effektiv bruk av de fornybare energiresursene på kort og lang sikt gjennom å utvikle ny kunnskap, teknologi og løsninger for - å bruke energi riktig og å bruke riktig energi, og -å skape verdier basert på norske energiresurser.
- Reduksjon av norske og globale klimagassutslipp gjennom -ny kunnskap om samfunnsforhold for politikkutforming, utvikling av markeder og spredning av ny teknologi innen energisystemet og -å utvikle ny kunnskap, teknologi og løsninger innen områder med sterk norsk kompetanse.
- Styrket nasjonal forsyningsikkerhet i lys av økende internasjonalisering og digitalisering av energisystemet gjennom å utvikle ny kunnskap, teknologi og løsninger for - god forvaltning og riktig bruk og fremføring av energi og - økt sikkerhet, robusthet og fleksibilitet i energisystemet.
- Styrking av innovasjon i næringsliv og offentlig sektor for omstilling i Norge og økt eksport ved - å utvikle ny kunnskap, teknologi og løsninger som styrker virksomhetenes innovasjonsevne i et nasjonalt og internasjonalt marked og -å bidra til at offentlig sektor utvikler og tar i bruk kostnadseffektive og fremtidsrettede løsningene.
- Videreutvikling av norske forsknings- og utdanningsmiljøer på de prioriterte områdene gjennom -å styrke det teknologiske, naturvitenskapelige og samfunnsvitenskapelige

kunnskapsgrunnet for utvikling av et bærekraftig energisystem og -å legge til rette for radikal og grensesprengende forskning rettet mot fremtidig utviklingsmuligheter og langsiktige kunnskapsbehov.

ENERGIX står sentralt i oppfølgingen av *Energi21* og av Klimaforliket. *ENERGIX* har i 2019 et budsjett på om lag 432 mill. kroner finansiert av følgende departementer: OED 286,5 mill. kroner, SD 29,6 mill. kroner, KLD 81,3 mill. kroner, KD 22,7 mill. kroner og LMD 12 mill. kroner.

<http://www.forskningsradet.no/energix>

5.2 Frittstående prosjekter

5.2.1 Fri prosjektstøtte

Fri prosjektstøtte (FRIPRO) er en åpen, nasjonal konkurransearena som favner alle fag og disipliner. Målsetningen er å fremme vitenskapelig kvalitet i internasjonal forskningsfront, dristig og nyskapende forskning og karriere for unge forskertalenter. Utviklingsarbeidet de siste årene har styrket FRIPRO som et eksellens-virkemiddel rettet inn mot fri, grunnleggende forskning. Nye søknadstyper gir søkemuligheter på ulike karrierenivåer, og de ligner i stor grad på dem vi finner i EU-systemet. Dermed kan FRIPRO også fungere som "treningsarena" for dem som skal søke ERC, og på den måten bidra til økt søkning til og uttelling fra den internasjonale konkurransearenaen.

Forskningsrådet har én årlig utlysning av midler til FRIPRO. Til søknadsfristen i april 2018, for prosjekter med oppstart i 2019, ble det lyst ut midler til søknadstypene forskerprosjekt, unge forskertalenter, FRIPRO mobilitetsstipend og arrangementsstøtte. Utenlandsstipend og stimuleringsmidler til ERC (POS-ERC) finansieres i tillegg og har løpende søknadsfrist. Søknadene kommer fra universitets- og høyskolesektoren, forskningsinstitutter og andre forskningsmiljøer med offentlig finansiering. 1272 søknader ble behandlet med totalt søkt beløp på 10,7 milliarder kroner. www.forskningsradet.no/fripro

I tillegg til forskningsfinansieringen nevnt over, gis det støtte til større, internasjonale forskerkonferanser der et norsk fagmiljø er forpliktet til å være arrangør.

Videre finansieres personlig utenlandsstipend for doktorgrads- og postdoktorstipendiater som mottar lønnsmidler fra Forskningsrådet gjennom et FRIPRO-prosjekt, samt til prosjektledere for unge forskertalenter-prosjekter. Det kan søkes om utenlandsstipend gjennom hele året og søknadene behandles fortløpende. Utenlandsstipend er derfor ikke tatt med i søknadstallene.

Samlet budsjett i 2019 til Fri prosjektstøtte er på 963,7 mill. kroner, hvilket er 17,6 mill. lavere enn revidert budsjett for 2018. Universitetenes bidrag til Fellesløft III, trinn 1 og 2, kommer i tillegg og er på 150 mill. kroner i 2019. Midlene fra EU til mobilitetsstipendene utgjør 9,5 mill. kroner. Videre er det avsatt 9,7 mill. kroner av budsjettet til støtteordningen for søkere til ERC som har kommet til andre runde og ikke fått finansiering, men vil forsøke på nytt (POS-ERC). Samlet sett har komiteene tildelt ca. 840 mill. kroner til nye prosjekter som starter i 2019. I tillegg bidrar IKTPLUS med 68,2 mill. kroner øremerket prosjekter relatert til IKT, som en del av Forskningsrådets IKT-satsing, og oppfølgingen av teknologifagevalueringen bidrar med 31,4 mill. øremerket prosjekter innenfor dette feltet.

I forbindelse med omorganiseringen av Forskningsrådet er deler av FRIPRO-budsjettet for søknadstypen Forskerprosjekt fra og med 2019 flyttet fra Område for vitenskap og forskningssystemet (VF) til Område for samfunn og helse (SAH) og Område for ressursnæringer og miljø (RNM). SAH får ansvaret for søknadsbehandling og prosjektoppfølgning av Forskerprosjekt

innenfor samfunnsfag, medisin og helserelaterte fag, mens RNM får tilsvarende ansvar for den biologiske delen av FRIMEDBIO. Ansvaret for Forskerprosjekt innenfor matematikk, naturvitenskap og teknologi samt de øvrige søknadstypene vil ligge i VF. Som en konsekvens av disse endringene er FRIPRO-budsjettet nå fordelt på tre områder.

Videre vil fagkomiteene i 2019 bli erstattet med tre porteføljestyre, som skal ha bevilgningsfullmakt og porteføljeansvar innenfor henholdsvis Humaniora og samfunnsvitenskap, Livsvitenskap og Naturvitenskap og teknologi.

5.2.2 Internasjonal prosjektstøtte

EU-strålevern (EU-STRA) er en finansieringsordning som muliggjør norske forskningsmiljøers deltagelse i EUs strålevernprogram - EURATOM. Da EURATOM ikke omfattes av EØS-avtalen, kan ikke norske miljøer som deltar i EURATOM-prosjekter motta midler direkte fra EU. Norge betraktes i EURATOM-sammenheng som tredje land og gis derved anledning til å delta på prosjekt til prosjekt basis under forutsetning av at aktiviteten ikke dekkes av EU-midler. Midler til norsk deltagelse søkes Norges forskningsråd etter at prosjekter er innvilget i EU og er begrenset til aktiviteter innenfor strålevern og håndtering av radioaktivt avfall. En forutsetning for å få støtte er at EU-prosjektet har fått tilsagn om støtte fra EU. Finansiering skjer gjennom særskilt bevilgning på 2 mill. kroner fra hvert av de ansvarlige departementer LMD, KLD, UD, NFD og HOD. Totalt budsjett for 2019 er 10 mill. kroner fra LMD, KLD, UD, NFD og HOD. Nettsadresse: www.forskningsradet.no/stralevern

Auroraprogrammet (IS-AUR) er en bilateral ordning som bidrar til å etablere nytt samarbeid mellom franske og norske forskergrupper ved å gi støtte til korttidsopphold i begge land. Ordningen dekker alle fagområder og tildeling av stipend avgjøres av et felles fransk-norsk innstillingsråd. Budsjett 2019 er 0,8 mill. kroner fra KD. IS-AUR løper inntil det sies opp av Forskningsrådet eller av franske myndigheter.

DAAD- programmet (IS-DAAD, Deutscher Akademischer Austauschdienst) er en bilateral ordning som skal bidra til å etablere og utvide kontakten mellom norske og tyske utdannings- og forskningsinstitusjoner. Norske vitenskapelige ansatte/ forskergrupper inviteres til å søke om støtte til kortvarige opphold i Tyskland for å starte opp og utvikle felles nye forskningsprosjekter. Budsjett 2019 er 0,7 mill. kroner fra KD. IS-DAAD løper inntil det sies opp av Forskningsrådet eller Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD).

FORSTERK Formålet med forsterkningsmidler er at norske forsknings- og innovasjonsmiljøer deltar i flere EU-prosjekter, og at norske deltakere tar større roller i prosjektene. Midlene skal finansiere tilleggsprosjekter som utvider oppgavene i EU-prosjektet, og skal ikke være en tilleggsfinansiering av selve EU-prosjektet. Ordningen FORSTERK brukes til å medfinansiere forsterkningsprosjekter lyst ut av programmer som er relevante for Societal Challenges (SC) og LEIT i Horisont 2020. I 2019 vil ordningen bli lagt om slik at forsterkningsmidler lyses ut samlet for alle SC og LEIT. Budsjett for 2019 er 10,9 mill. kroner fra KD.

TYSKFRANSKSAM Mobilisering til bilateralt samarbeid for å styrke deltakelse med Tyskland og Frankrike i HORISONT 2020. Gjennom årlige utlysninger av midler til seminarer, konferanser, mobilitet- og nettverksstøtte. Budsjett 2019 fra KD 0,2 mill. kroner. Det er ikke opprettet noen egen programside for TYSKFRANSKSAM, og midlene utlyses på våre hjemmesider under "Utlysninger".

Marie Sklodowska-Curie Actions (MSCA). Internasjonal forskermobilitet skal bidra til internasjonalisering av forskning i Norge gjennom å tilby tilleggsstipend til enkeltpersoner for mobilitet mellom Norge og utlandet. Det er budsjettert med 8,6 mill. kroner for å øke norske forskeres deltakelse i Marie Sklodowska-Curie Actions (MSCA) i Horisont 2020. Toppfinansiering av MSCA utgående

kandidater (MSCA-TOPP-UT) er et virkemiddel som skal bidra til mer attraktive økonomiske vilkår for stipendiater som er innvilget midler fra Marie Sklodowska-Curie actions. Det skal bidra til at flere ph.d.-studenter tar deler av eller hele phd-utdanningen i utlandet i et MSCA Innovative Training Network (ITN), og at flere erfarne forskere på postdok-nivå reiser ut for en periode med MSCA Individual Fellowship. På den måten kan de styrke sin karriereutvikling, utvikle sin uavhengighet og legge grunnlaget for et internasjonalt nettverk.

Human Frontier Science Programme (HFSP) er en internasjonal forskningsorganisasjon med svært prestisjefylt finansieringsordning innenfor livsvitenskap. Forskningsrådet gir toppfinansiering av postdoktorstipendiater som reiser til utlandet med midler fra HFSP (HFSP-TOPP-UT).

5.2.3 Andre frittstående prosjekter

Muliggjørende og industrielle teknologier (PORT-TEKNOLOGIER) skal benyttes til å optimalisere satsingen på muliggjørende og industrielle teknologier på tvers av relevante budsjettformål (programmer og aktiviteter). Formålet med midlene er å bygge kunnskap og kapasitet innenfor de muliggjørende teknologiene, bidra til digitalisering og teknologikonvergens, legge grunnlaget for videreutvikling av andre teknologier samt utvikle og kommersialisere nye teknologier med utspring i de muliggjørende teknologiene, slik at disse kan tas i bruk i privat og/eller offentlig sektor. Midlene i PORT-TEKNOLOGIER kan brukes innenfor alle søknadstyper. Beslutning om tildeling skal normalt gjøres i sammenhenger hvor flere budsjettformål lyser ut midler samtidig. Ansvar for fordeling av midlene mellom budsjettformål er lagt til Styret. Midlene budsjetteres i årets budsjett på relevant område. Budsjettformålene vil få tilført midler fra PORT-TEKNOLOGIER for en begrenset periode. Tilsvarende vil porteføljestyret som har ansvar for budsjettformålet ha et tidsavgrenset ansvar for midlene. Fordeling av midler fra PORT-TEKNOLOGIER til budsjettformålet skal alltid skje som justering i revidert budsjett. Det er satt av 65 mill. kroner i 2019 til PORT-TEKNOLOGIER fra Kunnskapsdepartementets sektorovergripende midler.

Portefølje for omstilling i bredden av næringslivet (PORT-OMSTILLING) skal benyttes til å optimalisere satsingen på forskningsbasert omstilling i bredden av næringslivet på tvers av budsjettformål (programmer og aktiviteter). Formålet med midlene er å øke konkurransevnen i nytt og eksisterende næringsliv og øke omstillingsevnen i norsk økonomi. Midlene i PORT-OMSTILLING kan brukes innenfor alle søknadstyper som retter seg mot eksisterende og nytt næringsliv. Teknologi skal prioriteres. Beslutning om tildeling skal normalt gjøres i sammenhenger hvor flere budsjettformål lyser ut midler samtidig. Ansvar for fordeling av midlene mellom budsjettformål er lagt til Styret. Midlene budsjetteres i årets budsjett på relevant område. Budsjettformålene vil få tilført midler fra PORT-OMSTILLING for en begrenset periode. Tilsvarende vil porteføljestyret som har ansvar for budsjettformålet ha et tidsavgrenset ansvar for midlene. Fordeling av midler fra PORT-OMSTILLING til budsjettformålet skal alltid skje som justering i revidert budsjett. Det er satt av 44 mill. kroner i 2019 til PORT-OMSTILLING fra NFDs budsjett.

Kjønnsbalanse i faglige toppstillinger og forskningsledelse (BALANSE) (2013-2022). BALANSE er et både et handlingsrettet program og et forskningsprogram der det overordnede målet er å fremme kjønnsbalanse på seniornivå i norsk forskning samt å styrke den strukturelle og kulturelle fornyelsen i forskningssystemet som gjør dette mulig. Satsingen skal bygge opp om forskningsinstitusjonenes og -miljøenes egen innsats og forsterke denne. Programmet er bygd opp om tre pilarer: BALANSE-prosjekter, en nasjonal læringsarena og kunnskapsutvikling og ny forskning om hva som fremmer og hemmer kjønnsbalanse. BALANSE-prosjektene skal støtte planmessig karriereutvikling for forskere

opp mot toppnivå. Programmet skal bidra til kunnskapsdeling mellom deltagerne i programmet og ledere i sektoren om hvordan forskningsmiljøer kan etableres og bygges opp med god kjønnsbalanse. Budsjett 2019: 15,6 mill. kroner fra KD-SO. Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/balanse>

Forskerlinje/studentstipend (FLINSTUD) (2017-). Forskningsrådet har hatt ansvar for finansiering av studentstipend innenfor profesjonsfagene medisin, odontologi og psykologi siden 2002. Fra 2018 har Forskningsrådet også finansiert pilotordninger med studentstipend innenfor informatikk, rettsvitenskap, ingeniørvitenskap, psykologi og veterinærmedisin. Formålet med ordningen er å øke andelen som rekrutteres til forskning innenfor fag med rekrutteringsutfordringer, styrke koblingen mellom forskning og utdanning tidligere i studieløpet, øke andelen fullførte doktorgrader og redusere tidsbruken for, og alderen ved, fullføring av doktorgrad innenfor utvalgte fagområder. Det er satt av 24,1 mill. kroner i 2019 over KDs budsjett, hhv. 13,0 og 6,0 mill. kroner til de eksisterende og nye ordningene.

Forskning for forsknings- og innovasjonspolitik (FORINNPOL) (2015-2026) skal bidra til et styrket og relevant kunnskapsgrunnlag for utforming og gjennomføring av forsknings- og innovasjonspolitik. FORINNPOL skal bidra til å frembringe kunnskap som kan supplere, binde sammen og løfte den forskningen som allerede skjer på feltet, og frembringe forskning av høy kvalitet som er nyskapende og nyttig på tvers av ulike brukergrupper. For å motvirke fragmentering, bidra til miljøbygging og legge til rette for samarbeid og interaksjon, legges hovedvekten av innsatsen i å etablere et begrenset antall sentre, som skal arbeide med temaområdene Forskningskvalitet, Effekter av forskning og forskningsbasert innovasjon og Forskning og innovasjon for omstilling. FORINNPOL har et budsjett i 2019 på 11,6 mill. kroner finansiert av KD.

Nærings-ph.d.-ordningen er en tematisk åpen FoU-arena som gir støtte til doktorgradsprosjekter i bedrifter. Ordningen skal bidra til økt forskerrekruttering i næringslivet, økt forskningsinnsats og langsiktig kompetansebygging i bredden av norsk næringsliv, samt stimulere til økt samarbeid mellom bedrifter og forskningsinstitusjoner. Nærings-ph.d.-prosjektet skal ha klar relevans for bedriftens virksomhet og bidra til verdiskapning. Forskningen og doktorgraden gjennomføres av en ansatt i virksomheten. En Nærings-ph.d.-kandidat er en viktig brobygger mellom akademia og bedriften; gjennom samarbeid om Nærings-ph.d.-prosjekter blir akademisk forskning mer næringsrelevant, og forskningsresultatene og kompetansen som utvikles bidrar til et mer forskningsintensivt og innovasjonsdyktig næringsliv. Budsjetttrammen for 2019 er på 82 mill. kroner, hvorav 42,6 mill. kroner fra NFD og 39,4 mill. kroner fra KD. www.forskningsradet.no/naeringsphd

Offentlig sektor-ph.d. er en ordning som finansierer doktorgradsprosjekter hvor kandidaten er ansatt i en offentlig virksomhet. Målsetningen for ordningen er økt langsiktig og relevant kompetansebygging i offentlig sektor, økt forskningsinnsats i offentlige virksomheter, økt forskerrekruttering og økt samspill mellom akademia og offentlig sektor. Offentlig sektor-ph.d.-prosjektene har vist seg å være en viktig læringsarena for offentlige virksomheter og en brobygger mellom offentlige virksomheter og akademia. Det er stor interesse for ordningen både i statlig og kommunal sektor, og porteføljen viser en god bredde både faglig og tematisk. Budsjettet for 2019 er på 37 mill. kroner finansiert av KD. www.forskningsradet.no/offphd

Portefølje for Fagmiljøer av fremragende kvalitet (PORT-FREMAGENDE) skal benyttes til å optimalisere satsingen på fagmiljøer av fremragende kvalitet på tvers av budsjettformål (programmer og aktiviteter). Formålet med midlene er å sikre de beste norske forskningsmiljøene mer forutsigbar finansiering gjennom Forskningsrådet. Beslutning om tildeling skal normalt gjøres i sammenhenger hvor flere budsjettformål lyser ut midler samtidig. Ansvar for fordeling av midlene

mellom budsjettformål er lagt til Styret. Midlene budsjetteres i årets budsjett på relevant område. Budsjettformålene vil få tilført midler fra PORT-FREMAGENDE for en begrenset periode. Tilsvarende vil porteføljestyret som har ansvar for budsjettformålet ha et tidsavgrenset ansvar for midlene. Fordeling av midler fra PORT-FREMAGENDE til budsjettformålet skal alltid skje som justering i revidert budsjett. Det er satt av 40 mill. kroner i 2019 til PORT-FREMAGENDE fra KDs budsjett. I tråd med Kunnskapsdepartementets føringer og Forskningsrådets budsjettforslag vil midlene blant annet benyttes til Sentre for fremragende forskning.

Fri ramme til porteføljestyling (PORTEFOLJE) skal benyttes til å optimalisere de årlige tildelingene, slik at de best mulig innfrir de mål som er satt for Forskningsrådet og i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, noe som også kan bidra til at flere prosjekter med svært høy vitenskapelig kvalitet og relevans blir finansiert. En slik optimalisering realiseres ved at deler av de sektorovergrepene midlene ikke fordeles på aktiviteter og programmer ved inngangen til budsjettåret, men settes av i en pott som kan benyttes til en mer dynamisk porteføljestyling gjennom året. Det er satt av 55 mill. kroner til dette formålet fra KDs budsjett.

Arven etter Nansen (NANSEN) er en betydelig satsning som vil bidra til økt økosystemforståelse og bedre kunnskapsgrunnlag for forvaltningen av de nordligste havområder. Formålet er å forstå hvordan de fysiske omgivelsene fungerer og påvirker økosystemet i dag, og hva vi kan forvente i framtiden. Satsingen representerer en ny forskningsstruktur for å løse store og utfordrende oppgaver. Mye av styrken til prosjektet er at den nasjonale kompetansen er samlet, sammen med viktige infrastrukturer og ressurser i arktisk marin forskning. Det er planlagt et meget omfattende toktprogram og bruk av det nye isgående forskningsfartøyet "Kronprins Haakon", vil stå sentralt.

Arven etter Nansen er et samarbeid mellom Universitetene i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø, UNIS, Havforskningsinstituttet, Norsk Polarinstitut, Meteorologisk institutt, Akvaplan-niva og Nansen senter for miljø og fjernmåling (NERSC). Det totale budsjettet for hele prosjektperioden er på 740 mill. kroner, og 50 % er egeninnsats fra institusjonene. Prosjektet startet opp i 2018 og er planlagt å gå over seks år. UiT er prosjektansvarlig. For 2019 er budsjettet i Forskningsrådet på 60 mill. kroner fra KD.

Portefølje for havteknologi (PORT-HAVTEK) skal benyttes til å optimalisere satsingen på havteknologitvilling på tvers av budsjettformål (programmer og aktiviteter). Formålet med midlene er å utveksle kunnskap og teknologi på tvers av sektorer som skal bidra til mulighetene for vekst i norske havnæringer ved å skape nye arbeidsplasser og bærekraftig verdiskapning. Midlene i PORT-HAVTEK kan brukes innenfor alle søknadstyper. Beslutning om tildeling skal normalt gjøres i sammenhenger hvor flere budsjettformål lyser ut midler samtidig. Ansvar for fordeling av midlene mellom budsjettformål er lagt til Styret. Midlene budsjetteres i årets budsjett på relevant område. Budsjettformålene vil få tilført midler fra PORT- HAVTEK for en begrenset periode. Tilsvarende vil porteføljestyret som har ansvar for budsjettformålet ha et tidsavgrenset ansvar for midlene. Fordeling av midler fra PORT- HAVTEK til budsjettformålet skal alltid skje som justering i revidert budsjett. Det er satt av 17 mill. kroner fra NFD for 2019.

5.3 Infrastruktur og institusjonstiltak

5.3.1 Basisbevilgninger

Forskningsrådet har ansvar for basisbevilgningen til 42 institutter som er tilordnet de statlige retningslinjene for finansiering av forskningsinstitutter. Basisbevilgningen, som består av grunnbevilgning og strategiske instituttsatsinger, skal disponeres til langsiktig kunnskaps- og

kompetanseoppbygging i instituttene. Grunnbevilgningen består av en fast del og en resultatbasert del som fordeles ut fra instituttens skår på indikatorer for kvalitet og relevans. De strategiske instituttbevilgningene skal bidra til at instituttene utvikler kunnskap og kompetanse på forskningsfelt av spesiell interesse for sektoren, og som ikke lar seg realisere gjennom andre finansieringsordninger.

Forskningsrådets direkte bevilgninger til forskningsinstituttene utgjør 1 550 mill. kroner i 2019. Instituttene deles inn i fire instituttarenaer: Samfunnsvitenskapelige institutter, miljøinstitutter, primærnæringsinstitutter og teknisk-industrielle institutter.

<http://www.forskningsradet.no/no/Instituttsektoren/1182736860722>

Tabell 5.1: Basisbevilgning og øvrige satsinger til instituttsektoren

	2018	2019	Endringer '18-'19	
	Rev. bud.	Årets budsjett	Kroner	Prosent
Instituttarena				
Miljøinstitutter	189 437	193 994	4 557	2,41 %
Primærnæringsinstitutter	289 671	281 805	- 7 866	-2,72 %
Samfunnsvitenskapelige institutter	224 059	235 344	11 285	5,04 %
Teknisk-industrielle institutter	371 959	411 959	40 000	10,75 %
Sum basisbevilgninger	1 075 126	1 123 102	47 976	4,46 %
Øvrige				
Havforskningsinstituttet, strategiske satsinger	26 773	26 773	-	0,00 %
NOFIMA, strategiske satsinger	74 124	74 124	-	0,00 %
STIPINST	53 400	53 400	-	0,00 %
INSTFUS	3 809	-	- 3 809	-100,00 %
STIM-EU	275 451	272 939	- 2 512	-0,91 %
Totalt	1 508 683	1 550 338	41 655	2,76 %

Som det fremgår av tabellen over har de teknisk-industrielle instituttene fått en økning på 40 mill. kr eller 10,75 prosent fra 2018 til 2019, mens primærinstituttene har fått en mindre bevilgning av 7,866 mill. kr eller 2,72%.

Miljøinstitutter. Basisbevilgningen til miljøinstituttene finansieres i hovedsak med midler fra KLD i 2018, men også fra SD. Budsjett 2019 til disse instituttene er på 194 mill. kroner, hvorav 188 mill. kroner fra KLD og 6 mill. kroner fra SD. Bevilgningen fra SD går til å finansiere strategiske instituttsatsinger innenfor transportforskning. Av grunnbevilgningen fordeles 10 prosent av midlene mellom instituttene etter oppnådde resultater. De strategiske instituttsatsingene skal bidra til at miljøinstituttene utvikler langsiktig kompetanse på forskningsfelt av spesiell interesse for miljø- og samferdselssektoren.

Primærnæringsinstituttene. Budsjett 2019 til primærnæringsinstituttene er på 281,8 mill. kroner, hvorav 110,4 mill. kroner fra NFD og 171,4 mill. kroner fra LMD. Midlene dekker både grunnbevilgning og strategiske instituttsatsinger. Av grunnbevilgningen for 2019 skal kun 1 prosent av midlene fordeles mellom instituttene etter oppnådde resultater. Tidligere år har 2,5 prosent vært fordelt etter resultater. Det er videre budsjettet med 26,7 mill. kroner i 2019 fra NFD til videreføring av ordningen med strategiske satsinger ved Havforskningsinstituttet.

Samfunnsvitenskapelige institutter. Basisbevilgningen til samfunnsvitenskapelige instituttene finansieres i hovedsak med midler fra KD. I tillegg bidrar UD med midler til Chr. Michelsens Institutt (CMI). Budsjettet i 2019 er på 235,3 mill. kroner, hvorav 217,4 mill. kroner fra KD og 17,9 mill. kroner fra UD. Av grunnbevilgningen fordeles 10 prosent av midlene mellom instituttene etter oppnådde resultater.

Teknisk-industrielle institutter. Basisbevilgningen til de teknisk-industrielle instituttene finansieres med midler fra NFD. Budsjettet fra NFD til instituttene i 2019 er på 412,0 mill. kroner, en nominell økning på 10,75 prosent. Av grunnbevilgningen fordeles 10 prosent av midlene mellom instituttene etter oppnådde resultater.

Tiltak for økt deltakelse av forskningsinstitutter i EUs rammeprogram (STIM-EU)

Forskningsinstituttene bidrar vesentlig til norsk deltakelse i EUs rammeprogram. STIM-EU-ordningen skal stimulere til ytterligere deltakelse ved å gi instituttene sikkerhet for forutsigbare rammebetingelser ved deltakelse i Horisont 2020 og bidra til at instituttene i større grad samarbeider med norsk næringsliv og offentlig sektor, og søker rollen som koordinator i EU-prosjektene. Instituttene mottar med virkning fra 2015 STIM-EU-midler tilsvarende 1/3 av det de mottar i EU-finansiering i Horisont 2020. Det gis et ekstra tillegg for institutter som samarbeider med norsk næringsliv eller offentlig sektor, og som påtar seg koordinatoransvar i EU-prosjektene. Instituttens ERC Grants og deltagelse i Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) er også omfattet av ordningen. Det er budsjettet med 273 mill. kroner fra KD i 2019.

Stipendiater i instituttsektoren (STIPINST). Det er budsjettet med videreføring av 45 rekrutteringsstillinger til forskningsinstituttene. Stillingene ble opprettet i 2016 og 2017 for å styrke instituttens rolle i doktorgradsutdanningen. I samsvar med langtidsplanen er stillingene fordelt til institutter med aktiviteter innen matematiske, naturvitenskapelige og teknologiske (MNT) fag. Det er satt av 53,4 mill. kroner fra KD i 2019.

5.3.2 Strategisk institusjonsstøtte

Forskningssentre for klinisk behandling (FKB) (2017 -). Det overordnede målet med Forskningssentre for klinisk behandling (FKB) er å etablere kliniske forskningsmiljøer som gjennom fremragende forskning bidrar til å bedre behandlingen av norske pasienter. Forskningen i sentrene skal løse identifiserte grunnleggende problemer knyttet til klinisk behandling i samarbeid mellom forskningsinstitusjoner, helseforetak og næringsliv, og på tvers av fagområder og disipliner. I 2018 ble det innvilget midler til ett senter for forskning om alvorlige sykdommer som rammer sentralnervesystemet, særlig ALS, MS og Alzheimer (demens). Bevilgningen ble gitt for 5 år med mulig forlengelse i 3 år gitt positivt resultat fra midtveisevaluering etter ca. 3,5 år. Budsjett 2019: 20 mill. kroner fra HOD.

Forsknings- og innovasjonssentre for brannsikkerhet (BRANNSIKKERHET) (2018-2025).

BRANNSIKKERHET er Forskningsrådets nye strategiske satsing på forskning og innovasjon for brannsikkerhet. Satsingen har en visjon og målsetting om å gjøre investeringer i forskning på brannsikkerhet til et viktig virkemiddel for å styrke et lite utviklet og fragmentert forskningsfelt innenfor et område av stor betydning for samfunnet. Satsingen bygger Forskningsrådets kartlegging og analyse av brannfeltet, og er muliggjort gjennom en donasjon fra Gjensidigestiftelsen. Forsknings- og innovasjonssenteret har oppstart medio 2019, har 5-års varighet (5+3), og er en samfinansiering mellom forskningsmiljøer, brukere og Forskningsrådet. Det vil i tillegg bli en utlysning tidlig i 2019 til 2-3 prosjekter som komplementerer senteret. Totalt budsjett for hele perioden er 35 mill. kroner fra

Gjensidigestiftelsen, 8,75 mill. kroner i gaveforsterkningsmidler og 7 mill. kroner fra JD til to doktorgradsstipendiater innen brannforskning.

Institusjonsforankrede strategiske prosjekter (ISP) er en støtteordning for å følge opp fagevalueringene, forskningsmiljøenes strategiske behov og institusjonenes langsiktige utviklingsmuligheter. Formålet med virkemidlet er å bidra til at forskningsmiljøer holder høy kvalitet innenfor sine ansvarsområder eller bygge opp nye miljøer på områder av strategisk betydning, gjennom grunnleggende forskning, anvendt forskning eller kompetanseoppbygging. ISP' ene finansieres i hovedsak av KD. I perioden 2015-2019 bidrar Forsvarsdepartementet med fire mill. kroner per år til et prosjekt som skal forske på og formidle bredden av de norske krigserfaringene. Budsjett 2019 er 34,2 mill. kroner, hvorav 30,5 fra KD og 3,7 mill. kroner fra FD.

Norges Tekniske Vitenskapsakademi (NTVA) støttes i 2019 med 1,5 mill. kroner hvorav 1,4 mill. kroner fra NFD og 0,1 mill. kroner fra KD.

Institusjonsforankrede strategiske prosjekter (ISP) er en støtteordning for å følge opp fagevalueringene, forskningsmiljøenes strategiske behov og institusjonenes langsiktige utviklingsmuligheter. Formålet med virkemidlet er å bidra til at forskningsmiljøer holder høy kvalitet innenfor sine ansvarsområder eller bygge opp nye miljøer på områder av strategisk betydning, gjennom grunnleggende forskning, anvendt forskning eller kompetanseoppbygging. ISP' ene finansieres i hovedsak av KD. I perioden 2015-2019 bidrar Forsvarsdepartementet med fire mill. kroner per år til et prosjekt som skal forske på og formidle bredden av de norske krigserfaringene. Budsjett 2019 er 25,4 mill. kroner, hvorav 21,7 fra KD og 3,7 mill. kroner fra FD.

Norsk senter for forskningsdata (NSD) arbeider for å sikre forskerne tilgang til empiriske data, slik at de kan brukes til forskning uten store praktiske, juridiske og økonomiske kostnader. NSD lagrer og forvalter i hovedsak samfunnsvitenskapelige data, men også data fra fag som humaniora, medisin og helse, miljø og utvikling. Forskningsrådet har inngått avtaler med NSD om langsiktig finansiering av forskningsinfrastruktur, senest for perioden 2017 – 2018. Tildelingen til NSD for 2019 settes til 11,9 mill. kroner over KDs budsjett. Midlene skal brukes til sentrale kjerneoppgaver i NSDs hovedformål, dvs. å samle inn, bearbeide, legge til rette, arkivere, vedlikeholde og formidle relevante data til forskningsmiljøene, samt gi forskningsmiljøene service og veiledning om datainnsamling, forskningsdesign og analyse. www.nsd.uib.no

Forskningskompetanse for utvalgte profesjonsutdanninger (PROFESJON) er rettet mot profesjonsutdanninger med kort forskningstradisjon, innenfor ingeniørutdanning, økonomisadministrative utdanninger, helse- og velferdsutdanninger og lærerutdanning. Målet er å styrke kvaliteten på utdanningene gjennom et kompetanseløft blant de faglige ansatte. Den rettes mot fagmiljøer som ifølge regjeringens stortingsmelding om strukturreform i universitets- og høyskolesektoren *Konsentrasjon for kvalitet*^[1] har særlige kvalitetsutfordringer. Satsingen skal finansiere forskning og andre FoU-aktiviteter med høy kvalitet og en tydelig institusjonsstrategisk forankring. Satsingens første utlysning i 2017 hadde medfinansiering fra HELSEVEL, (40 mill. kroner) og FINNUT (35 mill. kroner) slik at den det til sammen ble utlyst 165 mill. kroner. Til fristen 26. april kom det 62 søknader, hvorav 15 fikk bevilgning; hhv 3 til ingeniørutdanningene, 3 til de økonomisadministrative utdanningene, 5 til helse- og velferdsutdanninger og 4 til lærerutdanningene. Ny utlysning er planlagt i april, også denne er en samfinansiering med HELSEVEL og FINNUT med en totalramme på 170 millioner kroner. Budsjettet fra KD for 2019 er på 34,9 mill. kroner.

^[1] Meld. St. 18 (2014–2015) Konsentrasjon for kvalitet— Strukturreform i universitets- og høyskolesektoren.

Sars International Center for Marine Molecular Biology (SARS) (2013-2022) ved Universitetet i Bergen har vitenskapelig fokus på komplekse marine organismer og økosystemer, der en ny modellorganisme i overgangen mellom virvelløse dyr og virveldyr har gitt banebrytende vitenskapelige resultater og ny forståelse innenfor utvikling av genomet. Senteret har i dag åtte forskergrupper som utfører forskning på flere felt og er tilknyttet europeisk infrastruktursatsing. En avtale om partnerskap med EMBL, Europas fremste forskningsinstitusjon innenfor biovitenskap, ble inngått i 2003. Partnerskapet er sentralt for å opprettholde en høy internasjonal kvalitetsprofil og rekruttering. Sarscenterets nasjonale betydning som sentralt kompetansemiljø innenfor utviklingsbiologi og som vårt viktigste grunnforskingsmiljø innenfor marin molekylær biologi understrekes. En tilfredsstillende midtveiseevaluering i 2017 ga grunnlag for videreføring av midler ut 2022. Budsjettet fra KD for 2019 er på 19,5 mill. kroner.

Simula Research Laboratory på Fornebu driver langsiktig og grunnleggende forskning innen områder av IKT som er viktig for samfunnet. Forskingen er konsentrert rundt prosjekter innen kommunikasjonsystemer, distribuerte programsystemer, programvareutvikling, vitenskapelig databehandling, IKT-sikkerhet og kryptografi. Budsjettet for 2019 er på 114,4 mill. kroner, hvorav 75,8 mill. kroner fra KD, 10,9 mill. kroner fra NFD og 27,6 mill. kroner fra SD. Av KD midler til Simula er 27 mill. kroner finansiering av i alt 21 rekrutteringsstillinger som ble etablert ved direkte tildeling fra KD i 2018, men som fra 2019 skal gå via Forskningsrådet.

Strategisk forskningssatsing for universitetsmuseene (UNI-MUSEER) (2015-2019) omfatter videreføring av to forskerskoler i henholdsvis biosystematikk og arkeologi, som ble etablert og finansiert under satsingen i perioden 2009-2014. Midlene til satsingen vil bli videreført i en femårsperiode, og er knyttet til de to forskerskolene. Budsjett for 2019 er på 4,8 mill. kroner med midler over KDs budsjett.

Forskningssentre for petroleum

To forskningssentre ble opprettet i 2013 som oppfølging til Petroleumsmeldingen, Meld. St. 28 (2010-2011) «En næring for framtida – om Petroleumsvirksomheten». Et tredje senter vil bli etablert i 2018. Forskningssentrene er tidsbegrensede og kjennetegnet ved en konsentrert, fokusert og langsiktig forskningsinnsats på høyt internasjonalt nivå for å løse utpekte utfordringer for utnyttelse av petroleumsressursene.

- *Forskningssenter for økt oljeutvinning på norsk kontinentalsokkel.* Dagens vedtatte planer gir en gjennomsnittlig forventet utvinningsgrad på 46 pst. for olje og 70 pst. for gass på norsk sokkel. Målsetningen er å utvikle kunnskap, kompetanse og teknologi for utvikling og drift av reservoarer på norsk sokkel for å oppnå en høyere utvinningsgrad enn det som ligger i dagens vedtatte planer.
- *Forsknings- og kompetansesenter for petroleumsvirksomhet i nordområdene og Arktis.* En stor andel av de forventede uoppdagete ressursene ligger i Norskehavet og Barentshavet. Petroleumsvirksomheten i nord vil være krevende og forutsetter ny kunnskap og teknologi i sammenheng med den økte aktiviteten som forventes i nordområdene/arktiske strøk i årene fremover. I tillegg til Petroleumsmeldingen er Meld. St. 7 (2011-2012) «Nordområdene – Visjon og virkemidler» (Nordområdemeldingen) et sentralt dokument som bakgrunn for senteret.
- *Forskningssenter for reduksjon av klimagassutslipp på norsk kontinentalsokkel.* Målet med et nytt senter er ny kunnskaps- og teknologiutvikling som kan bidra til betydelige

reduksjoner i klimagassutslippene på sokkelen både på kort og lang sikt. Bevilgningen for 2019 er på 32,5 mill. kroner, fordelt på OED og UD på hhv 30 mill. kroner og 2,5 mill. kroner.

5.3.3 Sentersatsingene

Ordningen *Sentre for fremragende forskning (SFF)* skal legge til rette for at fagmiljøer som holder høyt vitenskapelig nivå skal oppnå grensesprengende resultater. SFF-ordningen skal bidra til konsentrasjon av ressurser rundt allerede framstående fagmiljøer og gjør dette ved å gi langsiktig, generøs og fleksibel finansiering til et begrenset antall prosjekter. Det er budsjettert med 342,1 mill. kroner KD midler til 23 Sentre for fremragende forskning i 2019. Tretten av disse er SFF-III med periode 2013-2023 og 10 er SFF-IV med periode 2017-2027. Neste utlysning (SFF-V) vil etter planen komme høsten 2020 og disse sentrene vil da ha oppstart i 2022. www.forskningsradet.no/sff

Sentre for forskningsdrevet innovasjon (SFI) skal styrke innovasjonsevnen i næringslivet gjennom satsing på langsiktig forskning i et nært samarbeid mellom forskningsaktive bedrifter og framstående forskningsmiljøer. SFI skal utvikle kompetanse på høyt internasjonalt nivå på områder som er viktig for innovasjon og verdiskaping. Sentrene utmerker seg ved å levere på fremragende forskning som oppleves som relevant for deltakende bedrifter og som bidrar til innovasjon og verdiskaping i næringslivet. Sentrene gir også en kraftig strukturerende effekt på forskningsmiljøene gjennom å samle ressurser, tydeliggjøre faglige prioriteringer og klargjøre institusjonenes egne strategier. Sentrene gir tydelig bidrag til økt samhandling mellom næringsliv og akademiske miljøer, og har vist seg viktig for forskerutdanning på områder som prioriteres høyt av næringslivet. 24 sentre er aktive i 2019. 7 av disse inngår i SFI-II (2011-2019) og 17 i SFI-III (2015-2023). Det er totalt budsjettert med 234,5 mill. kroner til SFI i 2019, finansiert av KDs sektorovergripende midler. Forskningsrådet gjennomfører nå en ny utlysning (SFI-IV) med planer om å starte opp minst 10 nye sentre høsten 2020. www.forskningsradet.no/sfi

Forskningssentre for miljøvennlig energi (FME) har som formål å etablere tidsbegrensede forskningssentre kjennetegnet ved en konsentrert, fokusert og langsiktig forskningsinnsats på høyt internasjonalt nivå for å løse utpekte utfordringer på energiområdet. Ordningen er sentral for å følge opp Stortingets klimaforlik og *Energi21*-strategien. Et FME skal heve kvaliteten av norsk forskning og fremskaffe anvendbar kunnskap og løsninger innen temaområdet. Sentrene får finansiering i fem år med mulighet for nye tre år etter en evaluering. Det legges vekt på at aktiviteten i sentrene skal sees i nær sammenheng med programmene *CLIMIT* og *ENERGIX*.

Tre samfunnsvitenskapelige sentre (FME samfunn) ble etablert i 2011 og vil fortsette til og med 2019:

- CenSES – Centre for Sustainable Energy Studies
- CICEP – Strategic Challenges in International Climate and Energy Policy
- CREE – Oslo Centre for Research on Environmentally friendly Energy

Følgende sentre ble utpekt i 2016:

- NCCS - Norwegian CCS Research Centre
- HydroCen -Norwegian Research Centre for Hydropower Technology
- Bio4Fuels - Norwegian Centre for Sustainable Bio-based Fuels and Energy
- CINELDI - Centre for intelligent electricity distribution

- HighEFF - Centre for an Energy Efficient and Competitive Industry for the Future
- Research Centre for Sustainable Solar Cell Technology
- MoZEES - Mobility Zero Emission Energy Systems
- ZEN Centre - The Research Centre on Zero Energy Neighbourhoods in Smart Cities

Det er utlyst midler til nye sentre innen samfunnsvitenskapelig energiforskning. Nye sentre vil bli pekt ut i mai 2019. Tidligste oppstart er august 2019. Bevilgningen for 2019 er på 182 mill. kroner, 177 mill. kroner fra OED og 5 mill. kroner fra KD. www.forskningsradet.no/energiserter

1.1.1 Vitenskapelig utstyr, databaser og samlinger

Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR) (2009-) er en finansieringsordning for investeringer i forskningsinfrastrukturer som styrker kvalitet og effektivitet i norsk forskning og bygger opp under de nasjonale prioriteringene. Finansieringsordningen bidrar til økt samhandling, arbeidsdeling og konsentrasjon i forskningen der Norge har sterke forskningsmiljøer. Finansieringsordningen bidrar også til Norges deltakelse i internasjonale forskningsinfrastrukturer inkl. prosjekter i ESFRI Roadmap. Forskningsrådet bevilget i 2016/2017 1 mrd. kroner til 21 nasjonale forskningsinfrastrukturer med stor strategisk betydning etter den femte utlysningen i 2016. Budsjett til Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur for 2019 er 739,4 mill. kroner over KDs budsjett. Bevilgningen inkluderer 35 mill. kroner til oppfølgingen av klimaforliket til investeringer i forskningsinfrastruktur innen fornybar energi og karbon-fangst og lagring (CCS). Det totale budsjettet inkluderer grunnfinansiering av det nye selskapet UNINETT Sigma2 som har et nasjonalt ansvar for elektronisk forskningsinfrastruktur. Universitetene bidrar med til sammen 50 millioner kroner årlig i form av langsiktige tjenesteavtaler. www.forskningsradet.no/infrastruktur

Infrastrukturtiltak (INFRA) (2006-) finansierer husleiekompensasjon ved NIBIO med 8,3 mill. kroner fra LMD i 2019.

Samfunnsvitenskapelig databaser/norsk medlemskap i European Social Survey (ESS) ERIC. Rundt 30 europeiske land deltar i spørreundersøkelsen som gjennomføres hvert annet år. Budsjett for norsk deltakelse i ESS ERIC skal dekke kostnader knyttet til datainnsamling, nasjonal koordinering og medlemskontingent til ESS ERIC, som utgjør om lag 0,6 mill. kroner per år. Det er satt av 5,9 mill. kroner fra KD i 2019. www.europeansocialsurvey.org

5.4 Nettverkstiltak

5.4.1 Systemtiltak

Forskningsbasert nyskaping (FORNY2020) er Forskningsrådets program for forskningsbasert nyskaping ved universiteter, høyskoler, helseforetak og offentlig finansierte forskningsinstitutter. Hovedmålet er å utløse verdiskapingspotensialet i FoU-resultater fra offentlig finansierte forskningsinstitusjoner. FORNY2020 skal både stimulere til profesjonelle, effektive og spesialiserte kommersialiseringsaktører og skape vekst i nye bedrifter gjennom direkte støtte til prosjekter som gjennomfører målrettede aktiviteter for å bli interessante som investeringsobjekter for nasjonalt og internasjonalt næringsliv, kapitalaktører eller offentlig sektor. FORNY2020 dekker alle fag- og næringsområder. Programmet administrerer også satsingen på studententreprenørskap (STUD-ENT), som har som formål å mobilisere til entreprenørskap blant studenter, styrke innovasjons- og entreprenørskapskulturen i universitets- og høgskolesektoren og øke antallet kunnskapsintensive arbeidsplasser i

Norge. FORNY2020 har et budsjett i 2019 på 235,349 mill. kroner fordelt med 190,624 mill. kroner fra NFD og 44,725 mill. kroner fra KD. www.forskningsradet.no/forny

Forskningsbasert innovasjon i regionene (FORREGION) skal mobilisere bedrifter til økt bruk av forskning i sitt innovasjonsarbeid, styrke forsknings- og utdanningsinstitusjoner som samarbeidspartnere for næringslivet og styrke sammenhengen mellom regional og nasjonal innsats for forskningsbasert innovasjon. Det er hver regions unike muligheter og utfordringer som ligger til grunn for særskilt innsats gjennom programmet. FORREGIONs prosjektportefølje består av både mobiliseringsprosjekter og kapasitetsløftprosjekter. Programmet bygger på og fører videre erfaringene fra Virkemidler for regional FoU og innovasjon (VRI) og Forskningsløft i Nord (Nordsats). FORREGION har et budsjett i 2019 på 88,086 mill. kroner, hvorav 80,193 mill. kroner fra KMD, 5,893 mill. kroner fra KD og 2 mill. kroner fra LMD. www.forskningsradet.no/prognett-regionsatsing/Forside/1254019513299

5.4.2 Internasjonale nettverkstiltak

Annet internasjonalt samarbeid (DIV-INT) inkluderer midler til diverse internasjonalt samarbeid, herunder næringsrettede partnerskap for etablering og utvikling av varige relasjoner mellom sterke, norske næringsrettede FoU-miljøer og tilsvarende fagmiljøer i de prioriterte samarbeidslandene Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika og USA. DIV-INT dekker også internasjonale kontingenter. Budsjettet for 2019 er på 11,604 mill. kroner finansiert av NFD. Bevilgningsfullmakten er delegert til adm. direktør.

Medlemskapsavtaler knyttet til langsiktig, grunnleggende forskning (DIV-INT). Forskningsrådet finansierer kontingenter til blant annet International Ocean Discovery Program, IODP (2013-2019), SNBL (2018-2020), International Continental Scientific Drilling Program, ICDP (2013-2019), Human Frontier Science Program, HFSP (2014-2019), Global Earthquake Model (GEM), deltakelse i SCANCOR-samarbeidet (2016-2019) og til bidrag og reiseutgifter til NOS-HS og NOS-M. Posten dekker også et professorat (2012-2020) og studieavgift for norske PhD-studenter ved European University Institute (Firenze) og deltakeravgift i Mittag-Leffler (2014-2021). Utgifter knyttet til medlemskap og representasjon i faglige organisasjoner og møter i regi av NOS, programkomiteer i EU og andre internasjonale organisasjoner og nettverk dekkes også av denne posten. Det er budsjettet med 31,1 mill. kr fra KD og 3 mill. kr fra OED til dette i 2019.

Bilateralt forskningssamarbeid (INT-BILAT) er en distribuert samarbeidsordning. Midlene blir fordelt på prioriterte programmer og aktiviteter, for å følge opp Forskningsrådets strategi for internasjonalt samarbeid. Midlene skal brukes til å stimulere forskningssamarbeid med prioriterte land utenfor EØS-området. Veikartene vil være førende for fordeling av BILAT-midlene. Budsjettet for 2019 inkluderer 10 mill. kroner fra KD til forskningssamarbeid med Kina, til oppfølging av forsknings- og teknologiavtalen mellom Norge og Kina fra 2008. Budsjett for 2019: 28,2 mill. kroner, hvorav 20,1 mill. kroner fra KD-SO, 4,2 mill. kroner fra NFD, 1,9 mill. kroner fra LMD, 1,4 mill. kroner fra KD og 0,5 mill. kroner fra KLD.

Internasjonale partnerskap for fremragende utdanning, forskning og innovasjon (INTPART) har som formål å utvikle verdensledende fagmiljøer i Norge gjennom internasjonale partnerskap. Ordningen skal tilrettelegge for økt samarbeid mellom fagmiljøer som regnes som fremragende i dag, eller som vurderes å ha potensial for å bli verdensledende i fremtiden. INTPART skal legge til rette for at slike fagmiljøer kan etablere/utvikle varige relasjoner med sterke fagmiljøer i de prioriterte landene Brasil,

Canada, India, Japan, Kina, Russland, Sør-Afrika og USA. En prøveordning i 2017 inkluderte også Tyskland og Frankrike og ble videreført i 2018. Ordningen skal bidra til økt omfang og høyere kvalitet og relevans i det faglige samarbeidet med utvalgte land, særlig gjennom gode koblinger mellom høyere utdannings- og forskningssamarbeid. Det skal også åpne for samarbeid med arbeids- og næringsliv, der dette er relevant. Ordningen er et samarbeid mellom Forskningsrådet og Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høgare utdanning (Diku). Budsjett for 2019: 47,2,0 mill. kroner fra KD. Utlysninger under programmet finansieres også med bidrag fra andre programmer og ordninger i Forskningsrådet. Det ble utlyst 80 mill. kroner totalt i 2018 for nye prosjekter med start i 2019, og det planlegges å tildele 100 mill. kroner. INTPART har som mål å ha en utlysning pr år framover. Nettside: <https://www.forskningsradet.no/prognett-internasjonale-stipend/Forside/1224066982961>

EU-nettverkene (EUNETTVERK 2015-2020). Overordnet mål for nettverkene er å bidra til økt mobilisere og deltakelse fra norsk side i Horisont 2020, gjennom økt kompetanse, bedre samarbeid mellom nøkkelaktører, læring og deling av god praksis og utvikling av allianser. Forskningsrådet ser nettverkene som viktige støttespillere i Forskningsrådets helhetlige mobiliseringsarbeid for norsk deltakelse i Horisont 2020. Per 2018 finansierer Forskningsrådet 15 EU-nettverk. Det er 10 regionale nettverk som dekker 18 av 19 fylker, 5 tematiske nettverk innenfor prosessindustri, offentlig sektor, helse og IKT i transport og energi. Forskningsrådet bidrar med faglig støtte gjennom de nasjonale kontaktpunktene (NCP-ene). Det er to typer EU-nettverk; regionale EU-nettverk skal fremme deltagelse i og kompetanse om H2020 i sin region, og (tverr)tematiske EU-nettverk skal fremme deltagelse i og kompetanse om H2020 innenfor sin tematikk. Prosjektene finansieres med inntil 0,5 mill. kroner per år. Budsjett for 2019 er fra KD 5,0 mill. kroner. Nettside: <https://www.forskningsradet.no/prognetthorisont2020/EUnettverkene/1254006466165>

Prosjektetablerings- og posisjoneringsstøtte (PES2020) skal bidra til å styrke norsk deltakelse i europeisk forskningssamarbeid og oppnå økt retur i form av prosjektfinansiering fra Horisont 2020. PES2020 avlaster norske søkere for kostnader til utforming av prosjektforslag. Hensikten er å bidra til kompetanseheving blant norske søkere om deltakelse i Horisont 2020, øke kvaliteten på innsendte søknader, øke antall søknader med norsk deltakelse og mobilisere nye søkere til å delta i EU-prosjekter. PES2020 gir også støtte til aktiviteter som går forut for selve søknadsskrivingen (posisjoneringsstøtte), herunder utvikling av og deltakelse i nettverk, reisestøtte, deltakelse i referansegrupper og arbeidsgrupper som jobber med utlysninger, påvirkningsarbeid mot EU-kommisjonen m.m. PES2020 har et budsjett i 2019 på 115 681 mill. kroner, hvorav 91,02 mill. kroner fra KDs sektorovergripende midler (KD-SO), 12,2 mill. kroner fra NFD, 6,5 mill. kroner fra OED, 3 mill. kroner fra LMD og 2,95 mill. kroner fra KLD. I tillegg vil HELSE-EU sitt budsjett for 2019 bli stilt til rådighet for PES2020 med 11 mill. kroner.

Medlemskapsavtaler knyttet til langsiktig, grunnleggende forskning. Forskningsrådet finansierer kontingenter for medlemskap i Science Europe og ESOF/EuroScience. Det dekkes også vår andel av husleie for Nordforsk. Budsjett 2019 er det satt av 2,3 mill. kroner fra KD. Det er også satt av 0,37 mill. kroner til COST Infrastruktur.

Active and Assisted Living Research and Development Programme (AAL) (2014-2020) er et europeisk samarbeidsprogram basert på Romatraktatens art. 185. Omfanget av støtten fra Norge varierer fra år til år med antall utlysninger og suksessraten for søknader med norske partnere. Beslutningsorgan er

den internasjonale styringsgruppen AAL. Budsjett 2019: 2,9 mill. kroner fra EU. I tillegg kommer ca. 2 mill. kroner i samfinansiering fra andre programmer. Nettadresse: www.aal-europe.eu

Helse-EU skal bidra til økt deltakelse fra norske helseforskere og til flere søknader med helsetema i Horisont 2020. I 2019 vil budsjettet bli stilt til rådighet for PES2020. Budsjett 2019: 10,4 mill. kroner, hvorav 9,5 mill. kroner fra KD-SO og 1,0 mill. kroner fra HOD.

JPI Antimikrobiell resistens (JPIAMR) har hatt sitt hovedfokus på antimikrobiell resistens i human medisin, men i alle utlysninger er nå One Health-perspektiv inkludert. Norge deltok i en utlysning om forskerprosjekt (tema: "Therapeutics") i 2018. Her ble 10 forskerprosjekter innvilget og de vil starte opp i 2019. Norge deltok også i to nettverksutlysninger i 2018 om henholdsvis overvåking av antimikrobiell resistens og utforing av virtuelt forskningsinstitutt. Her ble henholdsvis 10 og 8 nettverk innvilget hvor også flere norske partnere deltar. I 2019 deltar Norge i JPIAMR sin niende utlysning med tema "Diagnostics", som ble offentliggjort i november 2018. Beslutningsorgan er den internasjonale styringsgruppen. Budsjett 2019: 6,3 mill. kroner fra HOD. Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/jpiamr>

Alzheimer og andre neurodegenerative sykdommer (JPND) er et europeisk forskningsprogram med 30 deltakende land (inkludert tre land utenfor Europa) som har som mål å bekjempe neurodegenerative sykdommer, særlig demens. JPI-en skal frambringe ny kunnskap om hvordan sykdommene oppstår og kan forebygges, og om behandling og pleie av pasienter som rammes av sykdommene. Med ett unntak deltar norske forskere i prosjekter fra alle de ni utlysningene som er gjennomført. I 2019 skal det lages en implementeringsplan (2020-2024) for den nye forskningsstrategien (Strategic Research and Innovation Agenda, SRIA). I arbeidet inngår fire separate workshops som skal resultere i en liste med konkrete forslag til tiltak i perioden. Disse skal forankres i medlemslandene ved at Management Board (programstyret) gjennom et spørreskjema prioriterer og rangerer foreslåtte tiltak. Det vil også bli en ny "co-funded" utlysning om persontilpasset medisin i 2019 samtidig som et stort symposium med og for alle de 51 prosjektene som til nå er finansiert av JPND skal arrangeres. Beslutningsorgan er den internasjonale styringsgruppen. Budsjett 2019 er 8,765 mill. kroner fra HOD. Nettadresse JPND: <http://www.neurodegenerationresearch.eu/>

Norsk senter for molekylærmedisin (NCMM) (2015-2024). NCMM utgjør den norske noden i et nordisk EMBL partnerskap innen molekylærmedisin og har tett kontakt både med sine søstersentre i Finland, Sverige og Danmark samt med EMBL i Heidelberg, Tyskland. NCMM har fokus på molekylære sykdomsmekanismer og translasjonsforskning. Senteret vil ha tett kobling til kliniske miljøer, samt etablere samarbeid med farmasøytisk industri og bioteknologiselskaper. NCMM er budsjettetert med 13 mill. kroner fra KD i 2019. <http://www.ncmm.uio.no/>

Svalbard Science Forum (SSF) har mandat for vitenskapelig samarbeid og koordinering av norsk og internasjonal forskning på Svalbard. Sekretariatsfunksjonen for SSF finansieres av Norges forskningsråd med kontorlokaler i Svalbard Forskningspark. SSF lyser årlig ut Svalbard Strategic Grant og Arctic Field Grant. Bevilgningen på 7,5 mill. kroner for 2018 dekkes av KD med 7 mill. kroner og Norsk Polarinstitutt med 0,5 mill. kroner. Norge er medlem av *Global Biodiversity Information Facility (GBIF)*. Kontingenten dekkes av KD. Forskningsrådet ivaretar det norske medlemskapet i *International Institute for Applied System Analysis (IIASA)*. Kontingenten dekkes av KLD. Bevilgningsfullmakten for aktivitetene SSF og KONT er delegert til adm. direktør.

5.4.2.1 Europeiske fellesprogrammer - Joint Programming Initiatives (JPI)

JPI-ene er selvstendige europeiske fellesprogrammer som finansierer forskning og infrastruktur innenfor sitt felt. I tillegg sikter *JPI*-ene mot en bedre samordning («alignment») av offentlig finansiert forskning mellom deltakerlandene innenfor det europeiske forskningsområdet (ERA). *JPI*-ene er rettet mot store samfunnsutfordringer som Europa står overfor. Det finnes i alt ti *JPI*-er, og Norge deltar i alle. Norge deltar også i The European Strategic Energy Technology Plan (SET-planen), som også omfatter forskningssamarbeid. Nedenfor følger en omtale av 6 *JPI*-er, i tillegg til omtale av SET-planen. Bevilgningsfullmakten for aktivitetene omtalt under er delegert til adm. direktør.

http://www.forskningsradet.no/no/Felles_europeiske_programsatsinger_JPI/1253985019169

Sammenstilling av kunnskap om klima for Europa - JPI Klima. JPI Klima skal forberede Europa på å møte klimautfordringer gjennom forskning på klimaendringer og konsekvenser av disse, samt bærekraftig samfunnsomstilling knyttet til klimaendringer. *JPI*-en kobler ulike vitenskapelige disipliner og bidrar til grensesprengende tverrfaglig og anvendbar forskning. Utviklingen av klimatjenester og økt samhandling mellom forskere og brukere av forskningen er sentralt.

JPI Klima gjennomfører fellesutlysninger mellom *JPI*-ens medlemsland, og evt. i partnerskap med andre forskningsfinansierer som Belmont Forum. Horisont 2020 bidrar inn i enkelte fellesutlysninger gjennom ERA-NET Cofund. *JPI*-en inkluderer også samarbeid om workshoper og forskningsinfrastrukturer, deling av data, kartlegginger og kommunikasjon, samt dialog med Horisont 2020. Norge er representert i *JPI*-ens General Board gjennom Forskningsrådet og Miljødirektoratet, spiller inn forskningsbehov på møter i General Board og i arbeidsgruppemøter, og påtar seg ansvar i ulike aktiviteter av interesse for norsk klimaforskning. Det er for 2019 bevilget 0,5 mill. kroner fra KLD blant annet til kontingenten for medlemskap, som går til *JPI*-ens sekretariat i Brussel. Bevilgninger til forskningsaktiviteter i regi av *JPI Klima* går gjennom *KLIMAFORSK*.

Globale utfordringer, lokale løsninger – JPI Urban Europe. Sammen utvikler medlemslandene kunnskap og løsninger for attraktive, bærekraftige og økonomisk levedyktige byområder. Et overordnet mål for *JPI*-en er å være europeisk knutepunkt for samordning og innovasjon på urbane spørsmål. Bevilgningen til aktiviteten skal, sammen med bevilgninger fra relevante aktiviteter i Forskningsrådet, brukes til å finansiere følgende fellesutlysninger:

- 2014-15 ERA-net Cofund Smart Cities and Communities
- 2016-17 Sustainable Urbanisation Global Initiative – samarbeid med Belmont Forum
- 2017-18 innovasjonsutlysningen Making Cities Work
- 2018-19 forskningsutlysningen Sustainable and Liveable Cities and Urban Areas – samarbeid med Kina (NSFC)
- 2019-20 Cofund Accessibility and Mobility

Bevilgningen fra KMD for 2019 er på 2,7 mill. kroner og vil finansiere norsk deltakelse i forsknings- og innovasjonsprosjekter.

Vannressursforvaltning for en verden i endring – JPI Water. *JPI*-en skal oppnå en bærekraftig vannbalanse for en bærekraftig økonomi i og utenfor Europa. Bevilgningen til aktiviteten skal, sammen med tilsvarende bevilgninger integrert over flere år, brukes til finansiering av prosjekter etter følgende fellesutlysninger:

- 2014: felleseuropeisk pilotutlysning
- 2015-utlysning relatert til ERA-net Cofund WaterWorks2014.
- 2016-utlysning relatert til ERA-net Cofund WaterWorks2015.
- 2017-utlysning i samarbeid med land utenfor Europa.
- 2018-utlysning relatert til ERA-net Cofund WaterWorks2017.

Aktiviteten har for 2019 et budsjett på om lag 4 mill. kroner og finansieres av KLD.

Landbruk, matsikkerhet og klimaendringer – JPI FACCE. Matproduksjon og matsikkerhet sett i lys av et klima i endring ansees som en nøkkelutfordring i verden i dag. Det er behov for å produsere næringsrik mat til en voksende befolkning, og i mange land gjør klimaendringer det vanskeligere både å tilpasse og opprettholde matproduksjon. I JPI-en er det definert fem kjernetema: 1) Matsikkerhet, 2) Bærekraftig intensivering, 3) Matproduksjon og biodiversitet, 4) Klimatilpasning og 5) Utslipps-reduksjoner. Aktiviteten finansieres med inntil 10 mill. kroner fra LMD.

Kulturarven og globale endringer – En ny utfordring for Europa – JPI Cultural heritage. JPI Kulturarv skal generere ny forskningsbasert kunnskap for å fremme en bærekraftig bruk og forvaltning av kulturarven i et samfunn i rask endring. Kulturarven omfatter unike og uerstattelige materielle og immaterielle verdier i form av landskap, historiske byer og tettsteder, bygninger, arkeologiske kulturminner, samt ulike typer kulturhistoriske gjenstander. Denne kulturarven er det viktig å sikre som ressurser også for morgendagens samfunn. Aktiviteten har for 2019 et budsjett på om lag 4 mill. kroner og finansieres av KLD.

Mat og helse – JPI HDHL. JPI HDHL retter forskningsinnsatsen mot områdene mat, helse og ernæring, og mot hvordan kosthold og livsstil påvirker helsen. Målene skal nås gjennom en koordinert innsats mellom deltakerlandene, og gjennom størst mulig grad av samarbeid og koordinering av nasjonale strategier. Den store utfordringen ligger i å finne ut hvordan man kan bedre folkehelsen gjennom å endre folks vaner og atferd når det gjelder kosthold og fysisk aktivitet. Det krever forståelse av hva som utløser de valgene folk flest tar til daglig, og av hvordan det kan bli lettere eller mer naturlig å ta de rette valgene. JPI HDHL ønsker å bidra vesentlig til etablering av et European Research Area (ERA) på forebygging av kostholdsrelaterte lidelser. I tillegg er det et mål å øke matindustriens konkurransevne gjennom forskningsbasert kunnskap som kan bidra til nye, innovative og forbedrede produkter og derigjennom påvirke folkehelsen. Det krever innsats for å få tettere samarbeid mellom forskningsmiljøene og næringsmiddelindustrien. JPI HDHL har ikke egen bevilgning. Fellesutlysninger finansieres gjennom hhv. *BIONÆR*, *HAVBRUK2*, *MARINFORSK* og *BEDREHELSE*.

The European Strategic Energy Technology Plan - SET-plan. SET-Planen er EUs overordnede teknologi-plan for å bidra til å nå EUs mål for energiomlegging og reduksjon i utslipp av klimagasser. Planen skiller seg derfor fra de andre JPI-ene ved at den omfatter mye mer enn forskningssamarbeid. Slikt samarbeid er imidlertid en viktig del av Planen, og det er derfor naturlig at forskningssamarbeid under denne planen er klassifisert på linje med JPI-ene. Planen implementeres ved å benytte tilgjengelige midler gjennom Horisont 2020 og andre mekanismer.

Norge har tatt ansvaret for å lede ERA NET Cofund innen CO₂-håndtering (CO₂ fangst og lagring). Forskningsrådet er koordinator for dette samarbeidet som inkluderer 11 land.

Det er ikke bevilget egne penger til samarbeid. OED og Forskningsrådet er omforent med at dette i denne omgang tas gjennom programmene *ENERGIX* og *CLIMIT*.

5.4.3 Nasjonale møteplasser og nettverkstiltak

Nasjonale forskerskoler (FORSKERSKOLER) (2008-) bidrar til å heve kvaliteten på doktorgrads-utdanningen. De er basert på forpliktende nettverk av fagmiljøer og skal styrke doktorgrads-utdanningen innenfor faglige eller tematiske spesialiseringer som vil styrkes ved samarbeid mellom institusjoner. Samarbeidet skal være med på å sikre doktorgrads-kandidatene tilgang til anerkjente forskningsmiljøer med bredde og dybde. Å øke gjennomføringsandelen, korte ned gjennomføringstiden og gi større bredde i doktorgradsutdanningen er delmål for satsingen. Tiltaket er ment som et supplement til eksisterende doktorgradsprogrammer og opplæringstiltak ved institusjonene. Alle de fem skolene som ble opprettet for perioden 2009-2016 er nå avsluttet. Av de 17 forskerskolene som Forskningsrådet finansierer over den nasjonale ordningen i 2019 er ti for perioden 2013-2020 og sju for perioden 2016-2023. Forskningsrådet finansierer i tillegg 5 nasjonale forskerskoler over andre programmer. Budsjett 2019 er 33 mill. kroner fra KD.

www.forskningsradet.no/forskerskoler

Forskningsrådets priser for unge fremragende forskere (GENSTIM) har vært utdelt årlig siden 2017. Forskningsrådet har besluttet å avvikle ordningen f.o.m 2019. Midlene vil bli omfordelt i samsvar med formålet satt for tildelingen fra Kunnskapsdepartementet. Budsjett for 2019 er på 1,5 mill. kroner fra KD.

5.5 Diverse FoU-relaterte aktiviteter

5.5.1 Planlegging, utredninger og evalueringer

Lærertetthet og læringseffekt (LÆREEFFEKT) er en målrettet forskningsinnsats knyttet til Stortingets bevilgning til flere lærere i grunnskolen i statsbudsjettet for 2015. Satsingen skal utvikle ny kunnskap om effektene av ulike intervensjoner med økt lærertetthet på elevenes læringsutbytte og læringsmiljø i 1.– 4. trinn. Satsingen finansierer to intervensjonsstudier med eksperimentelt forskningsdesign og disponerer nærmere 150 lærerårsverk per skoleår over en fire års periode til ulike intervensjoner. På bakgrunn av at det skoleåret 2018/2019 har blitt innført en nasjonal lærernorm, ble det besluttet at intervensjonene i det ene prosjektet ble avviklet etter to år. Den andre intervensjonsstudien fortsetter som planlagt og er inne i sitt tredje skoleår. Det er totalt satt av 50 mill. kroner til forskning i perioden 2016-2021. Budsjett 2019 er 12,2 mill. kroner fra KD.

Nettadresse: <http://www.forskningsradet.no/prognett-lareeffekt/Forside/1254009052005>

På aktiviteten Utredning er det budsjettert med 0,125 mill. kroner fra KD til Forskningsrådet tildeling til leverandørutviklingsprogrammet i NHO i samarbeid med KS. Beløpet er andelen til Samfunn og helse.

Diverse aktiviteter (DIV-AKT) er midler lagt til Område for næringsliv og teknologi som skal brukes blant annet til kontingenter og arrangementsstøtte. Budsjettet for 2019 er på 0,742 mill. kroner finansiert av NFD. Bevilgningsfullmakten er delegert til adm. direktør.

Fagevalueringer. Forskningsrådet har satt i gang et prosjekt om utvikling av modell for framtidige fagevalueringer (FRAMEVAL). Formålet med FRAMEVAL er å få et mer helhetlig grep om innretning, planlegging, gjennomføring og oppfølging av fagevalueringene. For 2019 har Forskningsrådet

avklart med KD at kostnader til evalueringer for fag- og institusjonsutvikling nasjonalt kan dekkes av FoU-budsjettet. Som følge av denne avklaringen tilbakefører KD 0,9 mill. fra virksomhetsbudsjettet (post 55) til FoU-budsjettet (post 52) i 2019.

Nasjonal statistikk (STAB) (2009 -). Budsjettet går til å finansiere den nasjonale FoU- og innovasjonsstatistikken og deltakelse i internasjonalt samarbeid om FoU- og innovasjonsstatistikk. Brukere av statistikken er departementer, forskningsinstitusjoner, brukere av forskning, offentlige instanser og Forskningsrådet selv. Selve statistikkinnhentingene gjøres av NIFU (UoH-, institutt- og helsesektoren) og av SSB (næringslivet). Statistikken er nødvendig både for nasjonal politikktutforming og for å ivareta Norges forpliktelser om å levere FoU-statistikk til OECD og EU. Mye av statistikken, samt tilgrensende analyser og utredninger, publiseres gjennom Indikatorrapporten for det norske forsknings- og innovasjonssystemet som utgis hvert år. I tillegg finnes statistikkbanker ved NIFU og SSB. Mikrodata lånes dessuten ut til eksterne brukere for forskningsformål. Samlet budsjett er på 21,9 mill. kroner, hvorav 18,9 mill. kr fra KD, 2,4 mill. kroner fra NFD og 0,5 mill.kr fra HOD.

5.5.2 Kommunikasjon og formidling

Publiseringsstøtteordningen for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning (PUBL) (-2017) er fra og med 2017 omgjort til en rammebevilgning til et nasjonalt konsortium for åpen tilgang-tidsskrift innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. Bevilgningen administreres ved UNIT, og gjennomføres i samarbeid med KD, UHR UNIT og de store universitetene. Budsjett for 2019 er 5,1 mill. kroner fra KD.

Vitensenterprogrammet (VITEN) (2016-). Forskningsrådet fikk i 2003 i oppdrag fra KD å utvikle regionale vitensentre i Norge. Gjennomføringen av oppdraget fra KD ble organisert som et program, og omfatter nå ti institusjoner fordelt over hele landet (Oslo, Bergen, Trondheim, Tromsø, Gjøvik, Porsgrunn, Sarpsborg, Jæren, Arendal og Ås). Programstyret har utarbeidet en strategi for perioden 2016-2019 som understøtter Kunnskapsdepartementets nye realfagsstrategi "Tett på realfag". Siden 2017 har vitensentrene jobbet sammen om å utvikle og gjennomføre pilotprosjekter for å bidra til å nå målene i strategien. Høsten 2018 fastsatte Kunnskapsdepartementet nye retningslinjer for ordningen. Endringene inkluderer en prosess for å ta sentre inn og ut av ordningen og vil føre til en mer forutsigbar prosess for nye sentre som vil søke om tilskudd. Et vitensenter er et populær-vitenskapelig opplevelses- og læringssenter innen matematikk, naturvitenskap og teknologi der de besøkende lærer ved å eksperimentere selv. De regionale vitensentre skal være et tilbud for skoleverket og allmennheten i sin region. Videre skal de samarbeide med ulike lokale formidlere innenfor sin region, som vitenskaps- og naturhistoriske museer, Newtonrom og andre formidlere av realfaglig kompetanse. De skal fungere som ressursentre for andre tiltak og institusjoner innen interaktiv formidling. Sammen skal de regionale vitensentre utgjøre et helhetlig nasjonalt tilbud. Budsjett for 2019 er på 67,1 mill. kroner fra KD. www.forskningsradet.no/viten

Satsingen *Stimuleringstiltak for åpen utlysning (STIM-OA)* ble etablert i 2015. Ordningen skal bidra til å lette overgangen til åpen publisering og finansieres slik at alle relevante programmer og satsinger bidrar med midler. Det settes derfor ikke av egne budsjetter til dette. Bidragene justeres årlig med basis i artikkelpubliseringen i satsingene i perioden 2011 – 2013, og aktiviteter med størst andel vitenskapelige publikasjoner belastes. Virkemiddelet er tidsbegrenset, og første periode har varighet på fem år (2015 - 2019). STIM-OA videreføres for en ny treårsperiode (2020-22).

5.6 Disposisjonsfond

Det er avsatt 0,1 mill. kroner av KDs midler til dekning av uforutsette kostnader i 2019.

5.7 Felleskostnader

5.7.1 Virksomhetskostnader

Refusjoner til virksomhetsbudsjettet (VIRK-VIT) (2019). Midlene er gitt Forskningsrådet for å samordne Forskningsbarometeret med Indikatorrapporten. Det er ønsket at Forskningsbarometeret skal nedskaleres og inngå som en del av Indikatorrapporten. Budsjett for 2019 er på 1 mill. kroner fra KD.

5.8 Sekretariater

JPIOCEANS-SEKR Forskningsrådet har i flere år driftet sekretariatet for JPI Oceans, og finansiert det over FoU budsjettet. Fra og med 2018 er ikke lenger Norge ansvarlig for driften av sekretariatet, og Forskningsrådets kostnader relatert til JPI Oceans sekretariatet håndteres over Forskningsrådets virksomhetsbudsjett. Det er satt av 0,3 mill. kroner fra KD som dekning av kontingent for videre drift av sekretariatet i FoU budsjettet.

HelseOmsorg21-monitor (HO21-monitor) viser statistikk om forsknings- og innovasjonsaktiviteter innenfor helse og omsorg i Norge. Formålet er å samle relevant statistikk på ett sted og gi et godt kunnskapsgrunnlag for beslutninger på alle nivåer. I monitoren finnes interaktive figurer som viser statistikk om blant annet økonomiske og personalmessige ressurser, hvilke sykdommer det forskes på, forskningsresultater, og hvilke sykdommer som er utbredt i befolkningen. Budsjett 2019: 2,5 mill. kroner fra HOD. <https://www.helseomsorg21monitor.no/>

KILDEN informasjonscenter for kjønnsforskning er et tjenesteytende organ for norsk kjønnsforskning og har et nasjonalt ansvar for å formidle norsk kjønnsforskning i inn- og utland. KILDEN er en randsonenhet under Forskningsrådet. KILDEN mottar basisbevilgning fra Forskningsrådet. I tillegg finansieres deler av virksomheten gjennom betalte oppdrag. Budsjett 2019: 5,638 mill. kroner fra KD. Nettside: www.kilden.forskningsradet.no

Teknologirådet er et uavhengig, offentlig organ som gir råd til Stortinget og regjeringen om ny teknologi. Teknologirådets arbeid skal fremme en bred offentlig debatt om teknologiutviklingen og involverer både eksperter, beslutningstakere, interessenter og lekfolk. Teknologirådet har 15 medlemmer som møtes 5-6 ganger i året og et sekretariat med ni ansatte. Teknologirådet finansieres av NFD med 10 mill. kroner i 2019. www.teknologiradet.no

5.9 Forvaltning

Designrevet innovasjonsprogram (DIP) skal styrke innovasjons- og konkurransevnen til næringsliv og offentlige virksomheter gjennom å gi støtte til å gjennomføre idéfasen av en innovasjonsprosess. Design og arkitektur Norge (DOGA) er programeier med ansvar for strategisk og faglig innretning på programmet, samt oppfølging av prosjekter. Forskningsrådet deltar i saksbehandling av søknader, har en rådgiverrolle i forhold til søknadens FoU-kvalitet og er ansvarlig for kredittvurderinger og utbetaling av midler. DIP-midlene fra DOGA utgjør 6,75 mill. kroner i 2019. www.doga.no/dip

Finansmarkedsfondet (FINANSMARK) støtter forskning og allmennopplysning som gir bedre kunnskap om hvordan finansmarkedene fungerer samt økt etisk bevissthet. Finansdepartementet (FIN) oppnevner styret og har fastsatt vedtekter og regelverk for fondet. Sekretariatsfunksjonen ivaretas av Forskningsrådet. Styret legger i utgangspunktet til grunn en tilnærmet lik fordeling av midler til

allmennopplysning og midler til forskning (inkl. doktorgradsutdanning). Fondets budsjett fra FIN i 2019 er på 12,7 mill. kroner. www.forskningsradet.no/finansmarkedsfondet

Gaveforsterkningsordning (2014 -). Regjeringens gaveforsterkningsordning har som formål å stimulere til flere private gaver til forskning. Ordningen innebærer at staten yter et tillegg på 25 pst. av gavebeløpet ved private gaver til Norges forskningsråd, Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo, Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab i Trondheim, et norsk universitet eller en norsk høyskole med rett til å tildele doktorgrad. Midlene skal benyttes til å støtte opp om langsiktig, grunnleggende forskning ved institusjonene. Ordningen skal gjelde for gaver over 3 mill. kroner. For 2019 er det budsjettert med 50 mill. kroner fra KD til ordningen.

MAT-SLF er en aktivitet finansiert av Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL) og Forskningsmidler over jordbruksavtalen (JA), med den felles betegnelsen Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri. Hovedformålet er forskning og kompetansebygging knyttet til landbruksproduksjon og -produkter som nyttes til ervervsmessig framstilling av nærings- og nytelsesmidler. Avgiftsmidlene benyttes til prosjekter innenfor hele verdikjeden, fra primærleddet til industri- og forbrukerleddet. Aktiviteten foregår i et nært samarbeid med programmet *BIONÆR*. Utlysning av forskningsmidler kunngjøres på Landbruksdirektoratets hjemmesider og via Forskningsrådets elektroniske søknadssystem. Forskningsprosjektene skal bidra til økt konkurransekraft, lønnsomme og bærekraftige verdikjeder i jordbruk og matindustri. I 2019 er følgende temaer aktuelle for prioritering: Økt bærekraftig matproduksjon basert på norske ressurser - over hele landet, Økt utnyttelse av biomasse, Reduserte klimagassutslipp og klimatilpasset produksjon, Ny teknologi, Mattrygghet og helse og Næringens samfunnsøkonomiske betydning. Overordnede politiske føringer går fram av Meld. St. 11 (2016-2017) Endring og utvikling – En fremtidsrettet jordbruksproduksjon og innstillingen til meldingen. Forskningsmidlene skal også disponeres i tråd med årlige jordbruksoppgjør. For årets utlysning gjelder de overordnede føringene i jordbruksoppgjøret for 2017-2018, jf. Prop. 141 S (2016–2017).

Bevilgningsvedtakene fattes av styret for Forskningsavgift på landbruksprodukter og styret for Forskningsmidler over jordbruksavtalen. Forskningsrådet har ansvar for søknadmottak, søknadsevaluering og prosjektoppfølgning. Satsingen vil i 2019 ha et samlet budsjett estimert til om lag 125 mill. kroner, fordelt mellom FFL og JA.

6 Områdene

Forskningsrådet består av fem fag- og strategiområder, ett område for fellestjenester og en stab for administrerende direktør.

6.1 Område for internasjonalisering

Område for internasjonalisering har ansvar for å utvikle og koordinere internasjonal aktivitet både i og utenfor Europa, relatert til det europeiske forskningsområdet, EUs rammeprogram, EØS-samarbeidet og øvrig bi- og multilateralt samarbeid. (210 tegn)

Tabell 6.1: Inntekter 2019. Fordeling på finansieringskilde. 1 000 kroner.

	2018	2019
	Rev.bud	Årets budsjett
KD Kunnskapsdepartementet	50 970	51 270
KD-SO Kunnskapsdepartementet – sektorovergripende	130 068	134 068
NFD Nærings- og fiskeridepartementet	20 938	18 472
OED Olje- og energidepartementet	6 500	6 500
LMD Landbruks- og matdepartementet	5 900	6 900
KLD Klima- og miljødepartementet	4 400	5 400
HOD Helse- og omsorgsdepartementet	1 960	2 000
UD Utenriksdepartementet	56 793	66 562
DIVERSE Diverse	768	
Total sum	278 298	291 172

Tabell 6.2: Totalt budsjett 2019. Fordeling på virkemidler, hovedaktiviteter, aktiviteter og finansieringskilder. 1 000 kroner.

	2019								TOTAL
	Årets budsjett								
	HOD	KD	KD-SO	KLD	LMD	NFD	OED	U D	TOTAL
Programmer								64 250	64 250
Handlingsrettede programmer								64 250	64 250
INDNOR - India-programmet								41 000	41 000
KINA - Kina-programmet								19 000	19 000
SANOCEAN - South Africa								4 250	4 250
Frittstående prosjekter	2 000	1 800	10 978	2 000	2 000	2 000		2 000	22 778
Internasjonal prosjektstøtte	2 000	1 800	10 978	2 000	2 000	2 000		2 000	22 778
EU-STRA - Strålevern	2 000			2 000	2 000	2 000		2 000	10 000
FORSTERK - Forsterkningsmidler			10 978						10 978
IS-AUR - Samarb.progr. Norge Frankrike		800							800
IS-DAAD - Forskerutveksl. Norge-Tyskland		700							700
JPIOCEANS-SEKR - JPIOCEANS sekretariat Brussel		300							300
Nettverkstiltak	49 470	123 090	3 400	4 900	16 472	6 500			203 832
Internasjonale nettverkstiltak	49 470	123 090	3 400	4 900	16 472	6 500			203 832
COSTINF - COST Infrastruktur			370						370
EUNETTVK - EU-nettverk			5 000						5 000
INT-BILAT - BILAT-ordningen		1 470	20 107	450	1 900	4 269			28 196
INTPART - International Partnerships for Excellent Education and Research		47 200							47 200
KONT - Kontingenter		800	1 500						2 300
PES2020 - Prosj.etabl.støtte H2020			91 866	2 950	3 000	12 203	6 500		116 519
TYSKFRANSKSAM - Tysk-norsk og fransk-norsk samarbeid			4 247						4 247
Forvaltning								312	312
Særskilte forvaltningsoppdrag								312	312
INDEMB - Indo-Norwegian research and de								312	312
Total sum	2 000	51 270	134 068	5 400	6 900	18 472	6 500	66 562	291 172

6.2 Område for ressursnæringer og miljø

Område for ressursnæringer og miljø har ansvar for bærekraftig utvikling og for forskning og innovasjon i og for ressursbaserte næringer, hav, bioøkonomi, mat, energi og petroleum, samt klima-, miljø- og polarforskning.

Tabell 6.3: Inntekter 2019. Fordeling på finansieringskilde. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
KD Kunnskapsdepartementet	12 875	12 575	66 626
KD-SO Kunnskapsdepartementet – sektorovergrep	284 263	273 285	270 912
NFD Nærings- og fiskeridepartementet	272 981	272 981	294 072
OED Olje- og energidepartementet	851 514	851 514	882 101
LMD Landbruks- og matdepartementet	261 663	262 676	271 491
KLD Klima- og miljødepartementet	276 953	277 596	293 249
UD Utenriksdepartementet	5 000	12 500	2 500
SD Samferdselsdepartementet	29 300	29 300	29 650
KMD Kommunal- og moderniseringsdepartementet	1 695	1 695	2 735
ASD Arbeids- og sosialdepartementet	20 653	20 653	21 147
DIVERSE Diverse	88 008	133 183	84 508
Total sum	2 104 905	2 147 958	2 218 991

Tabell 6.4: Totalt budsjett 2019. Fordeling på virkemidler, hovedaktiviteter, aktiviteter og finansieringskilder. 1 000 kroner.

	ASD	DIVERSE	KD	KD-SO	KLD	KMD	LMD	NFD	OED	SD	UD	Total sum
Programmer	21 147	4 000	0	205 912	275 202	0	226 491	274 938	675 101	29 650	0	1 712 441
Store programmer	21 147	0	0	125 374	171 747	0	11 955	173 175	505 000	29 650	0	1 038 048
PETROMAKS2 - Stort program petroleum	21 147			36 559					218 500		0	276 206
KLIMAFORSK - Stort program klima			0	51 618	90 447		0	0			0	142 065
HAVBRUK2 - Stort program for havbruksforskning		0		14 517				173 175				187 692
ENERGIX - Stort program energi			0	22 680	81 300	0	11 955	0	286 500	29 650		432 085
Handlingsrettede programmer		2 000	0	72 920	85 455	0	6 900	101 763	8 000		0	277 038
POLARPROG - Polarforskningsprogram			0	49 439	2 950						0	52 389
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomstilling	2 000			14 351	51 830	0	6 900	0				75 081
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø		0		9 130	30 675			101 763	8 000		0	149 568
Brukerstyrte innovasjonsprogrammer		2 000	0	7 618	18 000		207 636	0	162 101		0	397 355
DEMO2000 - Prosjekt tekn. utv. petro. virk									70 000		0	70 000
CLIMIT - Forskning, utvikling og demo av CO2-håndtering									92 101			92 101
BIONÆR - Bionæringsprogram		2 000		7 618	18 000		207 636	0				235 254
Nettverkstiltak		508	12 000	0	18 047	2 735	0	0			0	33 290
Internasjonale nettverkstiltak		508	12 000	0	18 047	2 735	0	0			0	33 290
SSF - Svalbard Science Forum		508	7 000									7 508
MILUTARENA - Formidlings- og koordineringstiltak knyttet for miljø			3 000		2 500							5 500
KONT - Kontingenter			2 000		6 897							8 897
JPIWATER - Water challenges for a changing world					4 075							4 075
JPIURBAN - Urban Europe					0	2 735						2 735
JPIKLIMA - Connecting climate knowledge for Europe					500							500
JPICULTURE - Cultural heritage and global change					4 075							4 075
Infrastruktur og inst. tiltak			0	5 000					207 000		2 500	214 500
Strategisk institusjonsstøtte									30 000		2 500	32 500
PETROSENTR - Forskningscentre for petroleum									30 000		2 500	32 500
SFF/SFI/FME			0	5 000					177 000			182 000
FMETEKN - FME - teknologi			0						157 000			157 000
FMESAMFUNN - FME - samfunn			0	5 000					20 000			25 000
Frittstående prosjekter			54 051	60 000	0		0	17 000			0	131 051
Internasjonal prosjektstøtte				0	0		0	0			0	0
Fri prosjektstøtte			54 051									54 051
FRIBIO2 - FRIPRO forskerprosjekt, biologi			54 051									54 051
Andre frittstående prosjekter			0	60 000	0			17 000				77 000
PORT-HAVTEK - Portefølje for havteknologi								17 000				17 000
NANSEN - Arven etter Nansen			0	60 000	0							60 000
Forvaltning		80 000					45 000					125 000
Særskilte forvaltningsoppdrag		80 000					45 000					125 000
MAT-SLF - Matprogr. Prosj. fullfin. av SLF		80 000					45 000					125 000
Felleskostnader		0							0			0
Sekretariater		0							0			0
Diverse FoU-relaterte aktiviteter			0	0	0		0	2 134			0	2 134
Planlegging/utredn./evaluering			0	0	0		0	2 134			0	2 134
GENPLAN - Gen. planlegging/utredn./eval			0	0	0		0	2 134				2 134
Informasjon/formidling/publisering			0	0	0			0			0	0
Disposisjonsfond			575	0	0		0	0	0			575
Disposisjonsfond			575	0	0		0	0	0			575
DISPFONN - Disposisjonsfond			575	0	0							575
Total sum	21 147	84 508	66 626	270 912	293 249	2 735	271 491	294 072	882 101	29 650	2 500	2 218 991

6.3 Område for næringsliv og teknologi

Område for næringsliv og teknologi har ansvar for politikk og tiltak for FoU og innovasjon i og for bedrifter regionalt, nasjonalt og internasjonalt samt ansvar for kommersialisering, muliggjørende teknologier, digitalisering, maritim og transport.

Tabell 6.5: Inntekter 2019. Fordeling på finansieringskilde. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
Kunnskapsdepartementet	104 138	61 948	50 618
KD Kap. 281.50	74 308	32 618	47 618
KD Kap. 285.52	29 830	29 330	3 000
Kunnskapsdepartementet – sektorovergrepene	566 393	218 099	355 704
KD Kap. 287.21	8 210		
KD Kap. 285.53	558 183	218 099	355 704
Nærings- og fiskeridepartementet	1 301 818	1 226 603	1 294 164
NFD Kap. 920.50	1 301 818	1 226 603	1 294 164
Olje- og energidepartementet	6 500		
OED Kap. 1830.50	6 500		
Landbruks- og matdepartementet	10 850	7 850	7 850
LMD Kap. 1137.50	10 850	7 850	7 850
Klima- og miljødepartementet	2 950		
KLD Kap. 1410.50	2 950		
Samferdselsdepartementet	87 714	85 714	93 550
SD Kap. 1301.50	87 714	85 714	93 550
Kommunal- og moderniseringsdepartementet	87 440	87 473	94 943
KMD Kap. 500.50	9 540	9 540	14 750
KMD Kap. 553.74	77 900	77 933	80 193
Justis- og beredskapsdepartementet	3 000	3 000	13 000
JD Kap. 400.50	3 000	3 000	13 000
Finansdepartementet	12 300	12 300	12 700
FIN Kap. 1600.70	12 300	12 300	12 700
Kulturdepartementet		4 600	
KUD Kap. 325.71		4 600	
Diverse	12 970	21 125	6 750
Sum total	2 196 073	1 728 712	1 929 279

Tabell 6.6: Totalt budsjett 2019. Fordeling på virkemidler, hovedaktiviteter, aktiviteter og finansieringskilder. 1 000 kroner.

	2019								Total sum	
	Årets budsjett									
	KD	KD-SO	NFD	LMD	SD	KMD	JD	FIN	Div.	
Programmer		290 704	1 047 194	5 850	93 550	14 750	13 000			1 465 048
Brukerstyrte innovasjonsprogrammer		7 420	794 629		64 100					866 149
BIA - Brukerstyrt innovasjonsarena			608 778							608 778
MAROFF - Maritim virksomhet og offshore			185 851							185 851
TRANSPORT - Transport 2025		7 420			64 100					71 520
Handlingsrettede programmer		13 787		850						14 637
SAMANSVAR - Ansv. innovasjon og bedr. samf.ansvar		13 787		850						14 637
Store programmer		269 497	252 565	5 000	29 450	14 750	13 000			584 262
BIOTEK2021 - Bioteknologi for verdiskaping		76 297	66 623	5 000						147 920
IKTPLUS - IKT og digital innovasjon		121 278	122 111		29 450	14 750	13 000			300 589
NANO2021 - Nanoteknologi og avanserte materialer		71 922	63 831							135 753
Frittstående prosjekter		65 000	44 000							109 000
Andre frittstående prosjekter		65 000	44 000							109 000
PORT-OMSTILLING - Porteføljest. omstilling i nær.livet			44 000							44 000
PORT-TEKNOLOGIER - Porteføljest. muliggjørende tekn.		65 000								65 000
Nettverkstiltak	50 618		202 228	2 000		80 193				335 039
Systemtiltak	50 618		190 624	2 000		80 193				323 435
FORNY2020 - Forskningsbasert nyskaping	44 725		190 624							235 349
FORREGION - Forskningsbasert innovasjon i regionene	5 893			2 000		80 193				88 086
Internasjonale nettverkstiltak			11 604							11 604
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid			11 604							11 604
Diverse FoU-relaterte aktiviteter			742							742
DIV-AKT - Diverse aktiviteter			742							742
Forvaltning								12 700	6 750	19 450
Særskilte forvaltningsoppdrag								12 700	6 750	19 450
DIP - Designdrevet innovasjonsprogram									6 750	6 750
FINANSMARK - Finansmarkedsfondet								12 700		12 700
Total sum	50 618	355 704	1 294 164	7 850	93 550	94 943	13 000	12 700	6 750	1 929 279

6.4 Område for samfunn og helse

Område for samfunn og helse har ansvar for forskning og innovasjon for å møte samfunnets utfordringer innenfor helse, velferd, utdanning, demokrati og styring - nasjonalt og globalt, samt fagansvar for samfunnsvitenskap og medisin/helsefag.

Tabell 6.7 Inntekter 2019. Fordeling på finansieringskilde. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
KD Kunnskapsdepartementet	223 380	172 721	469 557
KD-SO Kunnskapsdepartementet – sektorovergripende	158 615	138 508	136 858
NFD Nærings- og fiskeri departementet	5 733	0	0
LMD Landbruks- og matdepartementet	2 900	0	0
KLD Klima- og miljødepartementet	5 250	3 800	3 800
HOD Helse- og omsorgsdepartementet	330 624	329 664	334 212
UD Utenriksdepartementet	255 670	240 976	196 508
SD Samferdselsdepartementet	2 000	2 000	2 095
KMD Kommunal- og moderniseringsdepartementet	39 995	43 329	54 915
ASD Arbeids- og sosialdepartementet	142 188	142 188	145 584
JD Justis- og beredskapsdepartementet	28 813	24 106	31 801
BLD Barne- og likestillingsdepartementet	20 384	20 340	20 849
FIN Finansdepartementet	9 200	9 200	9 200
KUD Kulturdepartementet	3 000	16 819	19 675
FD Forsvarsdepartementet	955	1 000	1 500
DIVERSE Diverse	45 728	39 739	8 516
Total sum	1 274 434	1 184 390	1 435 069

Tabell 6:8: Totalt budsjett 2019. Fordeling på virkemidler, hovedaktiviteter, aktiviteter og finansieringskilder. 1 000 kroner.

	2019															Total sum
	Årets budsjett															
	ASD	BLD	DIVERSE	FD	FIN	HOD	JD	KD	KD-SO	KLD	KMD	KUD	SD	UD		
Programmer	145 584	17 649	5 604	1 500	9 200	295 654	29 551	189 626	111 730	3 800	54 915	19 675	2 095	196 508	1 083 090	
Brukerstyrte innovasjonsprogr									21 988		5 000				26 988	
FORKOMMUNE - Forskning og innovasjon i kommunesel									21 988		5 000				26 988	
Grunnforskningsprogrammer								10 600			3 415				14 015	
P-SAMISK - Program for samisk forskning								10 600			3 415				14 015	
Handlingsrettede programmer	115 534	9 965	5 604	1 500	9 200	175 604	29 551	170 158	66 525	3 800	46 500	19 675	2 095	196 508	852 218	
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet						70 154			12 418	3 800		3 000			89 372	
BEHANDLING - God og treffsikker diagnostikk, behandlin			5 604			85 579			21 855			0			113 038	
DEMOS - Demokratiske og effektiv styring, planlegging og									814	0	39 100				39 914	
FINNUT - Forskning og innovasjon i utdanningssektoren								163 137	4 121						167 258	
GLOBVAC - Global helse- og vaksfn.forskn						9 400								58 000	67 400	
KULMEDIA - Kultur- og mediesektoren												16 675			16 675	
KVINNEHELSE - Kvinners helse og kjønnsperspektiver						10 471									10 471	
NORGLOBAL2 - Norge - global partner														78 000	78 000	
SAMRISK-2 - Samfunnsikkerhet og risiko				1 000			21 000	0	24 249				2 095		48 344	
SKATT - Skatteøkonomi					9 200										9 200	
UTENRIKS - Internasjonale forhold - utenriks- og sikkerh				500			1 551		0					60 508	62 559	
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	115 534	9 965					7 000	7 021	3 068		7 400				149 988	
Store programmer	30 050	7 684				120 050		8 868	23 217						189 869	
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og velferd	30 050	7 684				120 050		8 868	23 217						189 869	
Frittstående prosjekter						0		252 866	15 636						268 502	
Fri prosjektstøtte								252 866							252 866	
FRIMED2 - FRIPRO forskerprosjekt, medisin og helse								175 665							175 665	
FRISAM2 - FRIPRO forskerprosjekt, samfunnsvitenskap								77 201							77 201	
Andre frittstående prosjekter									15 636						15 636	
BALANSE - Kjønnbalanse i toppstillinger og forskningsl									15 636						15 636	
Infrastruktur og inst. tiltak						20 000	2 250	14 674							36 924	
Strategisk institusjonsstøtte						20 000	2 250	8 774							31 024	
BRANNSIKKERHET - Forsknings- og innovasjonssentre fo								2 250							2 250	
FKB - Forskningsentre for klinisk behandling						20 000									20 000	
ISPSAM - ISP - Samfunnsvitenskap								8 774							8 774	
Vitenskapelig utstyr, datab., saml								5 900							5 900	
ESSURVEY - European Social Survey								5 900							5 900	
Nettverkstiltak			2 912			16 058			9 492						28 462	
Systemtiltak									0						0	
Internasjonale nettverkstiltak			2 912			16 058			9 492						28 462	
AAL - Active and Assisted Living Research and Developm								950		9 492					10 442	
HELSE-EU - Helse EU posisjoningsmidler								6 343							6 343	
JPIAMR - JPI Antimikrobiell resistens								8 765							8 765	
JPND - EU Joint Programme - Neurodege								0	12 291						12 291	
Diverse FoU-relaterte aktiviteter						0		12 291							12 291	
Planlegging/utredn./evaluering						0		12 291							12 291	
LÆREEFFEKT - Lærertetthet og læringseffekt								12 166							12 166	
UTRED - Utredning								125							125	
Disposisjonsfond								100							100	
Felleskostnader		3 200				2 500									5 700	
Sekretariater						2 500									2 500	
HO21 - HelseOmsorg21 - Monitor						2 500									2 500	
Virksomhetskostnader		3 200													3 200	
VIRK-SAH - Refusjoner til virksomhetsbudsjettet SAH		3 200													3 200	
Total sum	145 584	20 849	8 516	1 500	9 200	334 212	31 801	469 557	136 858	3 800	54 915	19 675	2 095	196 508	1 435 069	

6.5 Område for vitenskap og forskningssystemet

Område for vitenskap og forskningssystemet har ansvar for utvikling av forskningssystemet, forskningsinfrastruktur, senterordningene og forskerprosjekter.

Tabell 6.9: Inntekter 2019. Fordeling på finansieringskilde. 1 000 kroner.

	2018		2019
	Årets budsjett	Rev.bud	Årets budsjett
KD Kunnskapsdepartementet	1 872 770	1 944 284	1 740 443
KD-SO Kunnskapsdepartementet – sektorovergripende	1 173 320	1 424 378	1 463 633
NFD Nærings- og fiskeridepartementet	521 241	574 654	606 492
OED Olje- og energidepartementet	4 000	4 000	4 000
LMD Landbruks- og matdepartementet	189 345	187 906	179 673
KLD Klima- og miljødepartementet	185 293	184 937	189 394
HOD Helse- og omsorgsdepartementet	0	524	524
UD Utenriksdepartementet	17 400	17 400	17 900
SD Samferdselsdepartementet	33 000	33 000	33 705
KMD Kommunal- og moderniseringsdepartementet	6 144	2 810	2 900
KUD Kulturdepartementet	19 900	5 100	5 200
FD Forsvarsdepartementet	3 890	3 890	3 710
DIVERSE	93 325	103 625	83 824
Sum	4 119 628	4 486 509	4 331 398

Tabell 6.10: Totalt budsjett 2019. Fordeling på virkemidler, hovedaktiviteter, aktiviteter og finansieringskilder. 1 000 kroner.

	2019												Total	
	Årets budsjett													
	KD	KD-SO	NFD	LMD	KLD	SD	KUD	UD	FD	KMD	OED	HOD	DIVERSE	
Programmer	50 967	40 726	0		1 500		5 200	0		2 900	0	0	200	101 493
Grunnforskningsprogrammer	50 967	40 726	0		1 500		5 200	0		2 900	0	0	200	101 493
CERN - Kjerne- og partikkelforskning	22 850													22 850
ROMFORSK - Program for romforskning	21 610				1 500			0					200	23 310
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturell	6 507	40 726					5 200			2 900				55 333
Handlingsrettede programmer							0							0
Frittstående prosjekter	802 176	59 823	42 648					0			1 000		9 500	915 147
Fri prosjektstøtte	641 478	4 823									1 000		9 500	656 801
FRICON - Fri prosj.st mobilitsstipend	15 000												9 500	24 500
FRIHUMSAM - Fri prosj.st. hum og sam	181 201	0												181 201
FRIMEDBIO - Fri prosj.st. med.,helse,biol	187 591	0												187 591
FRINATEK - Fri prosj.st. mat,naturv.,tek	252 836	0									1 000			253 836
POS-ERC - Støtte til ERC søkere som oppnår god evaluering	4 850	4 823												9 673
Internasjonal prosjektstøtte	8 575							0					0	8 575
MSCA-TOPP-UT - Toppfinansiering av MSCA utgående kandidater	8 575													8 575
Andre frittstående prosjekter	152 123	55 000	42 648											249 771
FLINSTUD - Forskerlinjen/Studentsstipend	24 080													24 080
FORINNPOL - Forskning for forsknings- og innovasjonspolitik	11 658	0												11 658
NAERINGSPH - Nærings-phd	39 435		42 648											82 083
OFFPHD - Offentlig sektor-ph.d.	36 950													36 950
PORT-FREMRAGENDE - Fagmiljøer av fremragende kvalitet	40 000													40 000
PORTEFOLJE - Fri ramme til porteføljestyling		55 000												55 000
Infrastruktur og inst. tiltak	716 461	1 312 084	561 441	179 673	187 894	33 705		17 900	3 710	0	0		74 124	3 086 992
Basisbevilgninger	217 444	326 339	549 131	171 406	187 894	6 100		17 900		0			74 124	1 550 338
NOFIMA-SLF - Nofimas strategiske programmer													74 124	74 124
RBGRUNMIU - Res.bas.grunnbev.miljøinst					187 894	6 100				0				193 994
RBGRUNPRIM - Res.bas.grunnbev.prim.nær.inst			110 399	171 406										281 805
RBGRUNSAMF - Res.bas.grunnbev.samf.v.inst	217 444							17 900						235 344
RBGRUNTEKN - Res.bas.grunnbev.tekn-ind.inst			411 959											411 959
SIPHINFES - SIP v HI og NIFES fin av FKD			26 773					0						26 773
STIM-EU - Strat.Institutsats.EU-prosj	0	272 939												272 939
STIPINST - Stipendiatstillinger i instituttsektoren		53 400												53 400
Strategisk institusjonsstøtte	156 867	11 896	12 310			27 605			3 710	0				212 388
GENINST - Gen. andre institusjoner	100		1 390							0				1 490
ISPBIO MED - ISP - biologi og biomedisin	855													855
ISPHUM - ISP - Humaniora	7 750								3 710					11 460
ISPNATTEK - ISP - naturvit. og teknologi	13 135													13 135
NSDBASIS - Norsk samf.vit.datatjen.basis	0	11 896												11 896
PROFESJON - Forskningskompetanse for utvalgte profesjonsutdanninger	34 885													34 885
SARS - SARS International Center	19 500	0												19 500
SIMULA - SIMULA-senteret ()	75 841		10 920			27 605								114 366
UNI-MUSEER - Strat.satsing univ.museer	4 801													4 801
SFF/SFI/FME	342 150	234 500	0											576 650
SFF - Sentre for fremragende forskn	342 150	0												342 150
SFI - Sentre for forskn.drevet innov		234 500	0											234 500
Vitenskapelig utstyr, datab., saml	0	739 349												739 349
FORINFRA - Nasj.sats. forskn.infrastrukt	0	739 349												739 349
Andre infrastrukturtiltak	0	0	0	8 267										8 267
INFRA - Infrastrukturtiltak				8 267										8 267
Nettverkstiltak	78 633	0	0							3 000		0		81 633
Nasjonale stimuleringsiltak,møteplass	34 500	0												34 500
FORSKSKOLE - Forskerskoler	33 000	0												33 000
GENSTIM - Gen. stim.tiltak/nettv.bygging	1 500	0												1 500
Internasjonale nettverkstiltak	44 133	0	0							3 000		0		47 133
DIV-INT - Annet internasjonalt samarbeid	31 133									3 000		0		34 133
EMBLNODE - Nord EMBLSenter i molekylærmed	13 000													13 000
Diverse FoU-relaterte aktiviteter	92 011	0	2 403								524	0		94 938
Informasjon/formdling/publisering	72 135											0		72 135
PUBL - Publisering/prosjektinform	5 060													5 060
VITEN - Vitensentre	67 075													67 075
Planlegging/utredn./evaluering	19 876	0	2 403								524			22 803
GENPLAN - Gen. planlegging/utredn./eval	900	0												900
STAB - Statistikk og kunnsk.grunnlag	18 976	0	2 403								524			21 903

Tabellen fortsetter på neste side.

2019														
Årets budsjett														
	KD	KD-SO	NFD	LMD	KLD	SD	KUD	UD	FD	KMD	OED	HOD	DIVERSE	Total
Disposisjonsfond	195													195
Disposisjonsfond	195													195
DISPFON - Disposisjonsfond	195													195
Felleskostnader	0	1 000	0	0										1 000
Virksomhetskostnader		1 000												1 000
VIRK-VIT - Refusjoner til virksomhetsbudsjettet VIT		1 000												1 000
Forvaltning		50 000												50 000
Særskilte forvaltningsoppdrag		50 000												50 000
GAVEFORST - Gaveforsterkningsordningen		50 000												50 000
Sum	1 740 443	1 463 633	606 492	179 673	189 394	33 705	5 200	17 900	3 710	2 900	4 000	524	83 824	4 331 398

7 Vedlegg

Vedlegg: Oversikt over departementenes deltagelse i programmer 2019 med angivelse av finansierende departement.

Programmer	Årets budsjett 2019																	Sum
	KD	KD-SO	NFD	OED	LMD	KLD	HOD	UD	SD	KMD	ASD	JD	BLD	FIN	KUD	FD	Div	
Brukerstyrte innovasjonsprogr	241	649	1 296	675	232	281	296	261	125	73	167	43	18	9	25	2	10	4 400
BIA - Brukerstyrt innovasjonsarena		37	768	162	208	18			64	5								2 1 264
BIONÆR - Bionæringsprogram		8			208	18											2	235
CLIMIT - Forskning, utvikling og demo av CO2-håndtering				92														92
DEMO2000 - Prosj. ret tekn. utv. petro. virk				70														70
FORKOMMUNE - Forskning og innovasjon i kommunesek		22								5								27
MAROFF-2 - Maritim virksomhet og offsh-2			186															186
TRANSPORT - Transport 2025		7							64									72
Grunnforskningsprogrammer	62	41				2				6						5		116
CERN - Kjeme- og partikkelforskning	23																	23
P-SAMISK - Program for samisk forskning	11									3								14
ROMFORSK - Program for romforskning	22					2												23
SAMKUL - Samfunnsutviklingens kulturell	7	41								3						5		55
Handlingsrettede programmer	170	153	102	8	8	89	176	261	2	47	116	30	10	9	20	2	8	1 208
BEDREHELSE - Bedre helse og livskvalitet			12			4	70								3			89
BEHANDLING - God og trygg diagnostikk, behandling			22				86										6	113
DEMOS - Demokratisk og effektiv styring, planlegging og f			1							39								40
FINNUT - Forskning og innovasjon i utdanningssektoren	163	4																167
GLOBVAC - Global helse- og vaksin.forskning							9	58										67
INDNOR - India-programmet								41										41
KINA - Kina-programmet								19										19
KULMEDIA - Kultur- og mediesektoren															17			17
KVINNEHELSE - Kvinners helse og kjønnsperspektiver							10											10
MARINFORSK - Marine ressurser og miljø		9	102	8		31												150
MILJØFORSK - Miljøforskning for en grønn samfunnsomst		14			7	52											2	75
NORGLOBAL2 - Norge - global partner									78									78
POLARPROG - Polarforskningsprogram		49				3												52
SAMANSVAR - Ansvarlig innovasjon og bedriftenes samfu		14			1													15
SAMRISK-2 - Samfunnsikkerhet og risiko		24							2			21					1	48
SANOCEAN - South Africa - Norway co-operation on ocea								4										4
SKATT - Skatteøkonomi														9				9
UTENRIKS - Internasjonale forhold - utenriks- og sikkerhet								61				2					1	63
VAM - Velferd, arbeid og migrasjon	7	3								7	116	7	10					150
Store programmer	9	418	426	505	17	172	120	59	15	51	13	8						1 812
BIOTEK2021 - Bioteknologi for verdiskaping		76	67		5													148
ENERGIX - Stort program energi		23		287	12	81			30									432
HAVBRUK2 - Stort program for havbruksforskning		15	173															188
HELSEVEL - Gode og effektive helse-, omsorgs- og velfer	9	23					120			30		8						190
IKTPLUSS - IKT og digital innovasjon		121	122						29	15		13						301
KLIMAFORSK - Stort program klima		52				90												142
NANO2021 - Nanoteknologi og nye materiale		72	64															136
PETROMAKS2 - Stort program petroleum		37		219							21							276

